UCHWAŁA NR XXV/204/26
RADY GMINY SKÓRZEC

z dnia 21 sierpnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2035”

Na podstawie art 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2026 r. poz. 662 i 912) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) po zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Siedleckiego uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2035” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Skórzec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Skórzec

Artur Jastrzębski-Pypowski

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

DLA GMINY SKÓRZEC NA LATA 2026-2030

Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2035

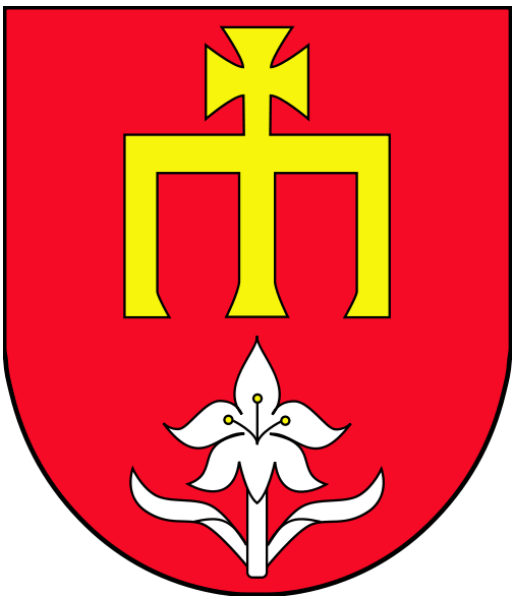

24 MARCA 2026 R.

ZLECENIODAWCA:

Gmina Skórzec

ul. Siedlecka 3

08-114 Skórzec

OPRACOWANIE:

mgr inż. Bartłomiej Przybylski

PODPIS ZAUFANY
BARTŁOMIEJ IGNACY
PRZYBYLSKI
06.04.2026 09:51:10 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznie podpisem zaufanym

p&b energy

pnbenergy.pl

kontakt@pnbenergy.pl

505 203 400

strategie środowiskowo-energetyczne - programy, raporty, plany i analizy

koordynacja rozwoju projektów OZE – od zabezpieczenia gruntu po decyzje o pozwoleniu na budowę

Spis treści

Spis tabel 8
Spis rysunków 9
Spis wykresów 9
Wykaz użytych skrótów 10
1 Streszczenie 11
2 Wstęp 14
3 Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi 15
4 Charakterystyka obszaru gminy 22
4.1 Położenie 22
4.2 Demografia 23
4.3 Gospodarka 24
4.4 Zabytki 26
5 Ocena aktualnego stanu środowiska gminy Skórzec – obszary interwencji 28
5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza 28
5.1.1 Warunki klimatyczne regionu 28
5.1.2 Jakość powietrza atmosferycznego 28
5.1.3 Źródła emisji 32
5.1.4 Odnawialne źródła energii 36
5.1.5 Program ochrony powietrza 36
5.1.6 Uchwała antysmogowa 37
5.1.7 Zagadnienia horyzontalne 39
5.1.8 Podsumowanie 40
5.1.9 Analiza SWOT 41
5.2 Zagrożenia hałasem 41
5.2.1 Źródła emisji 42
5.2.2 Zagadnienia horyzontalne 43
5.2.3 Podsumowanie 44
5.2.4 Analiza SWOT 45

5.3 Pola elektromagnetyczne 45
5.3.1 Zagadnienia horyzontalne 48
5.3.2 Podsumowanie 49
5.3.3 Analiza SWOT 49
5.4 Gospodarowanie wodami 50
5.4.1 Wody powierzchniowe 50
5.4.2 Wody podziemne 52
5.4.3 Zagrożenie powodziowe 53
5.4.4 Susze 53
5.4.5 Zagadnienia horyzontalne 54
5.4.6 Podsumowanie 55
5.4.7 Analiza SWOT 55
5.5 Gospodarka wodno-ściekowa 56
5.5.1 Sieć wodociągowa 56
5.5.2 Sieć kanalizacyjna 57
5.5.3 Jakość wód powierzchniowych 58
5.5.4 Jakość wód podziemnych 59
5.5.5 Zagadnienia horyzontalne 59
5.5.6 Podsumowanie 60
5.5.7 Analiza SWOT 61
5.6 Zasoby geologiczne 61
5.6.1 Zagadnienia horyzontalne 65
5.6.2 Podsumowanie 65
5.6.3 Analiza SWOT 66
5.7 Gleby 66
5.7.1 Zagadnienia horyzontalne 72
5.7.2 Podsumowanie 73
5.7.3 Analiza SWOT 73
5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 74
5.8.1 Gospodarka o obiegu zamkniętym 80

5.8.2 Zagadnienia horyzontalne 81
5.8.3 Podsumowanie 82
5.8.4 Analiza SWOT 82
5.9 Zasoby przyrodnicze 83
5.9.1 Formy Ochrony Przyrody 86
5.9.2 Korytarze ekologiczne 88
5.9.3 Zagadnienia horyzontalne 89
5.9.4 Podsumowanie 90
5.9.5 Analiza SWOT 90
5.10 Zagrożenia poważnymi awariami 91
5.10.1 Zagadnienia horyzontalne 92
5.10.2 Podsumowanie 92
5.10.3 Analiza SWOT 93
6 Podsumowanie efektów dotychczasowych działań na rzecz ochrony środowiska 94
7 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie 95
8 Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu Ochrony Środowiska 102

Spis tabel

Tabela 1. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia 31

Tabela 2. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin 31

Tabela 3. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Skórzec zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2023 i 2024 32

Tabela 4. Uzyskana redukcja emisji [t] przez gminę Skórzec 37

Tabela 5. Liczba wymienionych kotłów [szt.] na terenie gminy Skórzec 37

Tabela 6. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie gminy Skórzec 48

Tabela 7. Ocena stanu czystości jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy na podstawie oceny stanu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) 58

Tabela 8. Złoża kopalin w gminie Skórzec 62

Tabela 9. Grunty rolne wyłączone z produkcji rolniczej w latach 2023-2025 na terenie gminy Skórzec [ha] 71

Tabela 10. Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Skórzec 77

Tabela 11. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Skórzec w 2024 r. z podziałem na frakcje 78

Tabela 12. Ilość odpadów komunalnych przyjętych do PSZOK w 2024 r. z podziałem na frakcje 78

Tabela 13. Poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów osiągnięte w 2024 roku w gminie Skórzec 79

Tabela 14. Struktura powierzchni lasów w gminie Skórzec, 2024 r. 84

Tabela 15. Cele, kierunki interwencji i zadania 97

Tabela 16. Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem 100

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Skórzec na tle województwa mazowieckiego oraz podział na obręby 22

Rysunek 2. Zabytki nieruchome w gminie Skórzec 27

Rysunek 3. Podział województwa mazowieckiego na strefy 29

Rysunek 4. Stacje bazowe telefonii komórkowej: zainstalowana na dachu budynku oraz wolnostojąca 46

Rysunek 5. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej w gminie Skórzec 47

Rysunek 6. Sieć hydrologiczna gminy Skórzec 51

Rysunek 7. Złoża kopalin w gminie Skórzec 64

Rysunek 8. Formy ochrony przyrody na tle gminy Skórzec 88

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności na terenie gminy Skórzec w latach 2018 – 2024 24

Wykres 2. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Skórzec 24

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD w gminie Skórzec w 2024 roku 25

Wykres 4. Zużycie wody ogółem m^3 na 1 mieszkańca w gminie Skórzec w latach 2018 – 2024 56

Wykres 5. Powierzchnia poszczególnych użytków gruntowych w gminie Skórzec [ha] 68

Wykres 6. Udział poszczególnych użytków i klas powierzchni gminy Skórzec ogółem 68

Wykres 7. Ilości odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Skórzec 78

Wykaz użytych skrótów

ASGOK	Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi gminy
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
PSZOK	Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ISOK	Informatyczny System Osłony Kraju
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MPZP	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGO	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKP PLK	Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A.
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SWOT	Technika służąca do porządkowania i analizy informacji
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

1 Streszczenie

Przedmiotem opracowania jest: „Program Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2035”, który stanowi kontynuację: „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skórzec na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025” przyjętego uchwałą nr Nr III/15/18 Rady Gminy Skórzec z dnia 3 grudnia 2018 r. W związku z upływem okresu obowiązywania poprzedniego programu ochrony środowiska, nastąpiła konieczność opracowania aktualizacji dokumentu, którego ramy czasowe będą zbieżne z okresem obowiązywania głównych dokumentów strategicznych.

Obowiązek sporządzenia programu ochrony środowiska nakłada na organ wykonawczy gminy ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.). Program Ochrony Środowiska zgodny jest również z wymaganiami Ministerstwa Środowiska: *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Warszawa 2 września 2015.*

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie należy poczynić w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Zadania stawiane przed jednostką samorządu terytorialnego pokrywają się z założeniami podstawowej dokumentacji programowej i strategicznej. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami a dokumentami, które dotyczą ekologii.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska na terenie gminy Skórzec zidentyfikowano najważniejsze problemy środowiskowe, są to:

1. <u>Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza</u>

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska dla obszaru województwa mazowieckiego przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2024, która wykazała na terenie gminy przekroczenia poziomu długoterminowego ozonu ze względu na ochronę zdrowia i roślin.

Największy wpływ na emisje pyłowe na terenie gminy ma tzw. niska emisja, czyli spalanie paliw stałych w indywidualnych źródłach ciepła, w tym węgla niskiej jakości. Tempo wymiany starych źródeł ciepła pozostaje niewystarczające, głównie z powodu kosztów inwestycji oraz konieczności dostosowania instalacji. Zdecydowana większość budynków na terenie gminy jest wyposażona w instalacje centralnego ogrzewania, wykorzystujące głównie węgiel i drewno.

Poprawę jakości powietrza można osiągnąć poprzez: modernizację źródeł ciepła (w tym wymianę starych kotłowni na rozwiązania niskoemisyjne), dalsze ograniczanie niskiej

emisji (w tym kontrole spalania w paleniskach domowych) oraz wsparcie finansowe mieszkańców w inwestycjach w stabilne, niskoemisyjne źródła energii.

2. Występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku

Główne źródło hałasu na terenie gminy stanowi hałas drogowy. Do najbardziej ruchliwych dróg stanowiących jego źródło zalicza się drogę wojewódzką nr 803. Wnioski z badań monitoringowych hałasu przeprowadzonych na terenie województwa wykazały, że hałas drogowy, podobnie jak w poprzednich latach, jest jednym z największych zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. W związku z faktem, iż teren gminy przecinają ważne szlaki komunikacyjne, należy wnioskować, iż lokalnie występują przekroczenia poziomów hałasu.

Innym rodzajem lokalnie występujących uciążliwości hałasowych mogą być uciążliwości związane z działalnością gospodarczą podmiotów. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden zakład, dla którego zachodziła konieczność wydania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska.

3. Zła jakość wód powierzchniowych

Układ hydrologiczny gminy Skórzec jest zdominowany przez zlewnię rzeki Kostrzyń, stanowiącej główną oś odwadniającą obszar gminy, przy niewielkim udziale wschodnich terenów należących do zlewni Muchawki. Istotną cechą tego układu jest wykorzystanie południkowego obniżenia terenu, rolniczy charakter doliny Kostrzynia, zauważalny stopień melioracyjnego przekształcenia oraz częściowa regulacja koryta rzeki.

Wody podziemne gminy mają istotne znaczenie użytkowe i środowiskowe. Ich struktura obejmuje zarówno dobrze izolowane, głębokie poziomy wodonośne związane z GZWP nr 215, jak i powszechnie występujące poziomy czwartorzędowe, stanowiące podstawę lokalnego zaopatrzenia w wodę. Jednocześnie płytkie zaleganie oraz słaba izolacja części poziomów wodonośnych powodują wysoką podatność na zanieczyszczenia, co uzasadnia potrzebę konsekwentnego wzmacniania działań ochronnych, monitoringu jakości wód oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią w obszarach szczególnie wrażliwych hydrogeologicznie.

W 2024 roku długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 92,0 km, a wskaźnik zwodociągowania osiągnął poziom 95,7%. Gmina dysponuje trzema ujęciami wody oraz wspomagana jest ujęciem położonym na terenie Siedlec. Infrastruktura kanalizacyjna gminy jest równie dobrze rozwinięta, z długością sieci wynoszącą 95 km i wskaźnikiem skanalizowania na poziomie około 70,9%. Ścieki bytowe wytwarzane na terenie gminy kierowane są do trzech komunalnych oczyszczalni ścieków. Dodatkowo, 173 gospodarstwa domowe korzystają ze zbiorników bezodpływowych, a przydomowych oczyszczalni ścieków zinwentaryzowano 26 sztuk.

Najistotniejszym elementem gospodarki wodno-ściekowej jest dążenie do pełnego skanalizowania terenu gminy, natomiast dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, należy promować realizację oczyszczalni przydomowych.

Gmina położona jest w obszarze pięciu JCWP rzecznych nr: RW20001626714829, RW200015267148279, RW20001626714849, RW2000152671484179, RW2000102671484529 oraz jednej JCWPd nr: GW600055. Ocena stanu wód powierzchniowych nie jest zadowalająca. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód są czynniki antropogeniczne wiążące się przede wszystkim z niewłaściwym prowadzeniem działalności gospodarczo-bytowej. Nieoczyszczone ścieki odprowadzone do nieszczelnych zbiorników bezodpływowych stanowią poważne źródło zanieczyszczenia.

Kolejne rozdziały przedstawiają cele, kierunki interwencji oraz wyznaczone zadania własne gminy oraz zadania monitorowane. W ramach realizacji wyznaczonych w dokumencie celów zaplanowano szereg zadań mających wpływ m.in. na:

- poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- minimalizację negatywnych skutków oddziaływania ruchu drogowego,
- rozbudowę infrastruktury kanalizacyjnej,
- usuwanie azbestu z terenu gminy,
- edukację ekologiczną,
- zmniejszenie potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi i środowiska.

Do każdego działania przypisano planowany harmonogram realizacji oraz wskazano sposób monitorowania rezultatów wykonania programu.

Wszystkie zadania wyznaczone do realizacji w ramach Programu mają na celu ochronę środowiska i ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska. Zgodne są również z zasadą zrównoważonego rozwoju. Efektem tych działań będzie również pozytywny wpływ na zdrowie człowieka. Brak realizacji zapisów Programu spowoduje pogarszanie się stanu wszystkich komponentów środowiska.

2 Wstęp

Obowiązek opracowania niniejszego Programu wynika z jasno określonych regulacji prawnych. Najwyższy imperatyw stanowi art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., który m.in. nakazuje władzom publicznym prowadzenie polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom oraz stanowi, iż ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Dalej normy te zostały rozwinięte w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, która w art. 17 i 18 zobowiązuje organ wykonawczy gminy do sporządzenia, a Radę Gminy do uchwalenia programu ochrony środowiska.

Program przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy po zaopiniowaniu przez odpowiednie jednostki (Zarząd Powiatu, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego) i przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym dokumentem pozwalającym na koordynację działań związanych z ochroną środowiska na terenie gminy. Znajdują się w nim szczegółowe cele i zadania, jakie stoją przed gminą i innymi podmiotami w odniesieniu do ochrony środowiska. Dokument zawiera także analizę SWOT dla każdego z dziesięciu komponentów środowiska, czyli krótkie podsumowanie aktualnego stanu, wraz ze słabymi i mocnymi stronami.

Opracowanie programu poprzedza kompleksowa analiza, a zdefiniowane cele i zadania są przygotowane w taki sposób, by w jak najwyższym stopniu były wykonalne z zastosowaniem założeń zrównoważonego rozwoju.

Do przygotowania i przedłożenia programów ochrony środowiska zobowiązane są zarówno gminy/miasta, jak i organy wykonawcze powiatów i województw, co jasno precyzują ww. przepisy prawne. Muszą wspierać ochronę środowiska i być zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju. Realizacja zaplanowanych w Programie zadań wymaga koordynacji pomiędzy sektorami administracji, przedsiębiorstw oraz nauki, a także włączenia społeczeństwa w proces dbałości o środowisko.

W niniejszym Programie znajdują się zapisy związane z działaniami profilaktycznymi, które mają za zadanie przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom w przyszłości. Przygotowane zestawienie wytycznych pozwoli dążyć do poprawy stanu środowiska w gminie i ograniczyć negatywny wpływ zanieczyszczeń na środowisko. Dzięki realizacji zadań wynikających z Programu zwiększy się ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Oprócz kwestii ochrony środowiska Program porusza również problematykę nasilających się zmian klimatycznych oraz wyznacza kierunki do ich adaptacji.

3 Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Program Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec jest spójny z następującymi dokumentami:

1. **Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK):**

   KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej tj.: bezpieczeństwa energetycznego, wewnętrznego rynku energii, efektywności energetycznej, obniżenia emisyjności, badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

   Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne do zrealizowania do 2030 r.:

   a. -7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS[1] w porównaniu do poziomu w roku 2005.

   b. 21-23% udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:

      i. 14% udziału OZE w transporcie.

      ii. Roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie.

   c. Wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007[2].

   d. Redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

2. **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności:**

   a. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

[1] ETS (European Union Emissions Trading System) to unijny system handlu emisjami, będący głównym narzędziem polityki klimatycznej UE, mającym na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych w sposób opłacalny

[2] PRIMES2007 to model prognostyczny opracowany przez Uniwersytet Ateński, który służy do symulacji i analizy długoterminowego zapotrzebowania na energię, produkcji energii oraz emisji gazów cieplarnianych w krajach Unii Europejskiej. Model PRIMES umożliwia ocenę wpływu różnych polityk energetycznych i klimatycznych na rynek energii, uwzględniając czynniki ekonomiczne, technologiczne i regulacyjne

3. **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.):**
   a. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.
   b. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport.
   c. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia.
   d. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko.
4. **Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej:**
   a. Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I).
   b. Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II).
   c. Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III).
   d. Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV).
   e. Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).
5. **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku:**
   a. Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności.
   b. Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
6. **Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.):**
   a. Utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach PMŚ.
   b. Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego.
   c. Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego.
   d. Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój OZE.
   e. Edukacja ekologiczna.

f. Zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza.

g. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan powietrza, z uwzględnieniem działań.

7. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku:

a. Rozwój odnawialnych źródeł energii.

b. Poprawa efektywności energetycznej.

8. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030:

a. Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu.

b. Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu.

c. Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu.

d. Adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.

e. Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami.

f. Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu.

9. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku:

a. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

b. Ochrona przed hałasem.

c. Zmniejszenie antropopresji i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

d. Zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej i łagodzenie skutków suszy.

e. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej.

f. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

g. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego.

h. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej.

i. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

j. Zwiększenie lesistości.

k. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

10. Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu:

a. Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej.

b. Zwiększanie powierzchni zieleni w wybranych gminach województwa mazowieckiego.

c. Edukacja ekologiczna.

d. Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych.

e. Ograniczanie wtórnej emisji pyłu – czyszczenie ulic na mokro w gminach miejskich województwa mazowieckiego, w granicach obszaru zabudowanego, zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści we wszystkich gminach województwa.

11. Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru Województwa Mazowieckiego:

a. Zarządzanie klimatem akustycznym w środowisku poprzez określenie działań ograniczających poziom hałasu tam, gdzie jest to konieczne na terenie miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wzdłuż głównych dróg, głównych linii kolejowych i głównych lotnisk, tzw. ochrona czynna.

b. Zachowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, tzw. ochrona bierna.

12. Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024:

a. Zmniejszenie masy powstających odpadów.

b. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.

c. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

d. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).

e. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.

13. Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (FEM):

To istotne źródło finansowania dla samorządów z województwa mazowieckiego. Program przewiduje wsparcie m.in. dla działań związanych z łagodzeniem zmian klimatu, ochroną bioróżnorodności, racjonalną gospodarką odpadami i wodą, a także dla inwestycji poprawiających efektywność energetyczną, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w ramach programu FEM 2021-2027 jest dostępny na stronie Funduszy Europejskich dla Mazowsza.

14. Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku:

Rekomendowane kierunki działań w zakresie ochrony środowiska:

a. Poprawa stanu nawierzchni i parametrów eksploatacyjnych istniejących dróg.

b. Wyznaczanie stref ograniczonego transportu na terenie miast.

c. Rozbudowa i usprawnienie systemu i infrastruktury komunikacji zbiorowej.

d. Stosowanie niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu publicznego.

e. Wymiana taboru autobusowego i kolejowego w komunikacji publicznej na niskoemisyjny.

f. Promowanie komunikacji zbiorowej i zeroemisyjnej (tj. pieszej, rowerowej) jako alternatywy dla transportu indywidualnego.

g. Rozwój sieci dróg i szlaków rowerowych.

h. Budowa obwodnic, modernizacja, przebudowa dróg wraz z budową zabezpieczeń akustycznych, przebudowa dróg

15. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego:

Stan i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego:

a. Wspieranie budowy i rozbudowy systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w małych miastach i na obszarach wiejskich, szczególnie w zwartych systemach osadniczych (stosowanie zasady „skojarzonego działania" w stosunku do zadań dotyczących wodociągowania i kanalizacji).

b. rozbudowę sieci kanalizacyjnej w miastach dla aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców od 15 000 do 100 000.

c. utrzymanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego obszarów cennych przyrodniczo.

d. przeciwdziałanie wszelkim negatywnym wpływom na siedliska roślin i zwierząt.

e. wdrażanie koncepcji zielonej i błękitnej infrastruktury poprzez zachowanie i kształtowanie spójności z regionalnym systemem ekologicznym.

16. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+:

a. Kierunki działań i działania – dostępne i mobilne Mazowsze

- Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni.

b. Kierunki działań i działania – zielone, niskoemisyjne Mazowsze:

- Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska.
- Proekologiczna transformacja energetyki.
- Poprawa jakości środowiska.
- Podnoszenie efektywności energetycznej.

17. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Siedleckiego na lata 2024-2030

a. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego.

b. Poprawa infrastruktury wodno-ściekowej.

c. Racjonalna gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

d. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami.

e. Wzrost świadomości mieszkańców.

f. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

18. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skórzec oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

4 Charakterystyka obszaru gminy

4.1 Położenie

Gmina Skórzec jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa mazowieckiego i wraz z dwunastoma innymi jednostkami samorządu terytorialnego tworzy powiat siedlecki. Powierzchnia gminy wynosi 119 km^2 [3], co na tle kraju i województwa stanowi wartość bliską średniej[4].

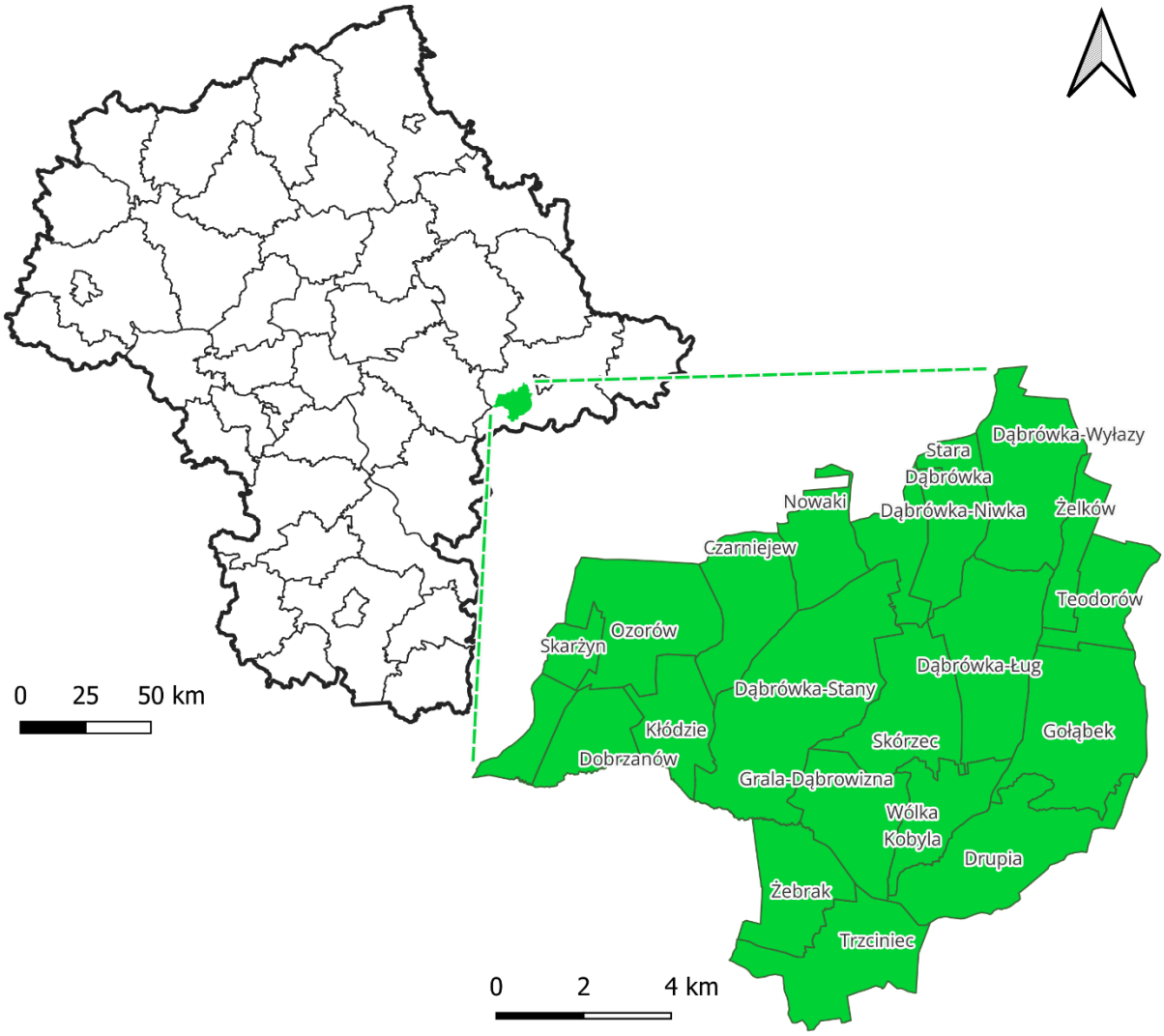

Rysunek 1. Położenie gminy Skórzec na tle województwa mazowieckiego oraz podział na obręby
Źródło: opracowanie własne

[3] Bank Danych Lokalnych, GUS
[4] Średnia powierzchnia gmin wiejskich w Polsce wynosi 125 km^2, a w województwie mazowieckim 119 km^2, *Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym* w 2024 r., GUS

Gmina Skórzec położona jest w zachodniej części powiatu i graniczy z następującymi Jednostkami Samorządu Terytorialnego:

- od północnego zachodu z gminą Kotuń,
- od północnego wschodu z gminą Siedlce,
- od wschodu z gminą Wiśniew,
- od południa z gminą Domanice,
- od południowego zachodu z gminą Wodynie oraz
- na niewielkim, zachodnim odcinku granicy – gminą Mrozy (powiat miński).

Układ komunikacyjny gminy Skórzec ma charakter typowy dla gminy wiejskiej powiązanej funkcjonalnie z miastem Siedlce. Podstawowym elementem sieci jest droga wojewódzka nr 803, stanowiąca główną oś obsługi ruchu i dojazdów, w tym w relacji do Siedlec oraz w kierunku Stoczka Łukowskiego (skrzyżowanie z DK76). Układ uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych, które zapewniają powiązania między miejscowościami gminy, obsługę terenów zabudowy zagrodowej i rolniczej oraz doprowadzenie ruchu lokalnego do drogi wojewódzkiej. Istotne znaczenie dla dostępności zewnętrznej mają również korytarze transportowe zlokalizowane w sąsiedztwie gminy, w szczególności autostrada A2 oraz linia kolejowa w relacji Warszawa – Siedlce – Terespol, z których korzysta się poprzez infrastrukturę położoną poza terenem gminy, głównie w Siedlcach.

Uzupełnieniem systemu transportowego jest publiczny transport zbiorowy organizowany przez gminę Skórzec, funkcjonujący od dnia 2 lutego 2026 r., realizowany na liniach zapewniających dojazd do Siedlec oraz połączenia wewnątrzgminne.

4.2 Demografia

Dane Głównego Urzędu Statystycznego pokazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności na terenie gminy wykazuje tendencję wzrostową – porównując dane z 2018 i 2024 wzrost wyniósł około 5%.

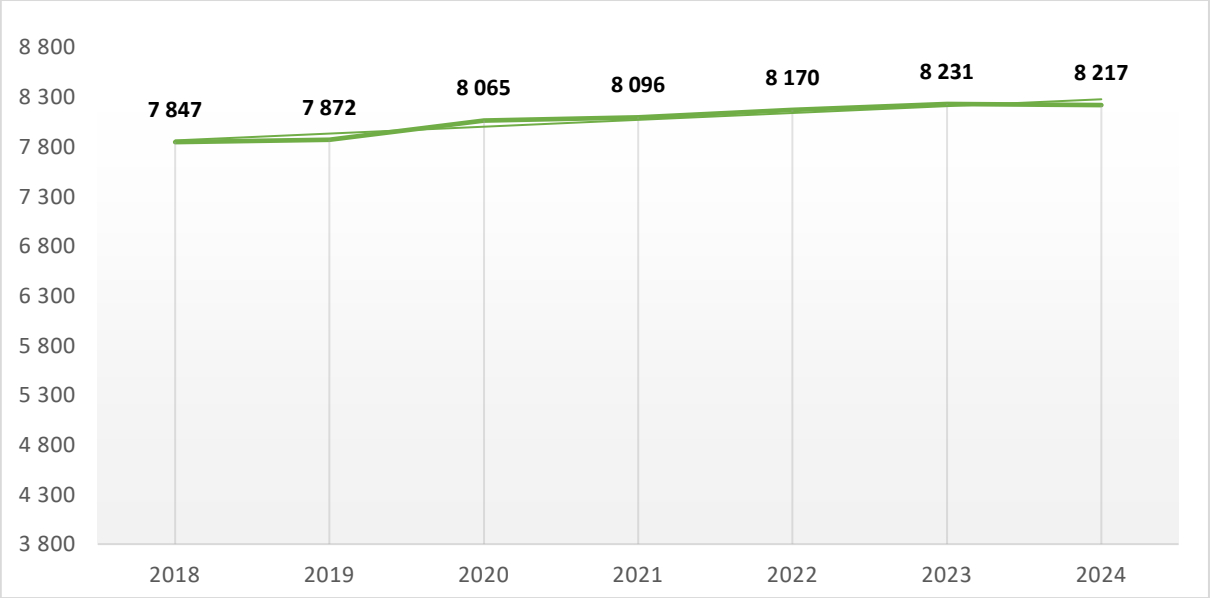

Wykres 1. Liczba ludności na terenie gminy Skórzec w latach 2018 – 2024
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy gminy stanowią ok. 10% mieszkańców powiatu siedleckiego, a gęstość zaludnienia wynosi 69,0 osób na 1 km^2 (średnia gęstość zaludnienia w Polsce wynosi 121 osób na 1 km^2).

4.3 Gospodarka

Na terenie gminy Skórzec w 2024 roku liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej wyniosła 701 i od wielu lat utrzymuje tendencję wzrostową. Przeważają przedsiębiorstwa sektora prywatnego (98% firm) – do sektora publicznego przynależy 12 instytucji (2%).

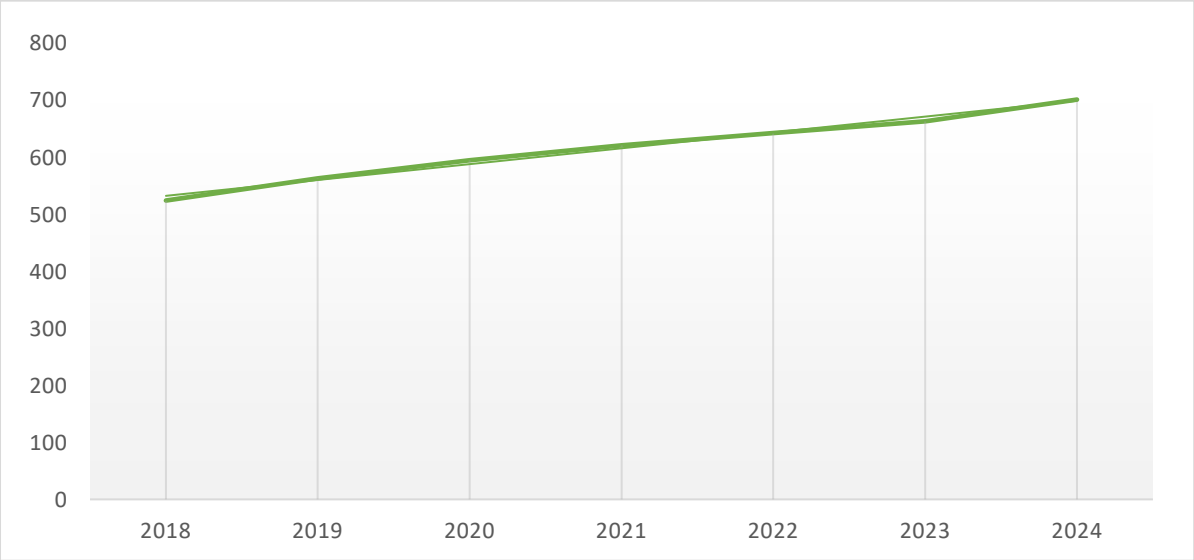

Wykres 2. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Skórzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

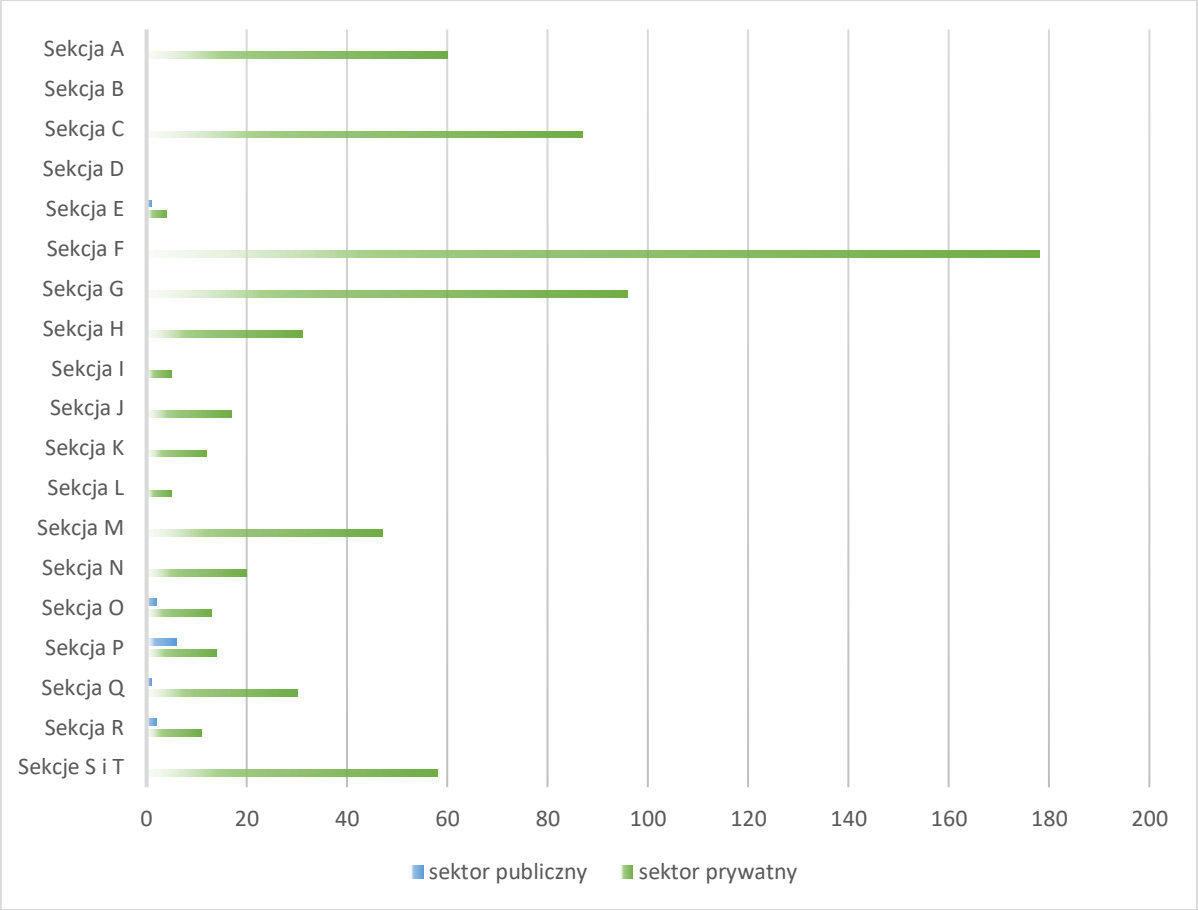

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD w gminie Skórzec w 2024 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na tle wszystkich działalności zdecydowanie wyróżnia się sekcja F: budownictwo – 178 podmiotów. Znacznym udziałem charakteryzują się również branże:

- G: handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów – 96 podmiotów,
- C: przetwórstwo przemysłowe – 87 podmiotów.

Na terenie gminy Skórzec funkcjonuje kilka istotnych podmiotów gospodarczych związanych z sektorem pieczarkarskim, które ze względu na skalę działalności, zajmowaną powierzchnię oraz potencjalne oddziaływanie na środowisko zasługują na odrębne wskazanie. Do najważniejszych należą następujące zakłady:

- UNIKOST sp. z o.o. Zakres działalności: produkcja i sprzedaż podłoża do uprawy pieczarek, w tym podłoża fazy III z przerośniętą grzybnią. Lokalizacja zakładu: Gołąbek, ul. Osiedlowa 100.
- SOPIŃSCY UPRAWA PIECZAREK S.A. Zakres działalności: całoroczna, wielkotowarowa uprawa świeżych pieczarek, w tym pieczarki białej i brązowej;

produkcja prowadzona w specjalistycznych halach uprawowych. Lokalizacja zakładu: Wólka Kobyla 41.

- Grupa Producentów Grzybowy Raj sp. z o.o. Zakres działalności: centrum dystrybucyjno-logistyczne i handlowe obsługujące obrót świeżymi pieczarkami, obejmujące m.in. sprzedaż hurtową, chłodzenie, pakowanie i przygotowanie produktu do wysyłki. Lokalizacja zakładu: Grala-Dąbrowizna 120.
- R&J sp. z o.o. Zakres działalności: całoroczna uprawa świeżych pieczarek w nowoczesnych halach uprawowych. Lokalizacja zakładu: Ozorów 143.

4.4 Zabytki

Dziedzictwem kulturowym gminy są przede wszystkim obiekty architektoniczne. Poniżej przedstawiono spis budynków, które zostały wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego[5] prowadzonego przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

Skórzec

- zespół klasztorny Marianów, XVIII w., XX w., numer rejestrowy: 125/593 z 2.04.1964 i 7.03.2003:
  - kościół pw. Nawrócenia św. Pawła,
  - klasztor,
  - ogród.
- kapliczka św. Jana Nepomucena, ul. Cmentarna, 1 poł. XIX, numer rejestrowy: A-895 z 15.12.2009.
- *nagrobek Teodora Potockiego, na cmentarzu par., mur., 1830, numer rejestrowy, B-254 z 19.09.1970.*

[5] Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 grudnia 2025 r.

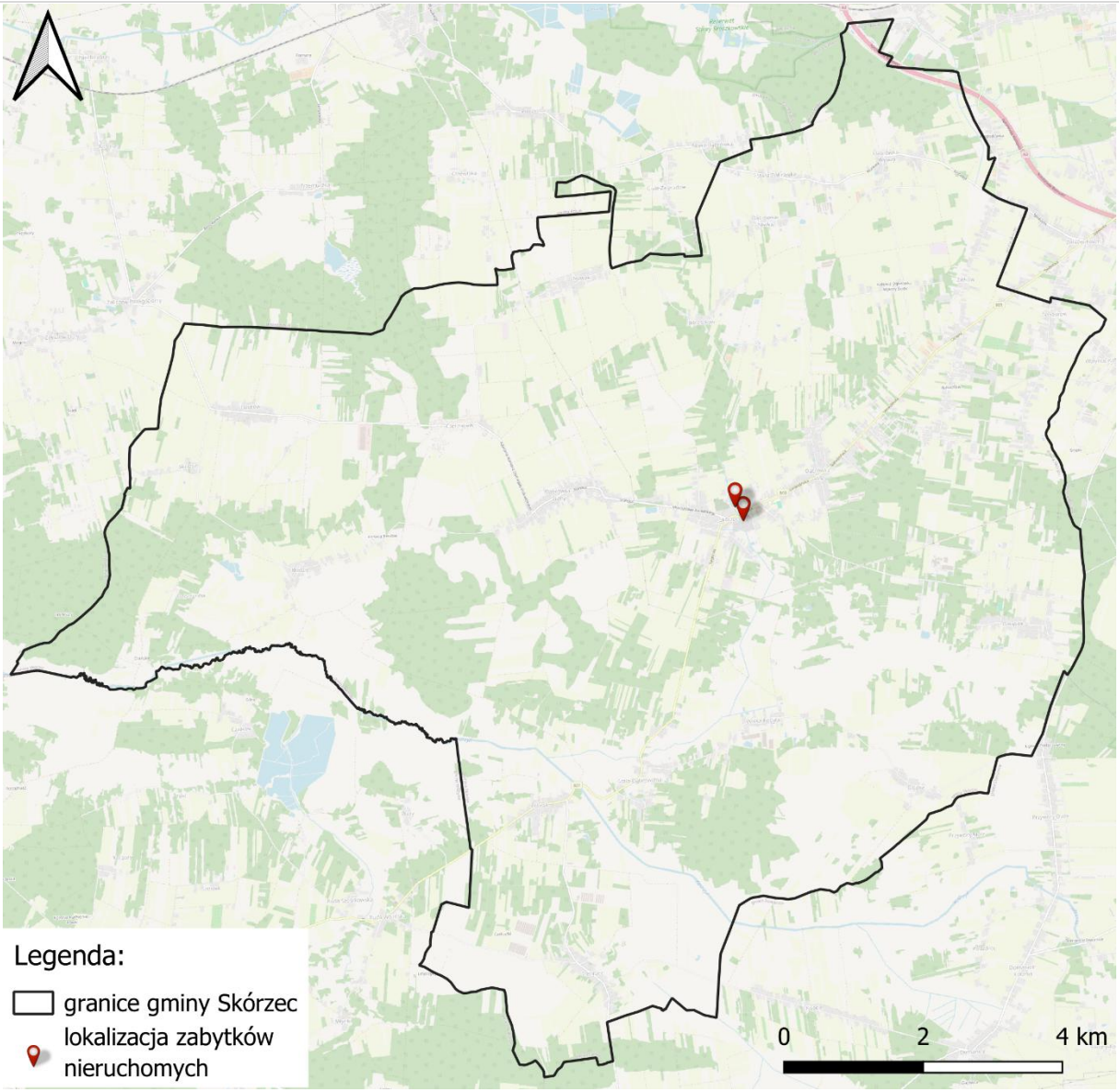

Rysunek 2. Zabytki nieruchome w gminie Skórzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NID

5 Ocena aktualnego stanu środowiska gminy Skórzec – obszary interwencji

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Warunki klimatyczne regionu

Gmina Skórzec leży w środkowo-wschodniej Polsce, w zasięgu mazowiecko-podlaskiego regionu klimatycznego (wg regionalizacji W. Okołowicza). To klimat umiarkowany przejściowy, ale z wyraźniejszymi niż na zachodzie kraju cechami kontynentalnymi: większą roczną amplitudą temperatur, częstszymi spadkami temperatury poniżej 0°C w półroczu chłodnym i większą zmiennością pogody w okresach przejściowych (wiosna, jesień).

Dla najbliższej stacji synoptycznej IMGW w Siedlcach (kod 12385) w aktualnym okresie normalnym 1991–2020 średnia roczna temperatura wynosi 8,3°C, przy średniej w lipcu 18,9°C i w styczniu -2,2°C. Roczna suma opadów to 555,8 mm, z maksimum w półroczu ciepłym (lipiec ok. 71 mm) i wyraźnie niższymi opadami zimą oraz wczesną wiosną.

Analiza prognoz dotyczących zmian klimatu w Polsce do roku 2040 ukazuje stopniowy wzrost średniej rocznej temperatury powietrza, szczególnie w okresach zimowych. Kluczowymi wskaźnikami związanymi z temperaturą powietrza są: liczba dni o temperaturze ujemnej i długość okresu wegetacyjnego. W dwóch ostatnich dekadach odnotowano wzrost dni o wysokich temperaturach oraz systematyczny spadek dni o temperaturze ujemnej[6].

Analiza opadów nie ujawnia trendu wzrostowego w czasie do 2040 roku. Prognozy sugerują jednak wzrost częstości opadów ulewnych, zwłaszcza w najbliższych dwóch dekadach. Ta niestabilność czynnika klimatycznego może prowadzić do podtopień i miejscowych powodzi[7].

Ważnym elementem gospodarczym związanym z opadami jest pokrywa śnieżna, której wysokość i okres zalegania odgrywają kluczową rolę w rolnictwie i gospodarce wodnej. Tendencja malejącej liczby dni z pokrywą śnieżną w latach 2021-2040 jest niewielka, jednak prognozy na następne dekady zakładają duże wahania pomiędzy kolejnymi sezonami zimowymi[8].

5.1.2 Jakość powietrza atmosferycznego

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził dla obszaru województwa mazowieckiego roczną ocenę jakości powietrza za rok 2024. Obowiązujący układ stref określa załącznik do ustawy Prawo Ochrony Środowiska, zgodnie z którym województwo mazowieckie podzielone zostało na następujące strefy:

[6] Baza wiedzy o zmiana klimatu: klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze-portal/ [dostęp dnia 05.03.2026 r.]
[7] Ibidem
[8] Ibidem

- PL1401 aglomeracja warszawska,
- PL1402 miasto Płock,
- PL1403 miasto Radom,
- PL1404 strefa mazowiecka.

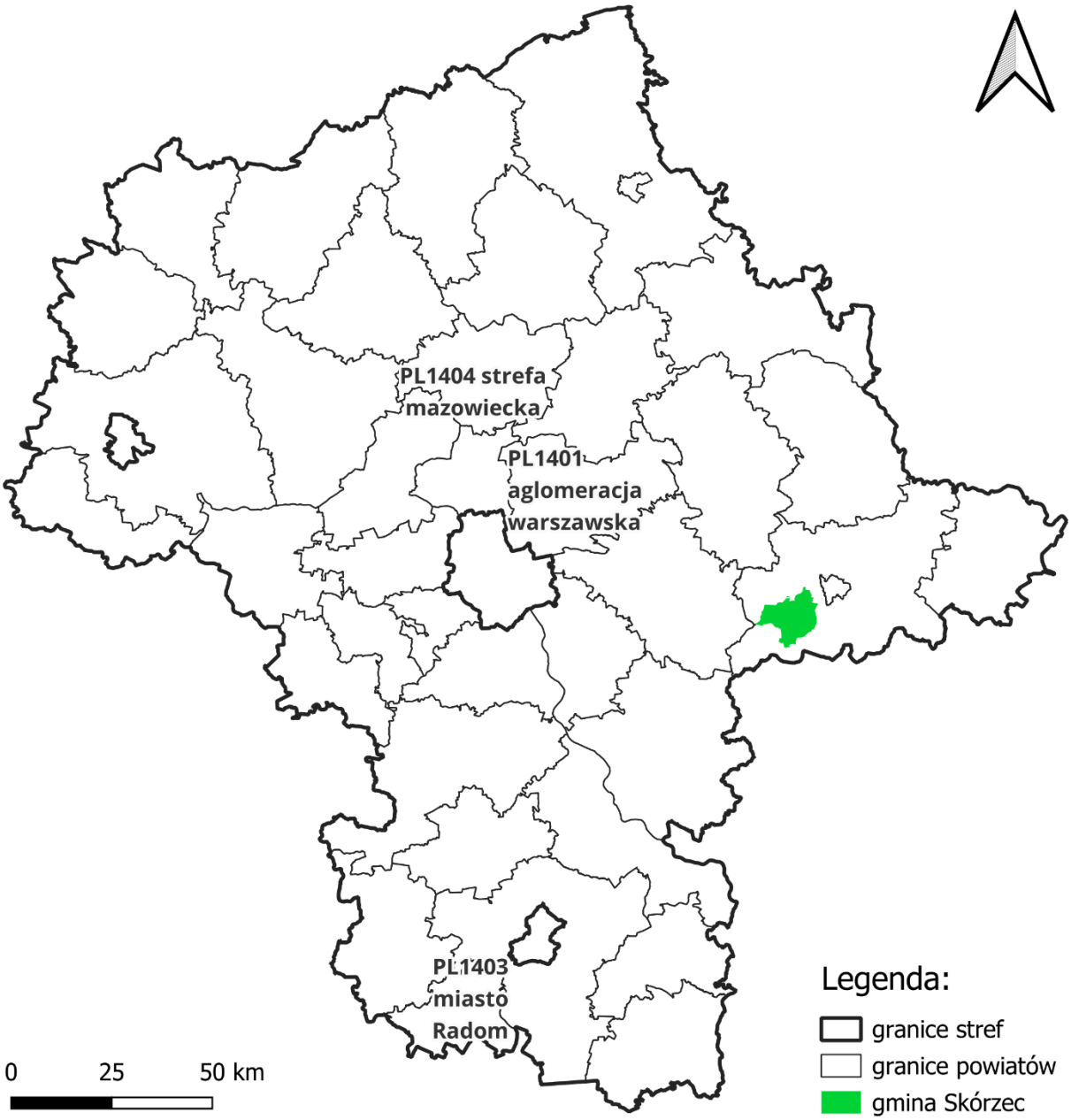

Rysunek 3. Podział województwa mazowieckiego na strefy
Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentacji: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2024

System rocznej oceny jakości powietrza w województwie oparty jest o szereg systemów pomiarów zanieczyszczeń, specjalistyczne modelowanie matematyczne oraz inne

metody oceny jakości powietrza. Brane pod uwagę są również warunki meteorologiczne panujące w danym roku, ponieważ mają one wpływ na stężenie zanieczyszczeń w powietrzu.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo Ochrony Środowiska Główny Inspektorat Ochrony Środowiska dokonał pełnej oceny poszczególnych zanieczyszczeń. Ocenę wykonano według kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, dla 12 substancji:

- dwutlenku siarki SO_2,
- dwutlenku azotu NO_2,
- tlenku węgla CO,
- benzenu C_6H_6,
- ozonu - O_3,
- pyłu PM10,
- pyłu PM2,5,
- ołowiu Pb w pyle PM10,
- arsenu As w pyle PM10,
- kadmu Cd w pyle PM10,
- niklu Ni w pyle PM10,
- benzo(a)pirenu w pyle PM10,

oraz kryteriów określonych w celu ochrony roślin, dla 3 substancji:

- dwutlenku siarki SO_2,
- tlenków azotu NO_x,
- ozonu O_3 określonego współczynnikiem AOT40.

Dwutlenek siarki, tlenek węgla, dwutlenek azotu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a także metale ciężkie i pyły zawieszone należą do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji. Ozon z kolei jest zagrożeniem dla człowieka i środowiska naturalnego w sytuacji, gdy pojawi się w powietrzu przy powierzchni ziemi. Powstaje on w gorące, słoneczne, letnie dni, w wyniku reakcji chemicznych zachodzących w przyziemnej warstwie atmosfery, gdy jest ona zanieczyszczona dwutlenkiem azotu. Dzieje się tak najczęściej w centrach miast lub przy ruchliwych trasach komunikacyjnych.

Efektem dokonania ww. oceny, zarówno pod kątem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia jak i w celu ochrony roślin, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas[9]:

[9] Oznaczenie klas przyjęto wg. instrukcji GIOŚ i kodowania stosowanego w raportowaniu wyników do Europejskiej Agencji Środowiska

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub docelowych,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.

Gmina Skórzec położona jest w strefie mazowieckiej, której wyniki pomiarów jakości powietrza przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO_2	CO	NO_2	C_6H_6	PM10	PM2,5*	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O_3**
Strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	A	A	A1	A	A	A	A	C	A

**Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A*
***Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2 (powyżej poziomu celu długoterminowego)*

Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentacji: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2024, GIOŚ

Tabela 2. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
		SO_2	NO_x	O_3*
Strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A

**Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2 (powyżej poziomu celu długoterminowego)*

Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentacji: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2024, GIOŚ

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2023 i 2024 r. na terenie gminy Skórzec stwierdzono przekroczenia:

- poziomu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, na obszarze całej gminy,
- poziomu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę roślin, na obszarze całej gminy (tylko w 2023 r.).

Co istotne, na terenie gminy nie wykazano przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 oraz poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 – II faza. Nie wykazano również w raportach przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w pyle zawieszonym PM10.

Przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu na tle województwa wynikają przede wszystkim z wiosenno-letnich epizodów pogodowych (wysoka temperatura, silne

nasłonecznienie i często słabe przewietrzanie), które sprzyjają fotochemicznemu tworzeniu ozonu w warstwie przyziemnej z jego prekursorów, głównie tlenków azotu (NOx) i niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO). Istotną rolę odgrywają emisje tych prekursorów na obszarach zurbanizowanych, w tym z transportu drogowego (w Polsce sektor transportu odpowiada za ok. 32% krajowej emisji NOx, a większość tego udziału generuje transport drogowy), a także napływ mas powietrza o podwyższonych stężeniach ozonu i prekursorów z innych części regionu oraz spoza granic kraju, co jest typowe dla ozonu jako zanieczyszczenia o zasięgu regionalnym.

Tabela 3. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Skórzec zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2023 i 2024

Gmina	PM10 średnia roczna [µg/m³]			PM2,5 średnia roczna [µg/m³]			BaP średnia roczna [ng/m³]		
	min	max	średnia	min	max	średnia	min	max	średnia
Skórzec, 2023 r.	14,6	19,2	15,8	10,0	13,1	11,0	0,21	0,75	0,38
Skórzec, 2024 r.	16,1	19,7	16,9	9,1	11,3	9,8	0,31	0,88	0,46

Źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB, Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

W Polsce dopuszczalne roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 wynosi 40 µg/m³, pyłu zawieszonego PM2,5 wynosi 20 µg/m³, natomiast docelowe stężenie benzo(a)pirenu w pyle PM10 - 1 ng/m³. Jest to wartość średnia roczna, której przestrzeganie jest wymagane zgodnie z normami jakości powietrza określonymi przez prawo unijne i krajowe.

Natomiast, według wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), zalecane maksymalne roczne stężenie PM10 wynosi 15 µg/m³, natomiast dla stężenia PM2,5 wynosi 5 µg/m³. WHO nie określa specyficznego zalecanego limitu dla B(a)P w swoich wytycznych dotyczących jakości powietrza. Jednak w dokumentach WHO dotyczących zanieczyszczeń powietrza, benzo(a)piren jest uznawany za wskaźnik obecności wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), które mają właściwości rakotwórcze. Normy są ustanawiane na poziomie krajowym, a Polska stosuje limit 1 ng/m³ jako wskaźnik służący ochronie zdrowia[10].

5.1.3 Źródła emisji

Pierwszą grupą emisji jest sektor mieszkalnictwa, który stanowi największe źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy. Podstawową kwestią do rozwiązania w tym zakresie jest emisja niska, pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą

[10] WHO global air quality guidelines. Particulate matter (PM2.5 and PM10), ozone, nitrogen dioxide, sulfur dioxide and carbon monoxide, 2021

charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża liczba kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzane zanieczyszczenia są uciążliwe, ponieważ gromadzą się wokół miejsca powstania – często są to obszary o zwartej zabudowie, rejon dolin rzecznych czy obszary otoczone kompleksami leśnymi lub parkowymi, a więc o ograniczonej możliwości przewietrzania. Dodatkowo, ze względów ekonomicznych, wykorzystywany jest do spalania węgiel niskiej jakości.

Z przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł ciepła za 2025 r. wynika, że na terenie gminy Skórzec funkcjonują łącznie 2 954 źródła ciepła. System zaopatrzenia w ciepło opiera się niemal wyłącznie na źródłach indywidualnych, przy wyraźnej dominacji urządzeń na paliwa stałe. Najliczniejszą grupę stanowią kotły opalane różnymi paliwami stałymi, głównie drewnem i węglem, których zinwentaryzowano 1 212 szt. (41,0% wszystkich źródeł). Istotny udział mają również kotły węglowe – 416 szt. (14,1%), piece kaflowe – 188 szt. (6,4%), kominki – 146 szt. (4,9%), kotły na pellet – 100 szt. (3,4%) oraz inne urządzenia grzewcze na paliwa stałe, w tym kozy i trzony kuchenne. Łącznie źródła wykorzystujące paliwa stałe stanowią blisko 80% wszystkich zinwentaryzowanych urządzeń, co potwierdza, że to właśnie ten sektor ma największy wpływ na poziom niskiej emisji w gminie.

Mniejszy udział mają źródła mniej emisyjne lub bezemisyjne w miejscu użytkowania, w tym 226 kotłów gazowych (7,7%), 221 pomp ciepła (7,5%), 105 urządzeń elektrycznych (3,6%) oraz 33 kotły olejowe (1,1%). Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, dlatego emisja z sektora komunalno-bytowego ma charakter rozproszony. Niekorzystnie przedstawia się także struktura jakościowa kotłów na paliwa stałe. Wśród kotłów węglowych, na drewno i wielopaliwowych jedynie 11,6% spełnia wymagania ekoprojektu lub klasy 5, natomiast 76,9% stanowią kotły klasy 3 lub urządzenia bezklasowe. Wskazuje to na potrzebę dalszej wymiany przestarzałych źródeł ciepła na rozwiązania bardziej efektywne i mniej emisyjne.

Dane GUS dotyczące mieszkań oddanych do użytkowania pokazują wybory technologiczne w nowym budownictwie: w latach 2019-2024 wśród nowo oddanych mieszkań w gminie dominowały urządzenia sklasyfikowane jako „kocioł/piec na paliwo stałe” (67,9%), przy udziale „kocioł/piec na paliwo gazowe” (9,1%), „kocioł/piec na biopaliwa” (2,1%), „kocioł/piec na energię elektryczną” (1,9%) oraz kategorii „inny rodzaj ogrzewania indywidualnego” (19,0%).

Gmina Skórzec, na mocy porozumienia z WFOŚiGW, prowadzi punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”. W punkcie tym przeszkoleni pracownicy wspierają mieszkańców w przygotowywaniu wniosków o dotacje. Zgodnie z danymi pozyskanymi z WFOŚiGW w Warszawie, od początku 2020 roku do momentu opracowania niniejszego dokumentu, zawarto łącznie 340 umów. Największy udział stanowiły przedsięwzięcia obejmujące jednocześnie wymianę źródła ciepła, dla których odnotowano 201 umów, co

stanowi 59% wszystkich zawartych umów. Ponadto zawarto 106 umów dotyczących wymiany źródła ciepła wraz z termomodernizacją oraz 33 umowy obejmujące wyłącznie termomodernizację budynków.

W strukturze przedsięwzięć związanych z wymianą źródła ciepła zdecydowanie dominowały pompy ciepła, które łącznie ujęto w 166 umowach, w tym przede wszystkim pompy ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej 82 umowy, gruntowe pompy ciepła o podwyższonej klasie efektywności energetycznej 73 umowy, pompy ciepła powietrzne 7 umów oraz pompy ciepła grunt/woda 4 umowy. W dalszej kolejności największy udział miały kotły na pellet drzewny o podwyższonym standardzie, których dotyczyło 36 umów, kotły gazowe kondensacyjne 27 umów oraz kotłownie gazowe 24 umowy. Mniejszy udział odnotowano w przypadku kotłów na pellet drzewny 17 umów, kotłów na węgiel 16 umów, kotłów zgazowujących drewno o podwyższonym standardzie 12 umów oraz kotłów na biomasę spełniających warunki programu 6 umów, natomiast najmniej liczną kategorię stanowiły kotły zgazowujące drewno, ujęte w 1 umowie.

Od 31 marca 2025 r. program Czyste Powietrze funkcjonuje w nowej odsłonie, która kładzie nacisk na wsparcie dla osób najbardziej narażonych na ubóstwo energetyczne, większą rolę gmin jako operatorów oraz bardziej efektywne wykorzystanie środków publicznych. Najważniejsze elementy wprowadzonych zmian to:

- obowiązkowe potwierdzanie standardu energetycznego budynku przed rozpoczęciem inwestycji i po jej zakończeniu,
- uzależnienie przyznania najwyższego poziomu dotacji od kryterium dochodowego oraz spełnienia wymaganego standardu efektywności energetycznej budynku,
- utworzenie ogólnopolskiego systemu operatorów programu (z udziałem gmin), zapewniającego bezpłatne doradztwo i pomoc beneficjentom – szczególnie o najniższych dochodach – na etapie składania wniosku, realizacji zadania i jego rozliczenia;
- określenie maksymalnych kwot dotacji dla poszczególnych kategorii kosztów kwalifikowanych (racjonalizacja wydatków i ograniczenie nadużyć);
- wykluczenie możliwości dofinansowania wymiany źródeł ogrzewania na paliwa kopalne (np. kotłów gazowych) i ukierunkowanie wsparcia wyłącznie na ekologiczne systemy grzewcze

Dzięki powyższym reformom program Czyste Powietrze ma skuteczniej docierać do najbardziej potrzebujących i gwarantować efektywne wykorzystanie środków publicznych.

Dotychczas duże zainteresowanie mieszkańców budziła wymiana przestarzałych źródeł ciepła na pompy ciepła lub kotły zasilane gazem ziemnym. Należy jednak podkreślić, że od

31 marca 2025 r. kotły gazowe nie są już kosztem kwalifikowanym w nowej edycji programu „Czyste Powietrze", która priorytetowo wspiera wyłącznie rozwiązania bezemisyjne – w szczególności pompy ciepła, instalacje OZE oraz kotły na biomasę. Wycofanie dotacji wynika z europejskiej i krajowej polityki klimatycznej ukierunkowanej na stopniową eliminację paliw kopalnych, w tym gazu ziemnego, który – mimo niższej emisji pyłów, sadzy, dwutlenku siarki i popiołu dzięki wysokiej zawartości metanu – pozostaje nośnikiem węglowodorowym.

Drugą grupą emisji, co do wielkości wpływu na wartość przekroczeń jest emisja liniowa pochodząca z ruchu drogowego. Największe strumienie zanieczyszczeń związane są z głównymi węzłami komunikacyjnymi, w tym: wzdłuż ulic o zwartej, obustronnej zabudowie, będących tranzytowymi ciągami komunikacyjnymi (podwyższone stężenia NO_2, CO, formaldehydu, benzenu, itp.). Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Największe emisje liniowe na terenie gminy dotyczą drogi wojewódzkiej nr 803. Średni roczny dobowy ruch pojazdów silnikowych na wskazanej trasie kształtuje się na poziomie 2 720 do 11 981 pojazdów/dobę (w zależności od odcinka) [11].

Trzecią grupą emisji są zakłady przemysłowe i znajdujące się w nich instalacje, które powodują, tzw. emisję punktową. Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Siedlcach, na terenie gminy nie wydano decyzji w sprawie udzielenia pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dla instalacji, która pozostawałaby obecnie w obrocie prawnym. Natomiast przyjęto 6 zgłoszeń instalacji emitujących gazy lub pyły do powietrza, ale niewymagających uzyskania ww. pozwolenia: Są to:

1. instalacja do ściółkowego chowu indyków o obsadzie 7 500 szt., eksploatowana przez osobę prywatną, zlokalizowana w Dąbrówce-Ługu przy ul. Garwolińskiej 171;
2. instalacja do magazynowania paliw płynnych, obejmująca zbiornik LPG, zbiornik oleju napędowego oraz instalację energetyczną, eksploatowana przez Sopińscy Uprawa Pieczarek S.A., zlokalizowana w miejscowości Wólka Kobyla 41;
3. instalacja energetyczna eksploatowana przez R&J Spółka z o.o., zlokalizowana w Ozorowie 143;
4. instalacja do przeładunku i magazynowania paliw, eksploatowana przez R&J Spółka z o.o., zlokalizowana w Ozorowie 143;

[11] Generalny pomiar ruchu 2020/2021 - średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w GPR 2020/21 na drogach krajowych oraz Generalny pomiar ruchu 2020/21 - średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w GPR 2020/21 na drogach wojewódzkich, GDDKiA

5. instalacja energetyczna eksploatowana przez UNIKOST Sp. z o.o., zlokalizowana w Gołąbku przy ul. Osiedlowej 100;
6. piec do polimeryzacji farb proszkowych, eksploatowany przez STARK Kamil Polkowski, zlokalizowany w Dąbrówce-Ługu przy ul. Wyszyńskiego 79.

5.1.4 Odnawialne źródła energii

Zgodnie z danymi Urzędu Regulacji Energetyki (URE), na dzień 31 grudnia 2025 r., na terenie gminy funkcjonuje 5 farm fotowoltaicznych o łącznej mocy 3,79 MWp. Są to naziemne elektrownie słoneczne, produkujące energię elektryczną z promieniowania słonecznego za pomocą modułów fotowoltaicznych. Ponadto na obiektach prywatnych i publicznych w gminie pojawiają się mniejsze instalacje słoneczne.

Na terenie gminy, wykorzystuje się także inne formy OZE na mniejszą skalę. Na terenie gminy funkcjonują pompy ciepła (wykorzystujące energię geotermalną płytkich warstw gruntu lub powietrza). Technologie te służą do ogrzewania budynków i przygotowania ciepłej wody użytkowej, zastępując lub uzupełniając konwencjonalne kotłownie i przyczyniając się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Jeśli chodzi o energetykę wodną, przez gminę przepływają cieki wodne, jednak obecnie ich potencjał energetyczny nie jest wykorzystywany, głównie ze względu na niskie przepływy i wysokie walory środowiskowe) i związane z nimi obszarowe formy ochrony przyrody (Natura 2000). Inwestycje tego typu wymagałyby indywidualnych analiz oddziaływania na ekosystem rzek i poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych. Brak jest również elektrowni wiatrowych. Warunki wietrzności regionu są umiarkowane – zgodnie z danymi Projektu Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r. gmina leży w strefie, w której wskaźnik WCF określono jako 20,0-25,0%[12]. Dotychczas restrykcyjne przepisy hamują rozwój energetyki wiatrowej. Złagodzenie regulacji otworzyłoby możliwość budowy turbin w gminach o wystarczającej przestrzeni i akceptacji społecznej.

5.1.5 Program ochrony powietrza

Program ochrony powietrza (POP) wraz z planem działań krótkoterminowych dla stref województwa mazowieckiego przyjęty został Uchwałą nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. oraz zmieniony Uchwałą nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023 r.

Główne cele POP, oprócz szeroko zakrojonej edukacji ekologicznej, obejmują inwentaryzację oraz stopniową wymianę lub likwidację źródeł niskiej emisji, znanych również jako "kopciuchy". Dodatkowo, planuje się utrzymywanie czystości ulic poprzez zastosowanie

[12] Wskaźnik WCF opisuje potencjalną produktywność turbiny wiatrowej jako stosunek rzeczywistej produkcji energii elektrycznej (Ea) do maksymalnej możliwej produkcji (En) w tym samym czasie, gdyby elektrownia pracowała z pełną mocą.

metod, które generują mniejszą emisję wtórną. W ramach programu wprowadzono zakaz używania urządzeń do oczyszczania terenu, takich jak dmuchawy do liści, opartych na spalinach czy energii elektrycznej. W dniach, gdy istnieje ryzyko przekroczenia poziomu informowania lub alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10, wprowadzany jest zakaz korzystania z kominków, piecyków kominkowych i piecyków ozdobnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy są one jedynym źródłem ciepła.

Poniżej zestawiono efekty realizacji POP na terenie gminy Skórzec.

Tabela 4. Uzyskana redukcja emisji [t] przez gminę Skórzec

Rok	PM10	PM2,5	B(a)P	Uzyskana redukcja emisji razem
2021	2,764	2,687	0,002	5,452
2022	1,259	1,224	0,001	2,484
2023	1,842	1,791	0,001	3,635
2024	1,044	1,015	0,001	2,060

Źródło: Platforma sprawozdawcza POP województwa mazowieckiego

Tabela 5. Liczba wymienionych kotłów [szt.] na terenie gminy Skórzec

Rok	Kocioł na biomasę (pellet, drewno) ekoprojekt	Kocioł węglowy ekoprojekt	Kocioł gazowy	Pompa ciepła	Odnawialne źródła energii	Kocioł pellet ekoprojekt
2021	19	35	19		17	
2022	10	8	11	12		
2023	11		6	43		
2024			10	24		1

Źródło: Platforma sprawozdawcza POP województwa mazowieckiego

Na terenie gminy w latach 2021-2024 przeprowadzono również 220 kontroli w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale, o której mowa w art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj. uchwały, która wprowadza ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw oraz w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych. Uchwała ta ma na celu zapobieżenie negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko.

5.1.6 Uchwała antysmogowa

Uchwała antysmogowa wprowadzona na terenie województwa mazowieckiego stanowi akt prawa miejscowego i obowiązuje wszystkich mieszkańców województwa, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 162/17 z 24 października 2017 r. Podczas posiedzenia Sejmiku Województwa Mazowieckiego, 26 kwietnia 2022 r. radni przyjęli uchwałę nr 59/22 zmieniającą obowiązującą dotychczas uchwałę antysmogową. Nowelizacja weszła w życie 14 maja 2022 r.

Uchwała antysmogowa jest regulacją prawną, która ma zapewnić czyste powietrze mieszkańcom Mazowsza. Ograniczenia i zakazy wymienione w uchwale dotyczą wszystkich użytkowników urządzeń o mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, czyli właścicieli w szczególności:

- pieców,
- kominków,
- kotłów, w tym kotłów wchodzących w skład zestawów zawierających kotły na paliwo stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne.

Wprowadzenie aktualizacji uchwały antysmogowej powoduje, iż:

- od 11 listopada 2017 r. można montować tylko kotły spełniające normy emisyjne zgodne z wymogami ekoprojektu (wynikającymi z treści właściwego rozporządzenia Komisji UE),
- od 1 lipca 2018 r. nie wolno spalać w kotłach, piecach i kominkach:
    - mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
    - węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem,
    - węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm,
    - paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20% (np. mokrego drewna),
- od 1 stycznia 2023 r.:
    - nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno nie spełniających wymogów dla klas 3, 4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012,
    - nie wolno eksploatować kotłów na paliwa stałe (w tym biomasę) w nowo budowanych budynkach, dla których wniosek o pozwolenie na budowę lub zgłoszenie zostały złożone po dniu 1 stycznia 2023 r., jeżeli istnieje techniczna możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej, która znajduje się na terenie bezpośrednio przylegającym do działki inwestora na której znajduje się instalacja,
- od 1 stycznia 2028 r.
    - nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012,

- użytkownicy kotłów klasy 5 wg normy PN-EN 303-5:2012 będą mogli z nich korzystać do końca ich żywotności, jeśli zostały zainstalowane przed 11 listopada 2017 r.,

posiadacze kominków zobowiązani byli wymienić je do końca 2022 roku na takie, które spełniają wymogi ekoprojektu, lub wyposażyć je w urządzenie ograniczające emisję pyłu do wartości określonych w ekoprojekcie.

5.1.7 Zagadnienia horyzontalne

5.1.7.1 Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja do zmian klimatu w gminie powinna być skoncentrowana na następujących działaniach:

- dalszym wdrożeniu stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii w skali lokalnej (np. małe elektrownie słoneczne z magazynami energii, czy systemy geotermalne). Dla każdej opcji należy przeprowadzić analizę lokalnych zasobów i możliwości technicznych, aby określić najbardziej odpowiednie rozwiązania;
- wykorzystywaniu w nowym budownictwie źródeł ciepła opartych na zużyciu innych surowców niż paliwa kopalne, np.: biomasa (np. pellet, drewno kompresowane), pompy ciepła, biogaz. Każdy z tych surowców powinien być oceniany pod kątem dostępności i kosztów eksploatacji;
- w przypadku stosowania kotłów na paliwa stałe dopuszcza się wyłącznie instalację nowoczesnych urządzeń spełniających wymagania ekoprojektu (rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1189) oraz wymagania wynikające z przepisów krajowych i regionalnych;
- w przypadku stosowania paliw kopalnych (np. gaz ziemny, olej opałowy) dopuszcza się wyłącznie rozwiązania wysokosprawne; równolegle zaleca się priorytetowe wdrażanie rozwiązań bezemisyjnych (pompy ciepła, OZE) oraz poprawę efektywności energetycznej budynków.
- rozważeniu wprowadzenia mechanizmu dofinansowania wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła zasilanych paliwem kopalnym, co przyspieszy proces wymiany starych pieców na nowe;
- budowie zielonej infrastruktury, czyli promowanie nasadzeń drzew i tworzenia obszarów zielonych, które mogą pomagać w adaptacji do zmian klimatycznych, np. przez zmniejszenie efektu wyspy ciepła;
- regularne organizowanie warsztatów i kampanii informacyjnych dotyczących efektywności energetycznej oraz działań adaptacyjnych do zmian klimatu.

5.1.7.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Należy zwrócić szczególną uwagę na awarie przemysłowe, awarie w sieciach gospodarki komunalnej i liniach energetycznych oraz na inne nadzwyczajne zagrożenia środowiska, które wynikają z nasilenia zmian klimatycznych. W przypadku instalacji technologicznych zagrożenie wynika głównie z niedopatrzenia lub niewłaściwej obsługi, eksploatacji bądź konserwacji urządzeń. Przyczyną awarii sieci może być natomiast jej przeciążenie (w tym zły stan techniczny przy zwiększonym obciążeniu) bądź zewnętrzne warunki pogodowe (mróz, upał).

5.1.7.3 Działania edukacyjne

Powinny być skoncentrowane na:

- prowadzeniu edukacji mieszkańców i zwiększaniu ich świadomości w zakresie zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, a także metod zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatu,
- organizacji wydarzeń kierowanych do mieszkańców mających na celu promocję budownictwa pasywnego, odnawialnych źródeł energii oraz transportu alternatywnego (elektrycznego).

5.1.7.4 Monitoring środowiska

W ramach funkcjonowania monitoringu środowiska przyrodniczego w zakresie badań jakości powietrza wykonywane są opracowania, dotyczące strefy mazowieckiej. GIOŚ co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu.

5.1.8 Podsumowanie

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska dla obszaru województwa mazowieckiego przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2024, która wykazała na terenie gminy przekroczenia poziomu długoterminowego ozonu ze względu na ochronę zdrowia i roślin.

Największy wpływ na emisje pyłowe na terenie gminy ma tzw. niska emisja, czyli spalanie paliw stałych w indywidualnych źródłach ciepła, w tym węgla niskiej jakości. Tempo wymiany starych źródeł ciepła pozostaje niewystarczające, głównie z powodu kosztów inwestycji oraz konieczności dostosowania instalacji. Zdecydowana większość budynków na terenie gminy jest wyposażona w instalacje centralnego ogrzewania, wykorzystujące głównie węgiel i drewno.

Poprawę jakości powietrza można osiągnąć poprzez: modernizację źródeł ciepła (w tym wymianę starych kotłowni na rozwiązania niskoemisyjne), dalsze ograniczanie niskiej emisji (w tym kontrole spalania w paleniskach domowych) oraz wsparcie finansowe mieszkańców w inwestycjach w stabilne, niskoemisyjne źródła energii.

5.1.9 Analiza SWOT

Mocne strony:

- brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych $PM_{2,5}$, PM_{10}, B(a)P
- rosnąca liczba wymienianych nieefektywnych źródeł ciepła,

Słabe strony:

- wciąż wysoki udział emisji niskiej (z ogrzewania indywidualnego) i związane z tym spalanie paliw stałych niskiej jakości,
- przekroczenia stężeń wartości poziomu długoterminowego ozonu.

Szanse:

- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych,
- wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych (w szczególności: pompy ciepła, kolektory słoneczne, moduły fotowoltaiczne, turbiny wiatrowe),
- zwiększenie obszaru terenów zielonych.

Zagrożenia:

- brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza,
- wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego,
- spalanie odpadów w gospodarstwach domowych.

5.2 Zagrożenia hałasem

Hałas definiowany jest jako dźwięk niepożądany lub szkodliwy dla zdrowia ludzkiego. Szkodliwość lub uciążliwość hałasu zależy od natężenia, częstotliwości, charakteru jego zmian w czasie, długotrwałości działania oraz zawartości składowych niesłyszalnych, a także od cech odbiorcy, takich jak: stan zdrowia, nastrój, wiek.

W zależności od miejsca występowania i źródła rozróżnia się hałas:

- komunikacyjny (drogowy, kolejowy i lotniczy),
- przemysłowy,
- osiedlowy,
- domowy.

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania

przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwiać wyznaczanie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

5.2.1 Źródła emisji

Podstawowym źródłem hałasu na terenie gminy Skórzec jest przede wszystkim transport drogowy. Do głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy, a zarazem stanowiących najistotniejsze źródła hałasu, należy droga wojewódzka nr 803, w relacji do Siedlec oraz w kierunku Stoczka Łukowskiego w powiecie łukowskim (skrzyżowanie z DK76).

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami ciągów. Do najważniejszych z nich należą:

- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem ciągu w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

Rosnące natężenie ruchu powoduje coraz większą presję na środowisko. Wieloletnie badania wskazują na zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Analiza danych statystycznych na przestrzeni lat 2000 – 2020 wykazuje stały wzrost ogólnej liczby pojazdów, w tym liczby pojazdów osobowych[13]. Natomiast średni roczny dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku DW803 kształtuje się na 2 720 do 11 981 pojazdów/dobę (w zależności od odcinka) [14].

W przypadku dróg i linii kolejowych obowiązujące obecnie wartości wskaźników wynoszą[15]:

- 65 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy zagrodowej, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych,

[13] Generalny Pomiar Ruchu, GDDKiA
[14] Generalny pomiar ruchu 2020/2021 - średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w GPR 2020/21 na drogach krajowych oraz Generalny pomiar ruchu 2020/21 - średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w GPR 2020/21 na drogach wojewódzkich, GDDKiA
[15] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz.U. z 2014 r., poz. 112)

- 61 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej, terenów szpitali w miastach.

Należy podkreślić, iż przyjęte wartości dopuszczalne stanowią kompromis pomiędzy realnymi możliwościami ograniczania emisji i propagacji hałasu a potrzebą komfortu akustycznego, w związku z czym ich zachowanie nie gwarantuje całkowitej eliminacji uciążliwości akustycznych.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska co roku wykonuje pomiary monitoringowe hałasu zgodnie z założeniami Programu Państwowego Monitoringu Środowiska. Na terenie gminy nie zlokalizowano dotąd punktu badawczego.

Drugim po drogowym, największym źródłem hałasu na terenie gminy jest hałas przemysłowy. Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze gminy kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń zawiązanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakład przemysłowy, wydawana jest decyzja określająca dopuszczalny poziom hałasu, która może rozróżnić poziom hałasu dla pory dnia, jak i nocy. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Siedlcach, na terenie gminy brak jest zakładów, dla których zachodzi obowiązek uzyskania decyzji określającej dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

5.2.2 Zagadnienia horyzontalne

5.2.2.1 Adaptacja do zmian klimatu

Wiązać się będzie ze wzrostem temperatury, przez co zwiększy się liczba urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych. W ostatnich latach zauważalny jest również znaczny przyrost liczby pomp ciepła wykorzystywanych jako źródło ciepła w gospodarstwach domowych. W zwartej zabudowie lub nowych budynkach wielorodzinnych może powodować nadmierną

emisję hałasu. Ograniczenie tego zjawiska polegać może na odpowiednim planowaniu przestrzeni (zieleń publiczna, zbiorniki wodne).

5.2.2.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

W związku ze wzrostem negatywnych czynników związanych z emisją hałasu należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu poprzez:

- wykorzystywanie cichych nawierzchni na terenach zabudowanych, a w uzasadnionych przypadkach wprowadzenie również ograniczeń prędkości i dopuszczalnej wagi pojazdów na obszarach zabudowanych,
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej w obrębie pasów drogowych,
- zapewnienie właściwej organizacji ruchu,

5.2.2.3 Działania edukacyjne

- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie klimatu akustycznego,
- promowanie transportu zbiorowego i rowerowego.

5.2.2.4 Monitoring środowiska

W ramach funkcjonowania monitoringu środowiska przyrodniczego w zakresie stanu akustycznego, GIOŚ wykonuje pomiary, badania i analizy na terenie całego województwa mazowieckiego, natomiast Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich oraz PKP Polskie Linie Kolejowe wykonują mapy akustyczne wzdłuż odcinków szlaków komunikacyjnych charakteryzujących się największym ruchem.

5.2.3 Podsumowanie

Główne źródło hałasu na terenie gminy stanowi hałas drogowy. Do najbardziej ruchliwych dróg stanowiących jego źródło zalicza się drogę wojewódzką nr 803. Wnioski z badań monitoringowych hałasu przeprowadzonych na terenie województwa wykazały, że hałas drogowy, podobnie jak w poprzednich latach, jest jednym z największych zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. W związku z faktem, iż teren gminy przecinają ważne szlaki komunikacyjne, należy wnioskować, iż lokalnie występują przekroczenia poziomów hałasu.

Innym rodzajem lokalnie występujących uciążliwości hałasowych mogą być uciążliwości związane z działalnością gospodarczą podmiotów. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden zakład, dla którego zachodziła konieczność wydania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska.

5.2.4 Analiza SWOT

Mocne strony

- przeważający wiejski charakter gminy wskazujący na mniejsze zagrożenie hałasem niż w przypadku gmin miejskich,
- ciągła modernizacja dróg publicznych (powiatowych, gminnych).

Słabe strony

- brak lokalizacji punktów monitoringu hałasu drogowego na terenie gminy w ramach PMŚ.

Szanse

- dalsze modernizacje dróg na terenie gminy – wykorzystanie cichych nawierzchni,
- rozwój infrastruktury rowerowej i komunikacji zbiorowej,
- nasadzenia drzew, pasy zieleni mogą zmniejszyć zagrożenie hałasem,
- budowa zabezpieczeń akustycznych w miejscach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

Zagrożenia

- niekontrolowany rozwój ruchu drogowego,
- rozwój zabudowy wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

5.3 Pola elektromagnetyczne

Intensywność oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na żywe komórki zależy od jego mocy (im większa moc, tym silniejsze promieniowanie) i odległości od źródła (wraz z odległością, natężenie emitowanego pola słabnie).

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł promieniowania elektromagnetycznego[16]:

- naturalne, np.: pole geomagnetyczne Ziemi, Słońce, zjawiska atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne, pierwiastki promieniotwórcze,
- sztuczne, np.: elektrownie, elektrociepłownie, stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne.

[16] GIOŚ

W związku ze stale rosnącym zapotrzebowaniem na usługi radiokomunikacyjne dynamicznie zmienia się system przesyłania i odbioru danych w zakresie fal radiowych i mikrofal. Największe zmiany zachodzą w radiokomunikacji ruchomej tj. w telefonii komórkowej. Do końca 2020 roku wykorzystywano częstotliwości z zakresów 420, 800, 900, 1800, 2100 i 2600 MHz. Również nowa technologia 5G wykorzystuje obecnie częstotliwości 1800, 2100, 2600 MHz. Docelowo dla technologii 5G przewidziane są częstotliwości w zakresie 700 MHz, 3,4-3,8 GHz oraz 26 GHz [17].

Analizując dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w ostatnich latach widoczny jest wzrost wydawanych pozwoleń radiowych. Zdecydowanie zahamował rozwój systemu GSM na rzecz systemu LTE, zwłaszcza dla częstotliwości 2100 MHz oraz 2600 MHz. W kolejnych latach należy się spodziewać dalszego rozwoju technologii 5G [18]. Lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej przedstawia rysunek nr 5.

Rysunek 4. Stacje bazowe telefonii komórkowej: zainstalowana na dachu budynku oraz wolnostojąca
Źródło: opracowanie własne

Największe oddziaływanie w postaci promieniowania niejonizującego wykazują linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Ich występowanie wymaga określenia stref ochronnych, w zależności od natężenia pola elektrycznego. Pod liniami o napięciu 110-400 kV może występować II strefa ochronna z zakazem lokalizacji budynków mieszkalnych.

Na terenie gminy brak jest stacji elektroenergetycznych, natomiast przez teren gminy przebiega następujące linia napowietrzna najwyższego napięcia 400 kV relacji: Siedlce

[17] GIOŚ
[18] GIOŚ

Ujrzanów – Narew. Wspomniana infrastruktura zarządzana jest przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

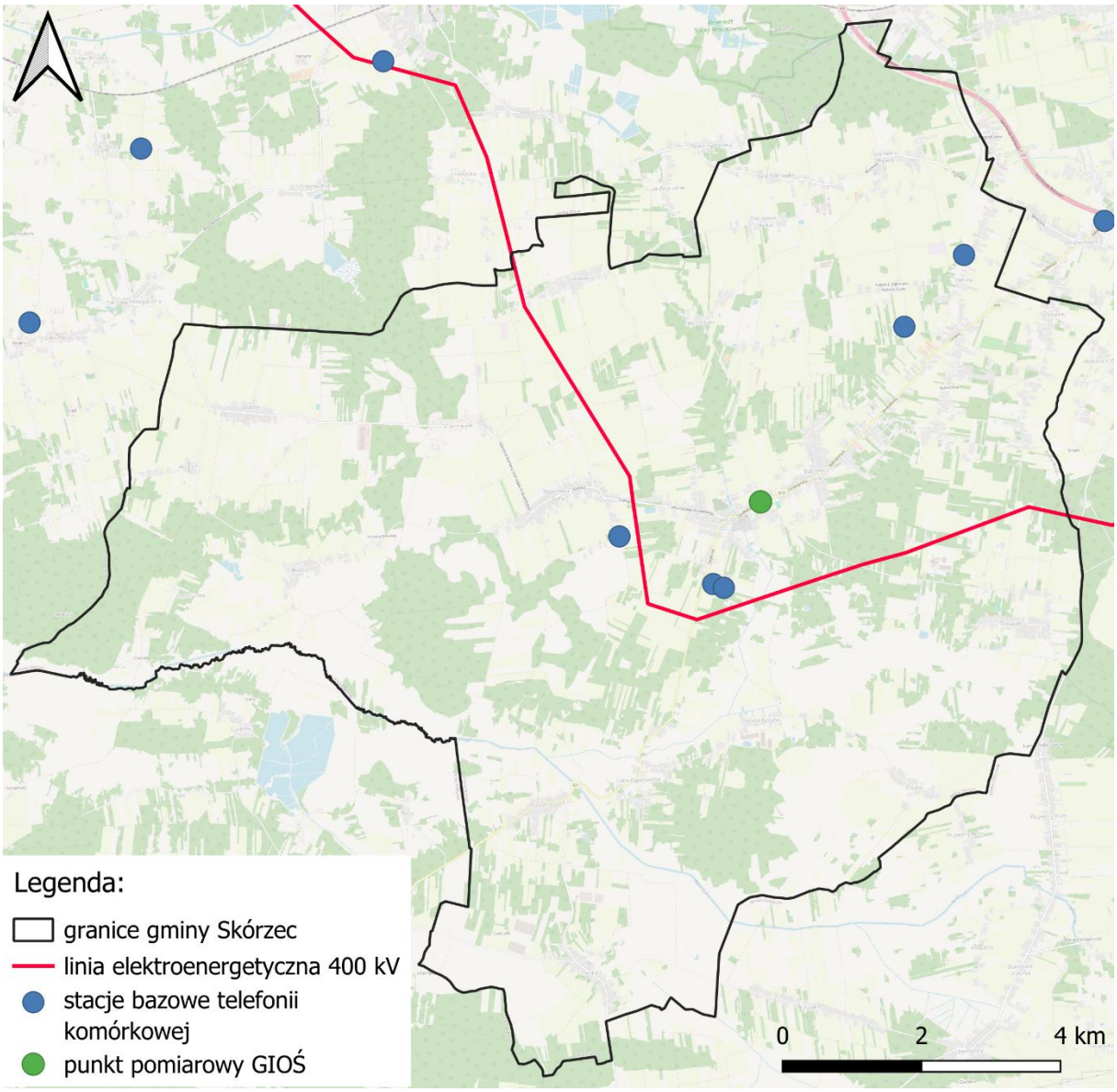

Rysunek 5. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej w gminie Skórzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie btsearch.pl [stan na: 19.02.2026 r.]

Zasilanie w energię elektryczną realizowane jest za pośrednictwem napowietrznych linii średniego napięcia 15 kV prowadzonymi głównie ze stacji zlokalizowanych w Siedlcach i Kotuniu.

Dystrybucja energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców prowadzona jest liniami niskiego napięcia – napowietrznymi bądź kablowymi – poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Zdecydowaną większość tych stacji stanowią słupowe stacje napowietrzne.

Ocenę poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska w ramach Państwowego

Monitoringu Środowiska na podstawie badań monitoringowych oraz informacji o źródłach emitujących pola. W ramach monitoringu Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku, na podstawie których, między innymi ma prowadzić rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie gminy w 2023 roku wykonano pomiar w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy adresie ul. Siedlecka 18 w Skórcu. Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie gminy Skórzec

L.p.	Miejscowość	Kod punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika W_{ME}
1	Skórzec	W_2023_GW_47	0,4	0,2	0,04 (2023)

Źródło: „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie mazowieckim", GIOŚ

Analizując dane GIOŚ można stwierdzić, iż poziom pól elektromagnetycznych w środowisku utrzymuje się na niskim poziomie. Średnie z 0,5 godzinnego pomiaru są niższe od dolnego progu czułości sondy pomiarowej. Widoczny jest nieznaczny trend wzrostowy poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Jednak poziomy te są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych[19].

Uzupełnieniem informacji pozyskiwanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jest SI2PEM (System Informacyjny o Instalacjach wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne), czyli publiczna, ogólnodostępna baza danych prowadzona przez Ministra właściwego do spraw informatyzacji. System udostępnia interaktywną mapę Polski, na której można sprawdzić oszacowany rozkład natężenia PEM w dowolnym miejscu kraju, a także informacje o lokalizacji i podstawowych parametrach instalacji radiowych (w tym stacji bazowych telefonii komórkowej) oraz dostępne wyniki pomiarów.

5.3.1 Zagadnienia horyzontalne

5.3.1.1 Adaptacja do zmian klimatu

Ekstremalne zjawiska pogodowe mogą doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, transformatorów, co wpłynie na ograniczenia w dostawie energii elektrycznej do odbiorców. Ważna jest rozbudowa systemu energetycznego o instalacje kablowe.

[19] Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019, poz. 2448) wartość dopuszczalna dla zakresu częstotliwości objętej monitoringiem wynosi 28 V/m.

5.3.1.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Należy zlokalizować urządzenia wykluczając możliwość zachodzenia na siebie wzajemnie obszarów oddziaływań silnych pól wytwarzanych przez sąsiednie źródła. Należy utrzymywać urządzenia w dobrym stanie technicznym.

5.3.1.3 Działania edukacyjne

Edukacja społeczeństwa (szkoły, mieszkańcy) z zakresu oddziaływania pól elektromagnetycznych.

5.3.1.4 Monitoring środowiska

Monitoring pól elektromagnetycznych prowadzi GIOŚ. Wyniki badań są publikowane przez inspekcję na bieżąco, corocznie.

5.3.2 Podsumowanie

Źródła emisji pól elektromagnetycznych do środowiska na terenie gminy występują w postaci stacji bazowych telefonii komórkowej oraz linii elektroenergetycznej najwyższych napięć. Prowadzone były badania poziomu pól elektromagnetycznych oraz badania dotyczące oddziaływania promieniowania na środowisko, w szczególności na zdrowie mieszkańców, jednak ich wyniki nie ujawniły przekroczeń dopuszczalnych wartości emisji fal elektromagnetycznych pochodzących z ww. źródeł. Średnie wartości pomiarów były niższe od dolnego progu czułości sondy pomiarowej.

5.3.3 Analiza SWOT

Mocne strony

- dotychczasowy poziom pól elektromagnetycznych nie powoduje zagrożenia środowiska i ludności.

Słabe strony

- nieznaczny, lecz stały wzrost poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Szanse

- racjonalny dobór lokalizacji powstających instalacji i urządzeń stanowiących źródła PEM.

Zagrożenia

- wysokie koszty utrzymania i modernizacji infrastruktury monitorującej oraz ograniczającej emisję PEM.

5.4 Gospodarowanie wodami

5.4.1 Wody powierzchniowe

Gmina Skórzec położna w obszarze dorzecza Wisły w regionie wodnym Bugu. Układ hydrologiczny gminy zdominowany jest przez zlewnię rzeki Kostrzyń, stanowiącej lewobrzeżny dopływ Liwca, a pośrednio także wspomnianego Bugu. W zlewni tej znajduje się zdecydowana większość obszaru gminy. Jedynie niewielki fragment jej części wschodniej należy do zlewni Muchawki, która również jest lewobrzeżnym dopływem Liwca.

Źródła rzeki Kostrzyń znajdują się w rejonie wsi Domanice, poza obszarem gminy, natomiast ujście do Liwca zlokalizowane jest w okolicach wsi Polków-Daćbogi. W górnym odcinku, od źródeł do mostu kolejowego na linii Warszawa-Siedlce w gminie Kotuń, rzeka została uregulowana w okresie II wojny światowej. Poniżej miejscowości Oleksin Kostrzyń zachowuje natomiast charakter naturalny i meandrujący aż do ujścia do Liwca. Fragment uregulowanego koryta stanowi jednocześnie część granicy gminy.

Na obszarze gminy najważniejszym dopływem Kostrzynia jest prawobrzeżny dopływ spod Gołąbka, uchodzący do rzeki w km 39,76. W km 2,87 ciek ten przyjmuje prawobrzeżny dopływ ze Skórca (zwany również: Skórczyk).

Wschodnia część gminy charakteryzuje się bardziej zróżnicowanymi kierunkami odpływu. Wody z tego obszaru częściowo odpływają ku wschodowi, do Muchawki. Jednocześnie tereny położone w rejonie miejscowości Nowaki, Boroszków, Dąbrówka Niwka, Stara Dąbrówka, Dąbrówka Wyłazy oraz Żelków odwadniane są w kierunku Świdnicy, będącej prawobrzeżnym dopływem Kostrzynia, uchodzącym do niego już na terenie gminy Kotuń.

W strukturze hydrologicznej gminy istotną, choć uzupełniającą rolę odgrywają również niewielkie formy retencji powierzchniowej. Na terenie gminy występują nieliczne bezodpływowe zbiorniki wodne, głównie oczka wodne, częściowo poddane rekultywacji i pogłębieniu. We wsi Dobrzanów zlokalizowany jest kompleks stawów rybnych o powierzchni około 2 ha. Poza nim występują także pojedyncze, niewielkie stawy. Zbiorniki te mają znaczenie lokalne, zarówno z punktu widzenia retencji, jak i różnorodności siedlisk wodnych.

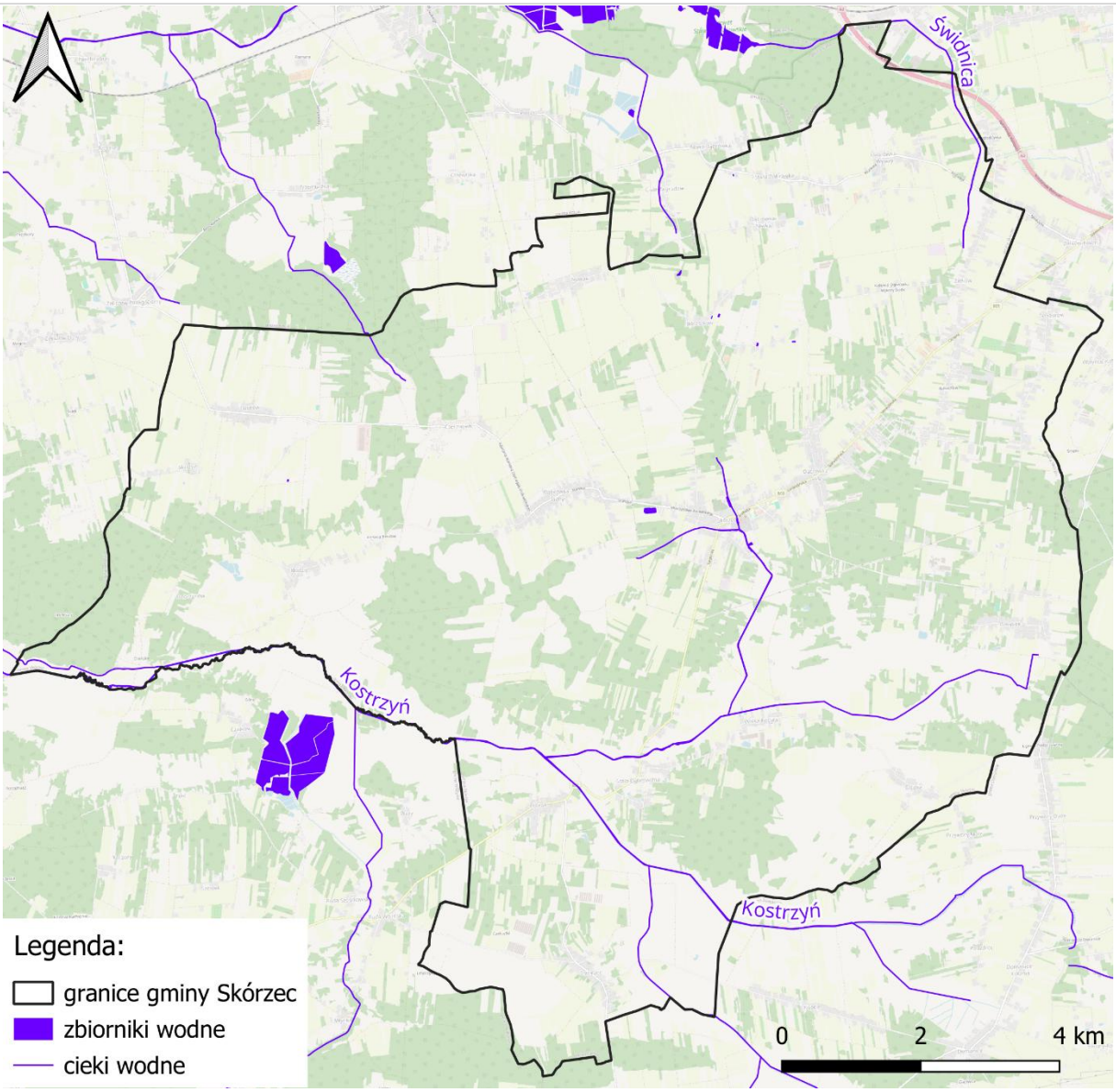

Rysunek 6. Sieć hydrologiczna gminy Skórzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KZGW

Jednostkami PGW Wody Polskie operującymi na terenie gminy jest: Zarząd Zlewni w Sokołowie Podlaskim – Nadzór Wodny w Siedlcach.

W rozdziale 5.5.3 opisano jakość wód powierzchniowych na terenie gminy, natomiast w rozdziale 5.9.1 wskazano walory przyrodnicze obszarów położonych wzdłuż rzek w gminie.

5.4.1.1 Mała retencja

Mała retencja obejmuje działania techniczne i nietechniczne, które mają na celu poprawę bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Działania te są korzystne zarówno w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, jak i ograniczenia skutków suszy. Ważnym aspektem małej retencji jest również ochrona jakości wód przed zanieczyszczeniem oraz zwiększenie bioróżnorodności. Działania techniczne mogą obejmować prace z zakresu hydrotechniki i melioracji, takie jak budowa zbiorników retencyjnych,

piętrzenia na ciekach i kanałach, renaturyzacja cieków oraz systemowe zarządzanie odprowadzaniem wód opadowych. Z kolei działania nietechniczne polegają na zwiększaniu pojemności retencyjnej zlewni poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, zalesianie, tworzenie stref buforowych oraz ochronę oczek wodnych i mokradeł.

5.4.2 Wody podziemne[20]

Na terenie gminy użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach kredowych, trzeciorzędowych i czwartorzędowych, przy czym zasadnicze znaczenie użytkowe mają poziomy czwartorzędowe, stanowiące górne piętro hydrostrukturalne. Dolne piętro hydrostrukturalne reprezentowane jest przez poziomy trzeciorzędowe, w tym mioceński i oligoceński.

Istotne znaczenie w strukturze zasobów podziemnych ma trzeciorzędowy poziom wodonośny, stanowiący fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 Subniecka Warszawska. Poziom ten związany jest z oligoceńskimi piaskami glaukonitowymi, zalegającymi przeciętnie na głębokości około 180 m p.p.t. W tej części zbiornika wyznaczono obszar wysokiej ochrony, co wynika z dobrej izolacji poziomu wodonośnego oraz dobrej i trwałej jakości ujmowanych wód, przy jednocześnie ograniczonych zasobach dyspozycyjnych.

Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia ludności i funkcjonowania systemów wodociągowych na terenie gminy mają jednak głębsze poziomy czwartorzędowe. Studnie ujmujące te wody zlokalizowane są m.in. w Dąbrówce Niwce, Dąbrówce Ług, Skórcu, Teodorowie, Trzcińcu i Czerniejewie. Parametry eksploatacyjne tych ujęć wskazują na zróżnicowaną wydajność lokalnych warstw wodonośnych. Wydajności studni wynoszą od m^3/h w Skórcu do 80 m^3/h w Czerniejewie, przy głębokościach od około 25,6 m do 45 m. Na tle pozostałych ujęć szczególnie istotne znaczenie ma studnia w Czerniejewie, charakteryzująca się najwyższą wydajnością eksploatacyjną.

Na obszarach wysoczyznowych zwierciadło pierwszego poziomu wodonośnego występuje na różnych głębokościach, zależnych od wysokości względnej nad dnem dolin oraz od lokalnego układu warstw nieprzepuszczalnych. W północnej i środkowej części gminy poziom ten zalega zwykle poniżej 3 m p.p.t. Inaczej kształtują się warunki wodne w obrębie dolin rzecznych, obniżeń terenu oraz zagłębień bezodpływowych, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje zazwyczaj bardzo płytko, najczęściej do 1 m p.p.t.

Do obszarów szczególnie predysponowanych do występowania płytkich wód wierzchówkowych, na głębokości do 2 m, należą tereny położone na wschód od Czerniejewa, w rejonie Dąbrówki Stany, na wschód od Dąbrówki Ług, w rejonie Skarżyna w zachodniej części gminy, na zachód od Trzcińca oraz na południe od Dobrzanowa.

[20] Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Skórzec

Obecność GZWP oznacza podwyższone wymagania oraz konieczność uwzględniania ograniczeń w lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Zgodnie z definicją Państwowego Instytutu Geologicznego, główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do wykorzystania dla zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki wymagających wody wysokiej jakości. Zgodnie z umownymi kryteriami wydzielania – ze względu na wysoką jakość wód, zasobność i potencjalną produktywność - GZWP stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydrostrukturalnych i systemów wodonośnych. Wymagają one szczególnej ochrony w zakresie stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych.

5.4.3 Zagrożenie powodziowe

Dla obszarów narażonych na powódź sporządzono mapy zagrożenia powodziowego, przedstawiające obszary o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi: niskie (0,2%, raz na 500 lat), średnie (1%, raz na 100 lat) oraz wysokie (10%, raz na 10 lat). Dodatkowo, określono tereny zagrożone zalaniem w przypadku uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych.

Na terenie gminy brak jest obszarów zagrożonych powodzią.

5.4.4 Susze

Susza, zgodnie z definicją podaną na stronie Prognostyczno-Operacyjnego Systemu Udostępniania Charakterystyk Suszy „Posucha" prowadzonego przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB), jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i w określonych warunkach naturalnych oznacza dostępność wody poniżej średniej. Mianem suszy określa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale też wszystkie stany mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Jednocześnie należy podkreślić, iż susza jest naturalnym zagrożeniem, o charakterze regionalnym, które wywołane jest głównie przez niedobór opadu, a o jej dalszym rozwoju decyduje szereg czynników sprzyjających, jak np.: okres występowania, warunki fizycznogeograficzne danego obszaru (litologia, spadek terenu, siec hydrograficzna, pokrycie i użytkowanie terenu), warunki hydrologiczne w danym okresie i w okresie go poprzedzającym, a także korzystanie z zasobów wodnych. Wyróżnia się suszę atmosferyczną, hydrogeologiczną, rolniczą oraz hydrologiczną[21].

Gmina Skórzec znajduje się w obszarach, dla których łączny poziom zagrożenia występowania susz określono jako silny, miejscami umiarkowany (obszar na południowy

[21] Na podstawie strony internetowej: www.posucha.imgw.pl

wschód od Skórca). Na taki stan rzeczy wpływ ma ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą i atmosferyczną[22].

5.4.5 Zagadnienia horyzontalne

5.4.5.1 Adaptacja do zmian klimatu

- zwiększanie pojemności obiektów „małej" i „dużej" retencji,
- inwestycje w rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury,
- prowadzenie regulacji mikroklimatu poprzez zalesienia, zadrzewienia śródpolne, zieleń na terenach zabudowanych.

5.4.5.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Za nadzwyczajne zagrożenia środowiska w obszarze gospodarowania wodami uznaje się w szczególności: powodzie i podtopienia (w tym po deszczach nawalnych i roztopach), susze (hydrologiczną i rolniczą), awaryjne zanieczyszczenia wód (np. wycieki substancji ropopochodnych/chemicznych, awarie sieci kanalizacyjnej lub oczyszczalni) oraz awarie infrastruktury zaopatrzenia w wodę. Przeciwdziałanie obejmuje: rozwijanie systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń, aktualizację i ćwiczenie procedur reagowania kryzysowego, współpracę z właściwymi służbami (m.in. PSP, Wody Polskie, WIOŚ), działania prewencyjne ograniczające skutki zdarzeń (utrzymanie i drożność rowów/cieków, mała retencja, zabezpieczenia ujęć) oraz zapewnienie gotowości do działań interwencyjnych w razie skażeń (np. wyposażenie w środki sorpcyjne, organizacja powiadamiania mieszkańców).

5.4.5.3 Działania edukacyjne

- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych, w tym upowszechnianie retencjonowania wód opadowych i wykorzystywania jej do nawadniania ogrodów przydomowych,
- zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w kontekście turystycznego wykorzystania regionu.

5.4.5.4 Monitoring środowiska

Monitoring wód powierzchniowych realizuje Państwowa Służba Geologiczna, zaś wykonawca monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna. Lokalny system monitoringu wód jest uzupełnieniem systemu monitorowania stanu sieci wodociągowej i wody ujmowanej na cele komunalne.

[22] Na podstawie hydroportalu, Informatyczny System Osłony Kraju, PGWWP [dostęp dnia 24.02.2025 r.]

Monitoring suszy rolniczej – za ocenę zagrożenia suszą w uprawach odpowiada System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR), prowadzony przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB. System integruje dane meteorologiczne i glebowe, oblicza klimatyczny bilans wodny oraz wskazuje obszary gmin z suszą rolniczą.

5.4.6 Podsumowanie

Układ hydrologiczny gminy Skórzec jest zdominowany przez zlewnię rzeki Kostrzyń, stanowiącej główną oś odwadniającą obszar gminy, przy niewielkim udziale wschodnich terenów należących do zlewni Muchawki. Istotną cechą tego układu jest wykorzystanie południkowego obniżenia terenu, rolniczy charakter doliny Kostrzynia, zauważalny stopień melioracyjnego przekształcenia oraz częściowa regulacja koryta rzeki.

Wody podziemne gminy mają istotne znaczenie użytkowe i środowiskowe. Ich struktura obejmuje zarówno dobrze izolowane, głębokie poziomy wodonośne związane z GZWP nr 215, jak i powszechnie występujące poziomy czwartorzędowe, stanowiące podstawę lokalnego zaopatrzenia w wodę. Jednocześnie płytkie zaleganie oraz słaba izolacja części poziomów wodonośnych powodują wysoką podatność na zanieczyszczenia, co uzasadnia potrzebę konsekwentnego wzmacniania działań ochronnych, monitoringu jakości wód oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią w obszarach szczególnie wrażliwych hydrogeologicznie.

5.4.7 Analiza SWOT

Mocne strony:

- obecność GZWP na ternie gminy,
- brak obszarów zagrożonych powodziami,
- dobry stan ilościowy wód podziemnych.

Słabe strony:

- ekstremalne zagrożenie suszą, szczególnie rolniczą i atmosferyczną,

Szanse:

- rozwój infrastruktury retencyjnej - przeciwdziałanie zmianie stosunków wodnych,
- możliwość pozyskiwania funduszy unijnych i krajowych na realizację projektów związanych z ochroną wód i małą retencją,
- zwiększenie świadomości społecznej na temat konieczności retencji wód i zarządzania ryzykiem powodziowym poprzez kampanie edukacyjne.

Zagrożenia:

- wzrost częstotliwości ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak intensywne opady i susze,
- ograniczenia budżetowe na realizację niezbędnych działań związanych z ochroną wód i retencją,
- zaniechanie edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodami.

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1 Sieć wodociągowa

Na koniec 2024 roku długość sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) na terenie gminy wynosiła 92,7 km. Wskaźnik zwodociągowania, definiowany jako stosunek liczby mieszkańców korzystających z wody wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców gminy, osiągnął poziom 95,7%. Pozostała część mieszkańców zamieszkuje tereny o rozproszonej zabudowie, gdzie wykonanie przyłączy lub rozbudowa sieci jest technicznie lub ekonomicznie utrudniona. W takich przypadkach zaopatrzenie w wodę realizowane jest indywidualnie, przede wszystkim z własnych ujęć wód podziemnych (studni).

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w wodę z lokalnych ujęć wody. Na przestrzeni lat 2018-2024 sukcesywnie zwiększa się liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – w danej perspektywie czasowej powstało 58 nowych przyłączy (przyrost o 2,2%). W 2024 roku średnie zużycie wody na jednego mieszkańca gminy wyniosło 23,4 m³ i - jak przedstawiono na poniższym wykresie - wykazuje tendencję spadkową[23].

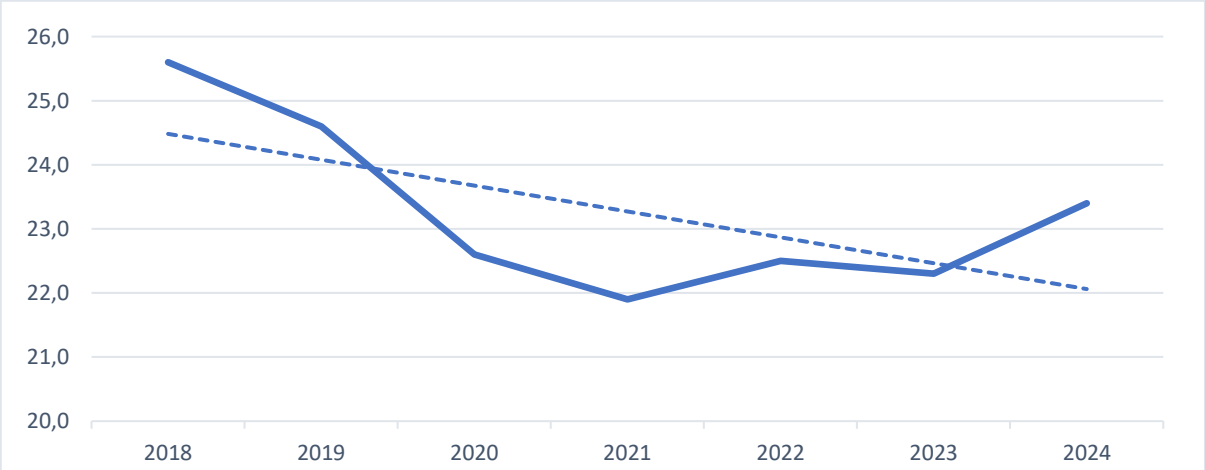

Wykres 4. Zużycie wody ogółem m³ na 1 mieszkańca w gminie Skórzec w latach 2018 – 2024
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

[23] Bank Danych Lokalnych, GUS

System zaopatrzenia w wodę na terenie gminy opiera się na czterech stacjach ujmowania oraz uzdatniania wody. Kluczowe elementy tego systemu stanowią ujęcia zlokalizowane w miejscowościach Teodorów, Grala Dąbrowizna i Czerniejew na obszarze gminy Skórzec, a także ujęcie Sekuła II położone na terenie miasta Siedlce. Następnie woda kierowana jest do sieci wodociągowej obsługującej poszczególne miejscowości.

Podstawę systemu stanowią ujęcia w Teodorowie, Grali Dąbrowiźnie i Czerniejewie, a uzupełniająco także ujęcie Sekuła II zlokalizowane na terenie miasta Siedlce. Układ ten ma charakter zbiorowy i zapewnia zaopatrzenie w wodę znacznej części mieszkańców gminy.

W przeszłości funkcjonowało również ujęcie w Dąbrówce Ług, jednak zostało ono wyłączone z eksploatacji z uwagi na pogorszenie jakości wody. Odbiorcy zaopatrywani wcześniej z tego ujęcia zostali włączeni do systemu zasilanego z Czerniejewa. Wskazuje to, że funkcjonowanie gminnej infrastruktury wodociągowej jest uzależnione nie tylko od dostępności zasobów, ale również od utrzymania odpowiednich parametrów jakościowych ujmowanej wody.

5.5.2 Sieć kanalizacyjna

Zgodnie z danymi BDL GUS, w 2024 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej wyniosła zaledwie 95,0 km, a odsetek mieszkańców z dostępem do kanalizacji osiągnął 70,9%. Natomiast wskaźnik przyrostu nowych przyłączy kanalizacyjnych na przestrzeni lat 2018-2024 wyniósł 52 nowych przyłączy (przyrost o 3,0%).

Na terenie gminy funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków:

1. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w miejscowości Skórzec o przepustowości 600 m^3/d.
2. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w miejscowości Żelków o przepustowości 150 m^3/d.
3. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w miejscowości Grala-Dąbrowizna o przepustowości 150 m^3/d.

Wielkość oczyszczalni komunalnych wyrażona w RLM[24] to 8972 osób. W ostatnich latach oczyszczalnia przyjmowała i oczyszczała rocznie ok. 162–223 tys. m^3 ścieków odprowadzanych kanalizacją, natomiast łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi było to ok. 171-235 tys. m^3. Wytwarzane osady ściekowe wynosiły ok. 29-59 t/rok. Dane wskazują też na poprawę efektywności systemu odbioru i oczyszczania ścieków (udział ścieków oczyszczanych w odprowadzanych rzędu ok. 95,2–95,9%)[25].

[24] Równoważna liczba mieszkańców
[25] Bank Danych Lokalnych, GUS

Oczyszczalnie odgrywają kluczową rolę w zarządzaniu ściekami na terenie gminy, zapewniając odpowiednią filtrację zanieczyszczeń i odprowadzanie ścieków, co jest niezbędne dla ochrony środowiska i zdrowia mieszkańców. Obecny system kanalizacji nie pokrywa w całości zapotrzebowania na odbiór ścieków, co w konsekwencji prowadzi do ich magazynowania w zbiornikach bezodpływowych, których liczba wynosi 173 szt. (bez wyraźnych trendów). Na terenie gminy zinwentaryzowano również 26 przydomowych oczyszczalni ścieków (tendencja lekko wzrostowa).

Przydomowe oczyszczalnie ścieków stanowią skuteczne rozwiązanie w zarządzaniu gospodarką wodno-ściekową w gminie, zapewniając ochronę środowiska oraz poprawę jakości życia mieszkańców. W przeciwieństwie do tradycyjnych zbiorników bezodpływowych (szamb), przydomowe oczyszczalnie ścieków przyczyniają się do bardziej efektywnego zarządzania ściekami, co redukuje ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych oraz powierzchniowych oraz zmniejszenia obciążenia dla środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz substancji toksycznych.

5.5.3 Jakość wód powierzchniowych

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300), którym zmodyfikowano obszary jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), gmina Skórzec leży w granicach pięciu JCWP rzecznych.

Tabela 7. Ocena stanu czystości jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy na podstawie oceny stanu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
1	RW20001626714829 Muchawka od Myrchy do ujścia	dobry stan ekologiczny	brak danych	brak danych	**zagrożona**
2	RW200015267148279 Muchawka do Myrchy	umiarkowany stan ekologiczny Wskaźniki: ogólny węgiel organiczny, azot ogólny, azot amonowy; fitobentos	stan chemiczny poniżej dobrego Wskaźniki: benzo(a)piren	zły stan wód	**zagrożona**
3	RW20001626714849 Kostrzyń od Dopływu z Osińskiego do ujścia	umiarkowany stan ekologiczny Wskaźniki: ichtiofauna	stan chemiczny dobry Wskaźniki: benzo(a)piren, związki tributylocyny	zły stan wód	**zagrożona**

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
4	RW2000152671484179 Kostrzyń do Dopływu z Osińskiego	słaby potencjał ekologiczny Wskaźniki: makrobezkręgowce, ichtiofauna	stan chemiczny poniżej dobrego Wskaźniki: benzo(a)piren; bromowane difenyloetery, rtęć	zły stan wód	**zagrożona**
5	RW2000102671484529 Świdnica	słaby potencjał ekologiczny Wskaźniki: makrobezkręgowce, ichtiofauna	stan chemiczny poniżej dobrego Wskaźniki: benzo(a)piren; bromowane difenyloetery	zły stan wód	**zagrożona**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGWWP

5.5.4 Jakość wód podziemnych

Badania Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) wykonuje Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Gmina Skórzec położona w obszarze JCWPd nr GW600055.

Badania ww. JCWPd na terenie powiatu siedleckiego zostały przeprowadzone w 3 punktach badawczych w 2022 roku w następujących miejscowościach:

- Łysów (gm. Przesmyki),
- Olszyc Szlachecki (gm. Domanice),
- Nowe Iganie (gm. Siedlce).

Wykazano, iż wody podziemne są dobrej i zadowalającej jakości (II i III klasa).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300), określa stan wód podziemnych w zbiorniku nr 55 jako dobry pod względem ilościowym i chemicznym oraz kwalifikuje JCWPd jako niezagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

5.5.5 Zagadnienia horyzontalne

5.5.5.1 Adaptacja do zmian klimatu

- wprowadzanie nowych technologii ograniczających zużycie i straty wody,
- stałe modernizacje sieci wodociągowych i kanalizacyjnych,
- promowanie przydomowych oczyszczalni ścieków,

- promowanie lub obowiązek podłączeń do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,

5.5.5.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zapobiegać nim można poprzez:

- wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków oraz spadek liczby zbiorników bezodpływowych,
- systematyczne zwiększanie długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z zadbaniem o ich stan techniczny,
- działania w zakresie mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków oraz technologii usuwania związków azotu i fosforu.

5.5.5.3 Działania edukacyjne

Realizacja działań edukacyjnych (szkoleń, akcji informacyjnych, spotkań z ekspertami itp.) w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w gospodarstwach domowych i w zakładach przemysłowych.

5.5.5.4 Monitoring środowiska

Prowadzący zakłady wodociągowe są zobowiązani do wykonania systematycznych badań jakości wody. Ponadto WIOŚ w ramach bieżącej działalności prowadzi kontrole przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

5.5.6 Podsumowanie

W 2024 roku długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 92,0 km, a wskaźnik zwodociągowania osiągnął poziom 95,7%. Gmina dysponuje trzema ujęciami wody oraz wspomagana jest ujęciem położonym na terenie Siedlec. Infrastruktura kanalizacyjna gminy jest równie dobrze rozwinięta, z długością sieci wynoszącą 95 km i wskaźnikiem skanalizowania na poziomie około 70,9%. Ścieki bytowe wytwarzane na terenie gminy kierowane są do trzech komunalnych oczyszczalni ścieków. Dodatkowo, 173 gospodarstwa domowe korzystają ze zbiorników bezodpływowych, a przydomowych oczyszczalni ścieków zinwentaryzowano 26 sztuk.

Najistotniejszym elementem gospodarki wodno-ściekowej jest dążenie do pełnego skanalizowania terenu gminy, natomiast dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, należy promować realizację oczyszczalni przydomowych.

Gmina położona jest w obszarze pięciu JCWP rzecznych nr: RW20001626714829, RW200015267148279, RW20001626714849, RW2000152671484179, RW2000102671484529 oraz jednej JCWPd nr: GW600055. Ocena stanu wód powierzchniowych nie jest zadowalająca. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód są czynniki

antropogeniczne wiążące się przede wszystkim z niewłaściwym prowadzeniem działalności gospodarczo-bytowej. Nieoczyszczone ścieki odprowadzone do nieszczelnych zbiorników bezodpływowych stanowią poważne źródło zanieczyszczenia.

5.5.7 Analiza SWOT

Mocne strony:

- ujęcia wody skutecznie zapewniające dostawę wody dla mieszkańców gminy,
- dobry stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na obszarze gminy.
- malejąca liczba zbiorników bezodpływowych.

Słabe strony:

- zły stan wód powierzchniowych i związane z nim ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Szanse:

- modernizacje oczyszczalni ścieków i rozbudowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej,
- zmniejszenie liczby zbiorników bezodpływowych na rzecz przydomowych oczyszczalni ścieków,
- dofinansowania ze środków krajowych i unijnych na inwestycje,
- promocja GOZ – recykling i ponowne wykorzystanie odpadów, w tym osadów pościekowych, w celu zwiększenia efektywności zasobów.

Zagrożenia:

- awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników (szamb) co może spowodować przedostanie się zanieczyszczeń do wód gruntowych,
- zwiększanie zużycia wody co w konsekwencji przełoży się na zwiększoną ilość powstałych ścieków,
- brak funduszy na inwestycje.

5.6 Zasoby geologiczne

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Gmina Skórzec położona jest w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej, w granicach obniżenia podlaskiego. Podłoże geologiczne tworzy stary fundament krystaliczny wieku archaiczno-proterozoicznego, zbudowany głównie z granitoidów oraz skał metamorficznych, takich jak gnejsy, łupki krystaliczne i amfibolity, poprzebijanych intruzjami skał magmowych.

Na tym fundamencie zalega gruba pokrywa osadowa o miąższości od około 1000 do 4000 m, obejmująca utwory od górnego prekambru po czwartorzęd. Wśród starszych osadów istotne znaczenie mają utwory kredowe, wykształcone jako margle, wapienie, kreda pisząca i piaski, a także osady trzeciorzędowe reprezentowane przez piaski glaukonitowe, iły, mułki oraz lokalne wkładki węgla brunatnego[26].

Decydujący wpływ na współczesną budowę przypowierzchniową gminy miały procesy czwartorzędowe związane z kolejnymi zlodowaceniami, zwłaszcza ze zlodowaceniem środkowopolskim. Na obszarze gminy występują zwarte powierzchnie glin zwałowych, lokalnie zachowane formy moreny czołowej, a także ozy oraz pola piasków sandrowych ze żwirami. W południowej części gminy zaznaczają się również zagłębienia powytopiskowe, obecnie wykorzystywane przez rzekę Kostrzyń i jej dopływy. W późniejszym okresie, w warunkach peryglacjalnych i holoceńskich, następowała dalsza przebudowa rzeźby terenu, w tym procesy eoliczne prowadzące do powstania wydm oraz akumulacja osadów rzecznych, namułów i torfów w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu, szczególnie w dolinie Kostrzynia. W zakresie surowców mineralnych lokalne znaczenie mają iły, które są eksploatowane i wykorzystywane do produkcji wyrobów cienkościennych oraz cegły budowlanej. Piaski i żwiry, mimo występowania, nie posiadają większego znaczenia przemysłowego z uwagi na niewielki zasięg złóż, małą miąższość oraz częsty, płytki poziom wód gruntowych[27].

Z budową geologiczną gminy wiąże się również występowanie udokumentowanych złóż kopalin. W tabeli poniżej zestawiono złoża zlokalizowane na terenie gminy Skórzec. Ich rozmieszczenie przestrzenne przedstawiono na mapie.

Tabela 8. Złoża kopalin w gminie Skórzec

L.p.	Kod	Id	Nazwa złoża	Stan zag. kopaliny głównej	Lata wydobycia kopaliny głównej
1.	KN	20832	Czerniejew	[E] złoże zagospodarowane	2023 - 2024
2.	KN	13507	Dąbrówka Stany I	[M] złoże skreślone z bilansu zasobów	2015 - 2022
3.	KN	16211	Dąbrówka Stany II	[E] złoże zagospodarowane	2013 - 2024
4.	KN	10930	Dąbrówka-Ług	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
5.	KN	19953	Dąbrówka-Stany III	[E] złoże zagospodarowane	2023 - 2025
6.	KN	20935	Dąbrówka-Stany IV	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-

[26] Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Skórzec
[27] Ibidem

L.p.	Kod	Id	Nazwa złoża	Stan zag. kopaliny głównej	Lata wydobycia kopaliny głównej
7.	KN	21648	Dąbrówka-Stany V	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
8.	KN	14178	Gołąbek	[T] złoże eksploatowane okresowo	2013 - 2022
9.	KN	20421	Gołąbek I	[E] złoże zagospodarowane	2022 - 2024
10.	KN	20435	Gołąbek II	[E] złoże zagospodarowane	2022 - 2025
11.	KN	20820	Gołąbek III	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
12.	KN	21746	Grala Dąbrowizna	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
13.	KN	17579	Ozorów	[M] złoże skreślone z bilansu zasobów	2016 - 2022
14.	KN	18033	Skórzec	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
15.	KN	9256	Teodorów	[E] złoże zagospodarowane	2003 - 2025
16.	KN	10953	Teodorów I	[E] złoże zagospodarowane	2012 - 2025
17.	KN	10070	Teodorów II	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
18.	KN	20698	Wólka Kobyla	[R] złoże rozpoznane szczegółowo	-
19.	KN	17555	Żebrak	[T] złoże eksploatowane okresowo	2017 - 2023
20.	PC	6103	Dąbrówka-Stany	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1994 - 1999

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego [dostęp dnia 11.03.2026 r.]

Analiza przedstawionych danych wskazuje, że na obszarze gminy udokumentowano łącznie 20 złóż kopalin, z czego 7 stanowią złoża zagospodarowane, 8 złoża rozpoznane szczegółowo, 2 złoża eksploatowane okresowo, 2 zostały skreślone z bilansu zasobów, a w 1 przypadku eksploatację zaniechano. Największa koncentracja złóż występuje w rejonie Dąbrówki-Stanów, Gołąbek oraz Teodorowa, co potwierdza istotne znaczenie tej części gminy dla lokalnej eksploatacji surowców. Dominują złoża oznaczone kodem KN, reprezentujące kruszywa naturalne, głównie piaski i żwiry. Jedynie jedno złoże, „Dąbrówka-Stany", oznaczone kodem PC, należy do innej grupy surowcowej i obejmuje piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Oznacza to, że baza surowcowa gminy ma wyraźnie jednokierunkowy charakter i opiera się przede wszystkim na eksploatacji kopalin piaszczysto-żwirowych, natomiast znaczenie pozostałych surowców ma charakter uzupełniający.

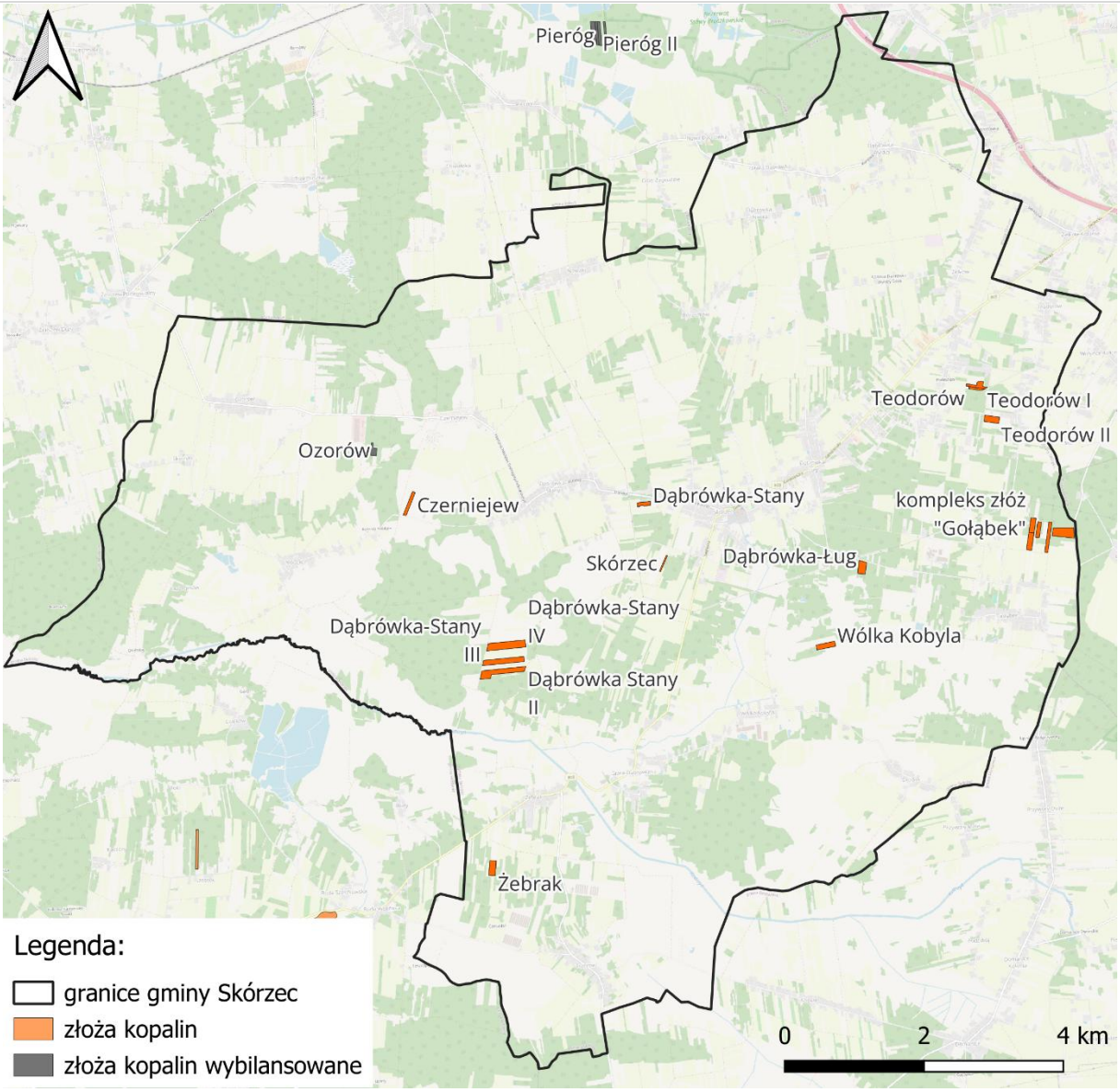

Rysunek 7. Złoża kopalin w gminie Skórzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Z perspektywy ochrony środowiska istotnym zagadnieniem są tereny górnicze oraz konieczność ich identyfikacji. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 Ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze (Dz.U. 2024 poz. 1290) tereny te obejmują przestrzenie, które podlegają przewidywanym negatywnym wpływom wynikającym z działań prowadzonych przez zakład górniczy.

Na terenie gminy ustanowiono zarówno teren, jak i obszar górniczy dla następujących złóż: Czerniejew, Dąbrówka-Stany II-A, Dąbrówka-Stany III, Dąbrówka-Stany IV, Teodorów, Teodorów I, Gołąbek, Gołąbek I i Gołąbek II, Wólka Kobyla, Żebrak.

Zgodnie z art. 125 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Natomiast art. 126 ww. ustawy wskazuje, iż eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsiębrać środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

5.6.1 Zagadnienia horyzontalne

5.6.1.1 Adaptacja do zmian klimatu

Zrównoważone planowanie przestrzenne - uwzględnianie zmieniających się warunków geologicznych i klimatycznych. Zmiany klimatyczne mogą zwiększać ryzyko wystąpienia osuwisk, szczególnie w wyniku intensywnych opadów. Monitorowanie i ocena stanu geologicznego mogą pozwolić na szybszą reakcję na te zagrożenia.

5.6.1.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zmiany klimatyczne, takie jak intensywne opady deszczu, mogą zwiększyć ryzyko osuwisk. Osuwiska mogą prowadzić do zniszczenia infrastruktury, budynków mieszkalnych, sieci transportowej, jak również powodować ofiary w ludziach oraz degradację środowiska naturalnego. Działania adaptacyjne mogą polegać na monitorowaniu zjawiska, zabezpieczaniu zagrożonych terenów (np. budowa murów oporowych, zalesianie stoków).

5.6.1.3 Działania edukacyjne

Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat ryzyka związanego z osuwiskami, powodziami i innymi zagrożeniami geologicznymi oraz sposobów zapobiegania im. Uświadamianie mieszkańców o wpływie zmian klimatycznych na zasoby geologiczne, w szczególności o skutkach zmian dla wód podziemnych.

5.6.1.4 Monitoring środowiska

Prowadzący eksploatację kopalin jest obowiązany podejmować środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

5.6.2 Podsumowanie

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Na terenie gminy występuje 20 udokumentowanych złóż kopalin, na które składają się głównie złoża kruszywa naturalnego oraz jedno złoże piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Na dzień opracowania niniejszego programu rozpoznano szczegółowo osiem złóż, eksploatację prowadzono z siedmiu złóż,

dodatkowo dwa są eksploatowane okresowo, dwa zostały skreślone z bilansu, natomiast z jednego jej zaniechano.

5.6.3 Analiza SWOT

Mocne strony:

- udokumentowane złoża kopalin,
- brak obszarów zagrożonych osuwiskami i ruchami masowymi.

Słabe strony:

- trwałe przekształcenie powierzchni ziemi, potrzeba rekultywacji.

Szanse:

- realizacja rekultywacji terenów wydobycia złóż.

Zagrożenia:

- powstawanie dzikich wysypisk odpadów na terenach poeksploatacyjnych,
- możliwość pojawiania się nielegalnej eksploatacji kopalin,
- ingerencja w środowisko, prowadząca do degradacji obszarów, na których wydobywane mogą być złoża kopalin,
- ruchy masowe ziemi mogą prowadzić do katastrof naturalnych, co stanowi zagrożenie dla infrastruktury i bezpieczeństwa mieszkańców.

5.7 Gleby

Gleba jest to twór przyrodniczy stanowiący środowisko życia roślin, zwierząt i ludzi, pełniący funkcję żywicielską. W glebie i roślinach dochodzi do przekształcania substancji nieorganicznych (dwutlenek węgla, woda, kwanty świetlne) w substancje organiczne, które są podstawą pożywienia człowieka. Gleba odgrywa istotną rolę w retencji wody w zlewni i jest wskaźnikiem antropopresji, ponieważ poprzez glebę człowiek wpływa na jakość wody w zlewni.

Na terenie gminy Skórzec występują gleby wykształcone przede wszystkim z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych, reprezentowanych głównie przez piaski, a także gleby, których skałę macierzystą stanowią rzeczne i bagienne utwory holoceńskie. Pod względem typologicznym pokrywa glebowa gminy cechuje się niewielkim zróżnicowaniem[28].

Na terenach wysoczyznowych dominują gleby pseudobielicowe oraz brunatne wyługowane i kwaśne. Z kolei w dolinach oraz obniżeniach terenu występują gleby hydrogeniczne, w tym gleby murszowo-mineralne, torfowe oraz murszowo-torfowe.

[28] Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Skórzec

Pod względem składu mechanicznego na terenie gminy przeważają gleby piaszczyste. Są one zbudowane głównie z piasków słabo gliniastych, a także z piasków luźnych oraz piasków gliniastych lekkich.

Gleby pseudobielicowe wytworzone z piasków gliniastych lekkich zajmują znaczne powierzchnie w północnej części gminy, w rejonie miejscowości Boroszków, Dąbrówka Wyłazy, Dąbrówka Stany, Stara Dąbrówka, Czerniejew, Ozorów, Skarżyn, Teodorów i Żelków. Zaliczane są one do kompleksu żytniego bardzo dobrego.

Gleby brunatne wyługowane i kwaśne, również wykształcone z piasków gliniastych lekkich, występują w rejonie miejscowości Skórzec, Dąbrówka Ług, Dąbrówka Stany oraz Skarżyn. Gleby te zaliczane są do kompleksu żytniego dobrego.

We wschodniej, południowej i południowo-wschodniej części gminy, poza obniżeniami terenu, występują gleby pseudobielicowe i brunatne wytworzone z piasków luźnych oraz piasków słabogliniastych. Są to gleby zaliczane do kompleksu żytniego słabego i bardzo słabego. Ich stosunkowo rozległe płaty sąsiadują z obszarami gleb należących do kompleksu żytniego dobrego i bardzo dobrego.

W dolinach i obniżeniach terenu występują natomiast gleby torfowe, murszowo-torfowe oraz murszowo-mineralne. Na tych glebach zdecydowanie przeważa kompleks użytków zielonych średnich. Jedynie na niewielkich powierzchniach w południowo-wschodniej i południowej części gminy trwałe użytki zielone zaliczane są do kompleksu słabego i bardzo słabego.

Na terenie gminy wyraźnie dominują użytki rolne, które łącznie zajmują ok. 80% powierzchni ogólnej. Największy udział mają grunty orne, obejmujące 7 297,07 ha, tj. 61,3% powierzchni gminy. Istotną pozycję zajmują również łąki trwałe o powierzchni 1574,08 ha, stanowiące 13,2% ogółu, a także pastwiska trwałe, które zajmują 638,67 ha, czyli 5,4% powierzchni. Znaczący jest także udział gruntów leśnych i zadrzewionych, których łączna powierzchnia wynosi ok. 1 927,59 ha, co odpowiada 16,2% obszaru gminy. Pozostałe formy użytkowania gruntów, w tym drogi, nieużytki, grunty zabudowane oraz grunty pod wodami, mają udział zdecydowanie mniejszy i pełnią funkcję uzupełniającą w strukturze przestrzennej gminy[29].

W układzie klas bonitacyjnych widoczna jest przewaga gruntów o średniej i niższej jakości, brak jest gleb klas I i II. Wśród użytków rolnych dominują grunty klasy V, które zajmują 4 468,4 ha, oraz klasy IV, obejmujące 3 313,1 ha. Znaczny jest również udział gruntów klasy VI, wynoszący 2 437,4 ha. Natomiast udział gleb lepszej jakości, zaliczanych do klasy III, jest wyraźnie mniejszy i wynosi 1 108,0 ha. Taka struktura użytkowania i bonitacji gruntów wskazuje na rolniczy charakter gminy, przy jednoczesnej przewadze gleb przeciętnych

[29] Dane Starostwa Powiatowego w Siedlcach, pismo z 20.03.2026 r.

i słabszych, co stanowi istotne uwarunkowanie dla kierunków produkcji rolnej oraz zasad ochrony zasobów glebowych[30].

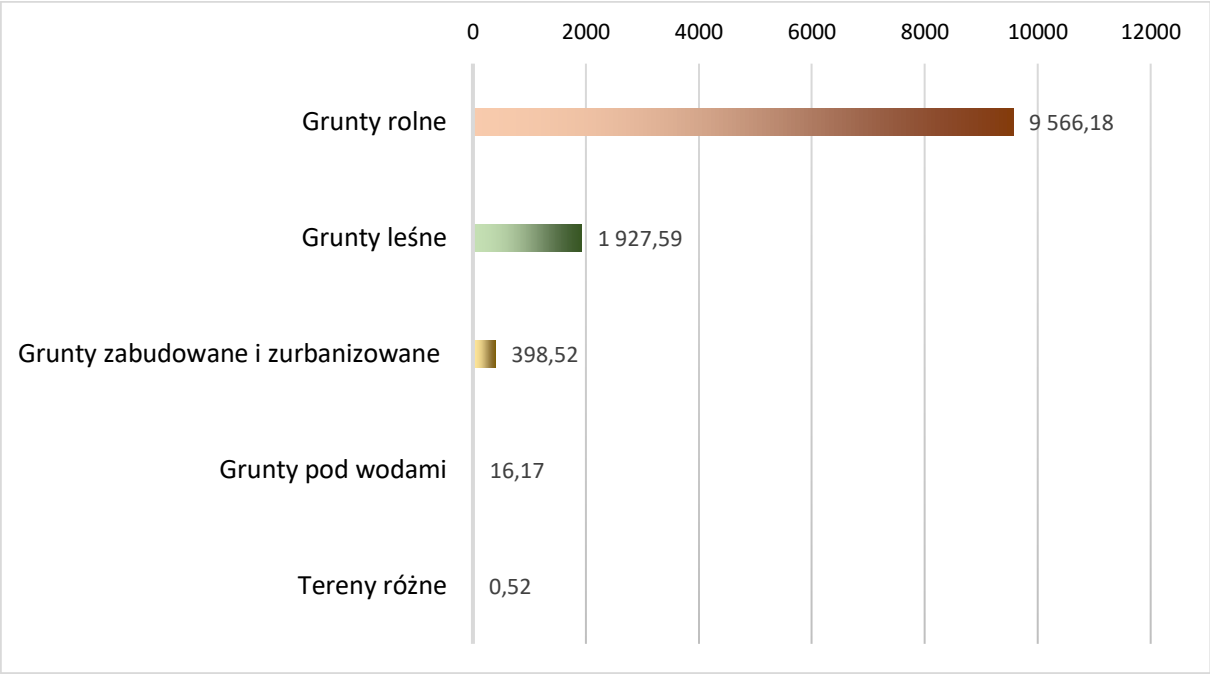

Wykres 5. Powierzchnia poszczególnych użytków gruntowych w gminie Skórzec [ha]
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Siedlcach

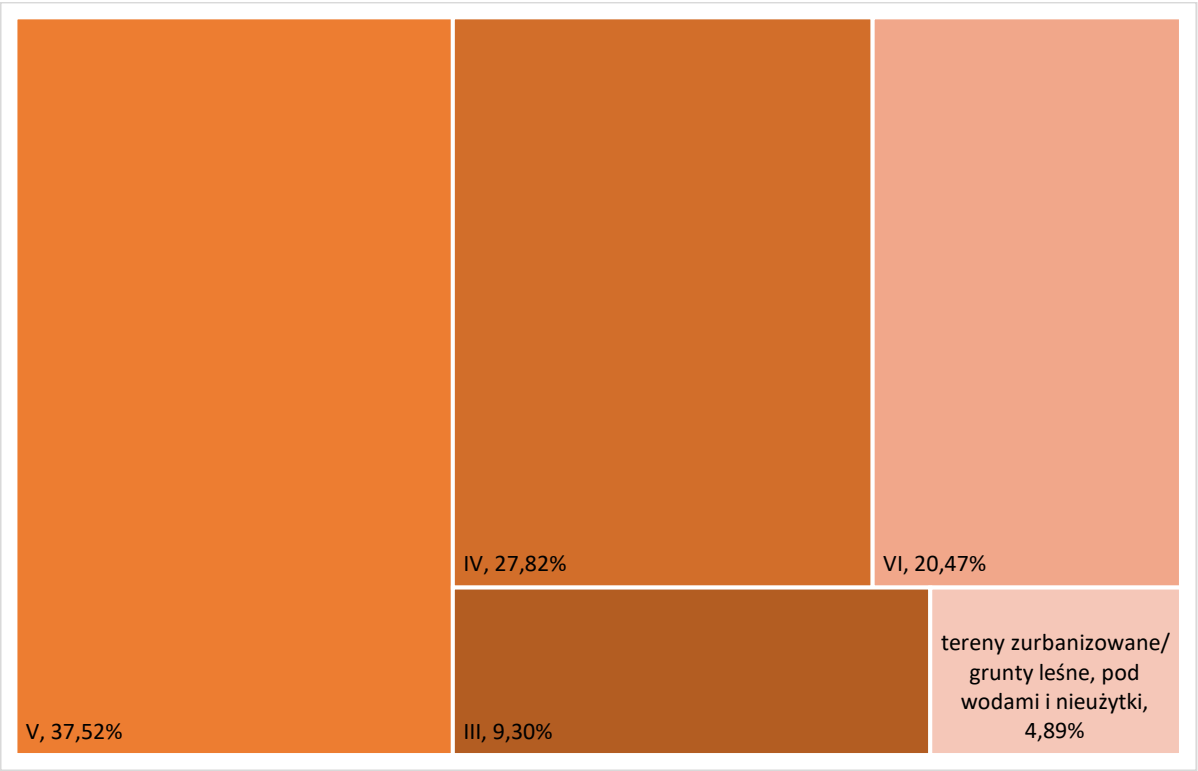

Wykres 6. Udział poszczególnych użytków i klas powierzchni gminy Skórzec ogółem
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Siedlcach

[30] Dane Starostwa Powiatowego w Siedlcach, pismo z 20.03.2026 r.

W świetle obserwowanych w skali kraju zmian klimatu, w tym wzrostu częstotliwości i zasięgu susz rolniczych w ostatnich dekadach, gleby gminy (zwłaszcza piaski słabe klas V–VI oraz płytkie gleby bielicowe) są coraz bardziej narażone na deficyt wilgoci, obniżenie zawartości próchnicy i degradację struktury[31]. Zwiększa to znaczenie działań ochronnych, takich jak ograniczanie niekontrolowanej zabudowy na glebach wyższych klas, stosowanie właściwych zmianowań, racjonalne nawożenie organiczne i mineralne, ochrona trwałych użytków zielonych oraz rozwój praktyk agrotechnicznych sprzyjających retencji wody w profilu glebowym. Utrzymanie wysokiej jakości gleb, zwłaszcza w północnej i centralnej części gminy, stanowi kluczowy warunek zachowania potencjału produkcyjnego rolnictwa oraz realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Substancje szkodliwe obecne w środowisku to pozostałości pestycydów i związki metali ciężkich, zwłaszcza ołowiu, cynku i kadmu, a także miedzi, arsenu i chromu. Szczególnie poważne jest skażenie gleby metalami ciężkimi na skutek występowania zjawiska ich migracji i kumulacji, także w roślinach pastewnych trwałych użytków rolnych położonych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, które nasila się w miarę wzrostu ilości pojazdów spalinowych. Dotyczy to obszarów gruntów użytkowanych rolniczo jako trwałe użytki zielone i grunty orne, na których uprawia się rośliny pastewne dla bydła – głównie dla krów mlecznych. Zawarte w glebie metale ciężkie są pobierane przez rośliny, a za ich pośrednictwem przez zwierzęta, przedostając się w związku z tym do produktów spożywczych[32]. Aby ograniczyć skażenie środowiska pestycydami i metalami ciężkimi, istotne jest wprowadzenie metod zrównoważonego rolnictwa, które obejmują stosowanie biopestycydów, rotację upraw, oraz zwiększenie udziału upraw ekologicznych. Dodatkowo, można zastosować technologie remediacji gleby, takie jak fitoremediacja, czyli użycie roślin do usuwania lub stabilizacji zanieczyszczeń, oraz bioremediacja, wykorzystująca mikroorganizmy do rozkładu szkodliwych substancji. Regularne monitorowanie stanu gleby oraz wprowadzenie stref buforowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych również mogą przyczynić się do redukcji zanieczyszczeń.

W kontekście tych wyzwań, Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Siedlcach, odgrywa kluczową rolę w edukacji i wsparciu lokalnych rolników. Ośrodek prowadzi regularne szkolenia i warsztaty m.in. z:

- systemów agrotechnicznych i technologicznych,
- rolnictwa ekologicznego i programów rolno-środowiskowo-klimatycznych,
- kodeksu dobrej praktyki rolniczej i produkcji integrowanej.

[31] Występowanie Suszy Rolniczej W Polsce w latach 2006–2022, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, 2023
[32] K. Węglarzy, Metale ciężkie – źródła zanieczyszczeń i wpływ na środowisko, Instytut Zootechniki - PIB

Dzięki tym inicjatywom rolnicy mogą zdobyć wiedzę na temat nowoczesnych, zrównoważonych praktyk rolniczych, które pozwalają na minimalizację negatywnego wpływu na środowisko. Działania edukacyjne prowadzi także Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza.

Na obszarze gminy 48% powierzchni zajmują użytki rolne, co powoduje, że rolnictwo wywiera presję na środowisko glebowe. Obecnie nadmierne zakwaszenie gleb jest istotnym problemem w całej Polsce. Przyczyny zakwaszenia mają zarówno charakter naturalny, jak i wynikają z działalności człowieka. Naturalne procesy, potęgowane przez działalność rolniczą, prowadzą do degradacji gleb. Głównym czynnikiem antropogenicznym zakwaszenia jest nadmierne stosowanie nawozów azotowych oraz emisja zanieczyszczeń kwasotwórczych do atmosfery, w tym związków siarki i azotu pochodzących ze spalania paliw. W celu przeciwdziałania problemowi zakwaszenia gleb istotne jest wdrożenie nowoczesnych technik, które mogą znacząco poprawić ich jakość. Do najskuteczniejszych metod należą: precyzyjne wapnowanie, stosowanie biowęgla, czy zastosowanie nawozów organicznych.

Jak już wspomniano wyżej, szczegółowe instrukcje oraz wsparcie w zakresie stosowania tych metod rolnicy mogą uzyskać w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego, Powiatowym Zespole Doradców, który regularnie organizuje szkolenia i warsztaty w tym zakresie. Ponadto, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza prowadzi badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez – wydając m.in. zalecenia nawozowe pod uprawy rolnicze i ogrodnicze.

Wyłączenie z produkcji rolnej gruntów

Wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej to rozpoczęcie innego niż rolnicze lub leśne użytkowania gruntów. Wyłączenie gruntu rolnego z produkcji rolniczej jest często jednym z koniecznych warunków uzyskania pozwolenia na budowę, a tym samym rozpoczęcia budowy bądź nierolniczego użytkowania istniejących rolniczych zabudowań. Decyzji zezwalającej na wyłączenie z produkcji rolniczej wymagają[33]:

- użytki rolne wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego, zaliczone do klas I, II, III, IIIa, IIIb,
- użytki rolne klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzone z gleb pochodzenia organicznego,
- inne grunty rolne wskazane przez ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Zgodnie ze sprawozdaniami RRW-11 z realizacji przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przekazanym przez Starostwo Powiatowe w Siedlcach w latach 2023-2025 z użytkowania rolniczego na terenie gminy wyłączono 0,84 ha gruntów rolnych, pod tereny mieszkaniowe – 0,007% terenu gminy.

[33] Strona internetowa biznes.gov.pl/pl/opisy-procedur/-/proc/283 [dostęp dnia 20.03.2026 r.]

Tabela 9. Grunty rolne wyłączone z produkcji rolniczej w latach 2023-2025 na terenie gminy Skórzec [ha]

Cel wyłączenia	Użytki rolne według klas bonitacji					Inne grunty rolne	Zdjęto warstwę próchn.
	mineralne			organiczne			
	I - II	III	IV	IV	V - VI		
Użytki kopalne							
Tereny przemysłowe							
Tereny komunikacyjne							
Tereny mieszkaniowe		0,19		0,14	0,44		
Zbiorniki wodne							
Pozostałe tereny		0,07					
Ogółem		**0,26**		**0,14**	**0,44**		

Źródło: Sprawozdania z realizacji przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji torfów za lata 2023, 2024, 2025

Grunty zdegradowane i zdewastowane

Na terenie gminy nie występują obszary, zaliczane do tzw. historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Zgodnie z art. 3 ust. 5a ustawy Prawo ochrony środowiska są to zanieczyszczenia powierzchni ziemi, które zaistniały przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynikają z działalności, która została zakończona przed tym dniem. Rozumie się przez to także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi, która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat. Rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi prowadzi GDOŚ.

Punkt badawczy

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanego punktu pomiarowego w ramach prowadzonego Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi

Ruchy masowe ziemi obejmują różne procesy, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu, co objawia się ich przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. W zależności od charakteru i tempa procesu wyróżnia się zjawiska takie jak: osuwanie, spełzywanie, odpadanie, osiadanie i ześlizgiwanie skał. Szybkość osuwania się ziemi może być różna – od kilku centymetrów do kilku metrów na sekundę.

Osuwiska mogą występować nagle i niespodziewanie lub być poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny otwierające się na granicy obszaru oderwania. Ze względu na wielkość, wyróżnia się osuwiska małe (do 1 ha) i duże (powyżej 100 ha). Pod względem głębokości, osuwiska dzieli się na płytkie (do 5 m) i bardzo głębokie (sięgające

kilkudziesięciu metrów). Często zdarza się, że osuwiska odnawiają się na tych samych obszarach[34].

W granicach gminy Skórzec nie zidentyfikowano osuwisk oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi[35].

5.7.1 Zagadnienia horyzontalne

5.7.1.1 Adaptacja do zmian klimatu

- podejmowanie prac zmniejszających nadmierne zagrożenie erozją, np. wsiewki poplonowe, międzyplony ścierniskowe,
- rozwój systemów małej retencji oraz przeciwdziałanie nadmiernej erozji wodnej na terenach nizinnych na obszarach leśnych,
- ograniczenia zabetonowania nowych terenów i rozbiórka starych utwardzeń betonowych.

5.7.1.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

- stosowanie głównie nawozów naturalnych oraz racjonalne stosowanie nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin,
- ograniczenie przemysłowych źródeł zanieczyszczenia gleb poprzez stosowanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku oraz właściwą gospodarkę odpadami poprodukcyjnymi,
- zapobieganie zanieczyszczeniu ze źródeł komunalnych – ograniczenie ilości odpadów i właściwa gospodarka.

5.7.1.3 Działania edukacyjne

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego działający w ramach Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego prowadzi działania edukacyjne dla rolników w zakresie m.in.:

- systemów agrotechnicznych i technologicznych,
- rolnictwa ekologicznego i programów rolno-środowiskowo-klimatycznych,
- kodeksu dobrej praktyki rolniczej i produkcji integrowanej.
- zapobiegania zanieczyszczeniom gleb środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi,
- ochrony gleb przed osuwaniem, erozją i zakwaszeniem.

[34] Strona internetowa Ministerstwa Klimatu i Środowiska: gov.pl/web/klimat/osuwiska
[35] System Osłony Przeciwosuwiskowej, PIG-PIB, dostęp dnia 20.03.2026 r.

5.7.1.4 Monitoring środowiska

- w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring chemizmu gleb ornych. Monitoring gleb obejmuje badanie zmian jakości gleb użytkowanych rolniczo. Są one jednak prowadzone z bardzo małą częstotliwością i wybiórczo.
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza systematycznie prowadzi badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez.

5.7.2 Podsumowanie

Gmina Skórzec charakteryzuje się niskim poziomem uprzemysłowienia i urbanizacji. Blisko 97% jej obszaru zajmują grunty rolne, lasy oraz tereny zadrzewione i zakrzewione. Gleby o średniej i niskiej wartości bonitacyjnej (klasy IV–VI) stanowią 85,8% powierzchni gminy, gleby lepsze (III) zajmują ok. 9,3%.

Na terenie nie stwierdzono występowania historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Jednocześnie Powiatowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza prowadzą działania edukacyjne, wspierając rolników we wdrażaniu nowoczesnych i zrównoważonych metod gospodarowania.

Na terenie gminy nie zidentyfikowano osuwisk oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi notowanych w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej.

5.7.3 Analiza SWOT

Mocne strony

- brak historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi,
- dostępność edukacji rolniczej.

Słabe strony

- brak gleb klas najlepszych,
- brak punktu pomiarowego GIOŚ na terenie gminy,

Szanse

- promocja i wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej – zwiększanie świadomości ekologicznej rolników (rolnictwo ekologiczne, uprawy energetyczne, inwestycje OZE na glebach najsłabszej jakości),
- wykorzystanie pofermentu jako środka poprawiającego jakość gleby,
- uwzględnianie obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz gleb o wysokiej przydatności rolniczej w polityce przestrzennej (MPZP),

- rekultywacje terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- systematyczna kontrola jakości gleb.

Zagrożenia

- zanieczyszczenia przy głównych szlakach komunikacyjnych,
- niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie.

5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami komunalnymi oraz działania na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów stanowią jeden z priorytetowych obszarów polityki ekologicznej Unii Europejskiej i Polski. Zgodnie z nadrzędnymi zasadami określonymi w unijnych dyrektywach i krajowych regulacjach, podstawowym celem jest minimalizacja wytwarzania odpadów u źródła. Powstające odpady powinny zaś być zagospodarowane zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami – w pierwszej kolejności poprzez przygotowanie do ponownego użycia i recykling, a dopiero na końcu unieszkodliwiane. Zasada ta została przyjęta w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE (tzw. ramowej dyrektywie odpadowej) i zaimplementowana na grunt krajowy m.in. poprzez ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2023 poz. 1587 ze zm.), która wprowadza obowiązującą hierarchię oraz promuje zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie i recykling.

Na szczeblu Unii Europejskiej oraz krajowym wyznaczono konkretne cele ilościowe w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, które determinują kierunki działania również na poziomie samorządowym. Aktualne strategiczne dokumenty – w tym pakiet unijnych dyrektyw odpadowych z 2018 r. oraz przyjęty Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028 (dalej: KGPO 2028) – ustanawiają m.in. obowiązek osiągnięcia co najmniej 55% poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych do końca 2025 roku oraz 65% do roku 2035, przy jednoczesnym ograniczeniu składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r. Dodatkowo wyznaczono ambitne cele dotyczące odpadów opakowaniowych, zakładające uzyskanie co najmniej 65% recyklingu wszystkich opakowań do końca 2025 r. oraz odpowiednich poziomów dla poszczególnych materiałów (np. papier, szkło, tworzywa sztuczne). Równolegle szczególny nacisk położono na zapobieganie powstawaniu odpadów – zwłaszcza ograniczenie marnotrawstwa żywności w całym łańcuchu dostaw – oraz na rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, w której odpady traktowane są jako surowce wtórne.

Polskie ramy prawne dostosowują krajowy system gospodarki odpadami do powyższych wymogów unijnych. Wspomniana ustawa o odpadach obliguje organy administracji i podmioty gospodarujące odpadami do stosowania hierarchii postępowania z odpadami i wdrażania działań służących minimalizacji ich ilości. Z kolei ustawa z dnia

13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025 poz. 733) nakłada na samorządy lokalne obowiązek organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na swoim terenie, w tym zapewnienia selektywnej zbiórki odpadów u źródła, osiągania wymaganych poziomów recyklingu oraz prowadzenia edukacji ekologicznej mieszkańców.

Na poziomie regionalnym Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2030 [36] (opracowany zgodnie z wytycznymi KPGO 2028) przekłada cele unijne i krajowe na warunki lokalne. PGO jest stale aktualizowany.

Zasady funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi określają szczegółowo gminne akty prawa miejscowego. Zgodnie z podjętymi uchwałami oraz prawem powszechnie obowiązującym na terenie RP, właściciele nieruchomości obowiązani są zbierać odpady w sposób selektywny. System gospodarowania odpadami komunalnymi zakłada, iż pełną odpowiedzialność za odbiór niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz właściwe zagospodarowanie odpadów ponosi gmina. Przy tym gmina w drodze przetargu wybiera podmioty, które na jej zlecenie odbierają te odpady od właścicieli nieruchomości. Następnie przekazywane są do instalacji komunalnych.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach to na gminie spoczywa obowiązek:

- ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób umożliwiający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy.

Oprócz powyższego, gminy muszą uwzględnić fakt, iż ilość wytwarzanych odpadów oraz zawartość poszczególnych frakcji związana jest ściśle z obszarem (gmina miejska, gmina wiejska) oraz z miejscem powstawania odpadów (gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa). Dlatego też w zależności od podjętych przez gminę decyzji selektywne zbieranie może różnić się, co do sposobu jego przeprowadzania. Jednakże same standardy selektywnego zbierania i segregacji odpadów są jednakowe dla wszystkich mieszkańców województwa.

Od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, został zniesiony obowiązek regionalizacji, co pozwala na przekazywanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych oraz pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, przeznaczonych do składowania, do instalacji komunalnych na obszarze całego kraju. Pojęcie instalacji

[36] Uchwała nr 9/25 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 25 lutego 2025 r.

regionalnej zastąpiono definicją instalacji komunalnej[37]. Na terenie gminy nie zlokalizowano ww. obiektów.

W 2024 r. system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Skórzec obejmował wyłącznie nieruchomości zamieszkałe. Odbiór odpadów prowadzono selektywnie w systemie workowym, z podziałem na podstawowe frakcje, co umożliwiało wydzielenie odpadów nadających się do odzysku oraz ograniczanie ilości odpadów zmieszanych. Uzupełnieniem systemu był Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Dąbrówce-Ługu oraz okresowe zbiórki odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Rozwiązania te zapewniały mieszkańcom możliwość prawidłowego przekazywania odpadów problemowych, w tym odpadów niebezpiecznych, budowlanych i rozbiórkowych oraz innych frakcji nieobjętych podstawowym odbiorem[38].

W zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów kluczowe znaczenie miało wspieranie kompostowania bioodpadów u źródła oraz zapewnienie mieszkańcom dostępu do PSZOK i zbiórek okresowych. Działania te sprzyjały ograniczaniu ilości odpadów kierowanych do systemu komunalnego, poprawie poziomu selektywnej zbiórki oraz właściwemu postępowaniu z odpadami problemowymi[39].

[37] Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1579)
[38] Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Skórzec za 2024 r.
[39] Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Skórzec za 2024 r.

Tabela 10. Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Skórzec

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność	7 847	7 872	8 065	8 096	8 170	8 231	8 217
Odpady odebrane ogółem [t]	1 209	1 238	1 353	1 159	1 389	1 817	1 778
Zmieszane odpady odebrane [t]	739	605	532	339	409	437	374
Odpady odebrane selektywnie [t]	471	632	821	820	980	1 380	1 404
Masa wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg]	154,1	157,2	167,7	143,1	170,1	220,7	216,4
Zmieszane odpady odebrane w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg]	94,2	76,9	65,9	41,9	50,1	53,1	45,5
Odpady odebrane selektywnie w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg]	60,0	80,3	101,8	101,3	120,0	167,6	170,9

Źródło: Bank danych lokalnych, GUS

Na podstawie przedstawionych danych można stwierdzić, że w analizowanym okresie system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Skórzec ulegał stopniowej poprawie, przede wszystkim w zakresie selektywnej zbiórki. Przy relatywnie stabilnej liczbie mieszkańców widoczny jest wzrost ogólnej masy odpadów odbieranych z terenu gminy.

Jednocześnie wyraźnie zmniejszała się ilość odpadów zmieszanych, zarówno w ujęciu ogólnym, jak i w przeliczeniu na mieszkańca. Równolegle rosła masa odpadów zbieranych selektywnie, co wskazuje na wzrost skuteczności systemu oraz poprawę poziomu segregacji odpadów przez mieszkańców. W efekcie następowała korzystna zmiana struktury odbieranych odpadów, polegająca na ograniczaniu udziału frakcji zmieszanej na rzecz frakcji zbieranych selektywnie.

Na uwagę zasługuje również wzrost wskaźnika masy odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca. Zjawisko to może wynikać zarówno ze zmian w poziomie konsumpcji, jak i z większej efektywności systemu odbioru oraz lepszego ujmowania odpadów w ewidencji. Mimo okresowych wahań, kierunek zmian należy ocenić pozytywnie, ponieważ poprawie uległy podstawowe parametry świadczące o sprawności systemu.

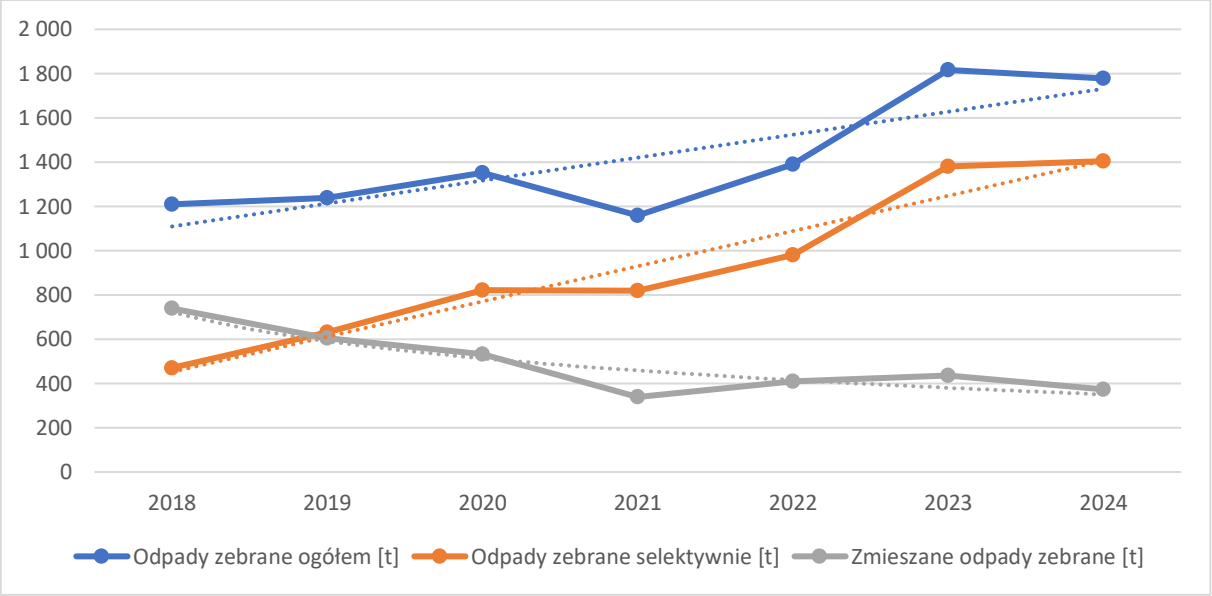

Wykres 7. Ilości odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Skórzec
Źródło: Bank danych lokalnych, GUS

Tabela 11. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Skórzec w 2024 r. z podziałem na frakcje

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [t]
15 01 01	opakowania z papieru i tektury	70,82
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	303,08
15 01 07	opakowania ze szkła	206,38
16 01 03	zużyte opony	26,16
20 01 99	inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny popioły z palenisk domowych	188,04
20 02 01	odpady ulegające biodegradacji	246,88
20 03 01	niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	296,60
20 03 07	odpady wielkogabarytowe	130,84

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Skórzec za rok 2024

W rozbiciu na poszczególne frakcje ilość odebranych odpadów komunalnych przyjętych do PSZOK w 2024 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Ilość odpadów komunalnych przyjętych do PSZOK w 2024 r. z podziałem na frakcje

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [t]
15 01 01	opakowania z papieru i tektury	2,48
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	1,08

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [t]
15 01 07	opakowania ze szkła	4,02
16 01 03	zużyte opony	10,07
17 01 07	zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	462,92
17 06 04	materiały izolacyjne	12,92
20 01 11	tekstylia	28,12
20 01 99	inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny popioły z palenisk domowych	3,08
20 02 01	odpady ulegające biodegradacji	102,96
20 03 07	odpady wielkogabarytowe	33,64

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Skórzec za rok 2024

Tabela 13. Poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów osiągnięte w 2024 roku w gminie Skórzec

JST	poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych	poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych
Gmina Skórzec	maksymalna wartość dopuszczalna od 2020 r. - 35%[40]	maksymalna wartość od roku 2025 do 2030 - 30%[41]	minimalna wartość wymagana w 2024 r. - 45%[42]
	0,05%	**16,36%**	**55,51%**

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Skórzec za rok 2024

Oprócz PSZOK, mieszkańcy mogą przekazywać określone rodzaje odpadów również do punktów zbierania, prowadzonych przez przedsiębiorców posiadających stosowne zezwolenia, na terenie gminy funkcjonuje obecnie jeden taki punkt, jest to:

- ZBIORNICA SKÓRZEC Sp. z o.o., ul. Armii Krajowej 45, Skórzec, na działce ewidencyjnej nr 57, obręb Skórzec[43].

[40] Art. 3c ust. 1 Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025 poz. 733)
[41] Art. 3b ust. 2a Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025 poz. 733)
[42] Art. 3b ust. 1 Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025 poz. 733)
[43] Dane Starostwa Powiatowego, stan na marzec 2026 r.

Z początkiem 2025 roku w Polsce zaczęły obowiązywać nowe przepisy dotyczące segregacji odpadów, wynikające z Dyrektywy 2018/851 Parlamentu Europejskiego oraz krajowych aktów prawnych wprowadzających unijne regulacje. Głównym celem jest ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach i zwiększenie poziomu recyklingu. Najważniejsze zmiany obejmują:

1. Obowiązkową segregację tekstyliów (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz art. 14 Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. 2019 poz. 1579):

   od 1 stycznia 2025 r. tekstylia – w tym zużyta odzież, obuwie, pościel czy zasłony – nie będą mogły trafiać do pojemników na odpady zmieszane. Nowe przepisy nakładają na samorządy obowiązek zapewnienia selektywnej zbiórki tekstyliów w Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

2. Nowe zasady dla odpadów budowlanych i remontowych (art. 101a Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach - Dz.U. 2023 poz. 1587 ze zm.):

   od początku 2025 roku firmy wykonujące prace budowlane lub remontowe będą musiały segregować powstające odpady na sześć kategorii (m.in. drewno, metal, szkło, tworzywa sztuczne, gips, odpady mineralne, w tym beton, cegłę, płytki i materiały ceramiczne oraz kamienie.). Osoby prywatne nie są bezpośrednio objęte tym obowiązkiem. Natomiast firmy będą miały obowiązek zapewnić selektywne zbieranie odpadów już podczas ich powstawania lub powierzyć to zadanie innym wyspecjalizowanym podmiotom.

Gmina Skórzec posiada program finansujący usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy zgodnie z Bazą Azbestową prowadzoną przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii zinwentaryzowano 5 020,536 t odpadów zawierających azbest. Na dzień opracowania niniejszego dokumentu usunięto 988,356 t wyrobów zawierających azbest, co odpowiada 19,7% wartości początkowej. Zgodnie z przyjętym rządowym programem, termin na oczyszczenie kraju z azbestu ustalono na 2032 rok. Należy więc zintensyfikować działania na rzecz usuwania azbestu z terenu gminy.

5.8.1 Gospodarka o obiegu zamkniętym

Idea gospodarki o obiegu zamkniętym skupia się na racjonalnym wykorzystaniu zasobów oraz ograniczeniu negatywnego wpływu wytwarzanych produktów na środowisko. W ramach tej koncepcji produkty, materiały oraz surowce powinny być utrzymywane w obiegu gospodarczym jak najdłużej, z minimalną ilością generowanych odpadów. Jest to kluczowy element dążenia do zrównoważonego rozwoju, w którym ograniczamy zużycie zasobów naturalnych oraz minimalizujemy negatywne skutki dla środowiska.

W ramach działań skierowanych na osiągnięcie celów gospodarki o obiegu zamkniętym, priorytetowym zadaniem jest znaczące ograniczenie ilości powstających odpadów, a także zwiększenie efektywności recyklingu odpadów komunalnych i opakowaniowych. Równocześnie istotną rolę odgrywa właściwa gospodarka odpadami, która jest kluczowym elementem prawidłowego funkcjonowania gospodarki o obiegu zamkniętym. Poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich ponowne wykorzystanie oraz recykling, społeczeństwo może maksymalizować wartość zasobów oraz dostosować zużycie do rzeczywistych potrzeb, co w konsekwencji przynosi korzyści dla środowiska. Działania te, prowadzone zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, określonymi w:

- przepisach UE dotyczących gospodarowania odpadami,
- przepisach Ustawy o odpadach,
- przepisach Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2024 poz. 399 ze zm.),

wpływają pozytywnie na stan środowiska, zmniejszając zapotrzebowanie na surowce, ograniczając zużycie energii oraz minimalizując negatywne skutki dla ekosystemów.

Wdrażanie koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga nie tylko działań operacyjnych, ale także akcji informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa. Popularyzacja idei unikania wytwarzania odpadów oraz wykorzystywania ich jako zasobów, a także promowanie postaw proekologicznych, stanowią kluczowy element osiągania założonych celów w ramach gospodarki odpadami.

5.8.2 Zagadnienia horyzontalne

5.8.2.1 Adaptacja do zmian klimatu

Lokalizowanie obiektów gospodarki odpadami (np. składowisk, PSZOK-ów, magazynów odpadów) w oddaleniu od terenów zagrożonych podtopieniami i osuwiskami, będących następstwami kumulacji zmian klimatycznych. Na terenie gminy brak jest ww. obszarów.

5.8.2.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Gospodarka o obiegu zamkniętym oraz skuteczne zarządzanie odpadami, w tym segregacja, recykling i ograniczanie ich wytwarzania, odgrywają kluczową rolę w zapobieganiu nadzwyczajnym sytuacjom, takim jak skażenia chemiczne, zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Istotnym elementem jest także eliminacja odpadów niebezpiecznych (np. azbestu) oraz edukacja społeczna, które pomagają ograniczać ryzyka środowiskowe i wspierać zrównoważony rozwój.

5.8.2.3 Działania edukacyjne

Prowadzenie działalności edukacyjnej zarówno mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych, w zakresie: ograniczania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami, selektywnego zbierania odpadów oraz racjonalnego wykorzystania wody i energii.

5.8.2.4 Monitoring środowiska

W kontekście odpadów komunalnych konieczne jest monitorowanie osiąganych poziomów recyklingu i odzysku odpadów celem dostosowywania lokalnych, gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.

5.8.3 Podsumowanie

Ocena funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy jest dobra. System działa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, co potwierdza osiągnięcie wszystkich wymaganych ustawowo poziomów recyklingu i ograniczenia masy odpadów. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest korzystny trend dotyczący wzrostu ilości odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu zebranych odpadów. Należy czynić kroki w celu dalszego uświadamiania mieszkańców gminy w zakresie zasad i korzyści wynikających z selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Konieczne jest również zintensyfikowanie działań mających na celu usunięcie do 2032 r. całości zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest.

5.8.4 Analiza SWOT

Mocne strony:

- rosnący odsetek odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów,
- osiągnięcie wszystkich poziomów recyklingu i ograniczenia masy odpadów,
- umożliwienie wszystkim mieszkańcom selektywnego zbierania odpadów.

Słabe strony:

- wciąż duży udział odpadów zmieszanych w masie odpadów ogółem,
- zbyt mała intensyfikacja działań na rzecz usuwania wyrobów azbestowych.

Szanse:

- wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zwiększenie świadomości mieszkańców o możliwości oddawania odpadów do PSZOK oraz do punktów prowadzonych przez przedsiębiorców,
- organizowanie objazdowych zbiórek odpadów, np. raz na kwartał,

- zakładanie przydomowych kompostowników i wykorzystywanie kompostu na własnej nieruchomości,
- możliwość pozyskania funduszy unijnych i krajowych na rozwój infrastruktury komunalnej,
- współpraca z przedsiębiorstwami - zaangażowanie firm w lokalne inicjatywy związane z recyklingiem i zarządzaniem odpadami może prowadzić do rozwoju nowych technologii i poprawy efektywności.

Zagrożenia:

- brak zaangażowania mieszkańców,
- palenie odpadów w gospodarstwach domowych i nielegalne pozbywanie się odpadów,
- tworzenie tzw. „dzikich wysypisk”,
- brak środków finansowych na usuwanie azbestu, wzrost cen usług.

5.9 Zasoby przyrodnicze

Ochrona przyrody ma na celu utrzymanie równowagi ekologicznej oraz stabilności ekosystemów, a także zachowanie różnorodności biologicznej przez ciągłe zapewnianie istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich naturalnymi środowiskami. Priorytetem jest ochrona krajobrazu, terenów zielonych w miastach i na wsiach, a także obszarów zadrzewionych, poprzez konserwację lub przywracanie ich do stanu ochronnego. Dodatkowo, istotnym aspektem jest edukacja, informowanie i promowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Na analizowanym obszarze środowisko przyrodnicze charakteryzuje się minimalnymi przekształceniami, tereny gminy mają wyraźnie rolniczy charakter, z dominacją pól uprawnych.

Lasy

Gmina Skórzec zaliczana jest do gmin o umiarkowanie rozwiniętej funkcji leśnej. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy wynosi 1 892,6 ha, co oznacza lesistość na poziomie 15,9% (lesistość Polski w 2024 roku to 29,6%). Lasy prywatne stanowią 88% powierzchni ogółu gruntów leśnych, resztę stanowią lasy publiczne[44]. Lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa na terenie gminy zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne – Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Siedlce.

[44] Bank danych lokalnych GUS, 2024 r,

Tabela 14. Struktura powierzchni lasów w gminie Skórzec, 2024 r.

powierzchnia lasów ogółem	1 889,46 ha
lesistość	15,9%
lasy publiczne ogółem	225,46 ha
lasy publiczne Skarbu Państwa	210,11 ha
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	203,24 ha
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej	2,46 ha
lasy publiczne gminne	15,35 ha
grunty leśne prywatne	1 664,00 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta Siedlecki, który sporządza uproszczone plany urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych. Dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha, zadania z zakresu gospodarki leśnej Starosta określa decyzją wydaną na podstawie inwentaryzacji stanu lasów. Oba wspomniane operaty sporządza się na okres 10 lat. Zawarte są w nich wszystkie podstawowe informacje potrzebne właścicielom lasów do właściwego prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej.

Struktura gatunkowa drzewostanów nadleśnictwa, w którym znajduje się gmina, jest zdominowana przez sosnę, która stanowi około 54% udziału powierzchniowego lasów. Wśród głównych gatunków współtworzących drzewostany, zarówno jako panujące, jak i domieszkowe, występują: dąb, olsza oraz brzoza. Pozostałe gatunki mają mniejsze znaczenie gospodarcze, jednak ich obecność w zmieszaniu korzystnie wpływa na stabilność i zdrowotność drzewostanów, podnosi walory krajobrazowe oraz wzbogaca różnorodność biologiczną leśnych biocenoz[45].

Gospodarkę leśną prowadzi się w oparciu o następujące zasady:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- powiększania zasobów leśnych.

W kontekście zapisów ustawy o lasach dotyczących powiększania zasobów leśnych, poza przeznaczaniem gruntów rolnych niskiej jakości (których użytkowanie rolnicze jest nieopłacalne) pod zabudowę, główną formą ich zagospodarowania powinny być zalesienia.

[45] Dane Nadleśnictwa Siedlce

Zagrożenia dla lasów:

- abiotyczne – gwałtowne wiatry (prowadzące do powstawania wiatrołomów i wiatrowałów, często powodujące szkody na dużych powierzchniach lasu), susze, wysokie temperatury w okresie wegetacyjnym, okiść, przymrozki w okresie wiosennym itp.
- biotyczne – głównie zagrożenie ze strony masowych pojawów (gradacji) szkodników owadzich, w tym szkodników wtórnych sosny i świerka oraz foliofagów. Występują również szkody powodowane przez grzyby pasożytnicze oraz zwierzynę roślinożerną.
- antropogeniczne – zagrożenia wynikające z postępującej urbanizacji terenu, w tym przeznaczanie gruntów leśnych pod zabudowę, prowadzące do fragmentacji kompleksów leśnych (izolacja oraz zmniejszanie powierzchni siedlisk leśnych), penetracja terenów leśnych przez ludność lokalną, zagrożenie pożarami (umyślne podkładanie ognia, wstępowanie ognia do lasu z gruntów nieleśnych). Wśród zagrożeń związanych z działalnością człowieka można także wymienić szeroko rozumiane szkodnictwo leśne (np. nielegalna wycinka drzew), oraz brak wykonywania przez właścicieli lasów zaplanowanych zabiegów, co prowadzi do pogorszenia stanu sanitarnego drzewostanów.

Zieleń urządzona

Istotną rolę w kontekście ochrony, kształtowania oraz wzrostu zasobów przyrodniczych, pełni zieleń urządzona, która powinna być właściwie zaplanowana i pielęgnowana. Jest to zagospodarowany teren, który poprawia stan środowiska przyrodniczego danego obszaru. Zagospodarowanie takie ma na celu:

- zapobieganie erozji,
- kształtowanie stosunków wodnych,
- poprawę mikroklimatu,
- poprawę estetyki krajobrazu.

Do terenów zagospodarowanych w taki sposób zaliczamy parki, kompleksy pałacowo-dworskie oraz zieleń śródpolną. Ważniejsze skupiska zieleni urządzonej na terenie gminy to m.in.: skwer i teren rekreacyjny wokół stawu przy ul. Cmentarnej w Skórcu, otoczenie kościoła parafialnego i klasztoru Marianów w Skórcu oraz zespół dworsko-parkowy w Ozorowie.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, za tereny zieleni uważa się tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe,

cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. Szczególnym rodzajem terenów zieleni jest tzw. zieleń osiedlowa, którą stanowią trawniki, kwietniki, a także kompozycje zieleni o charakterze parkowym, z elementami nasadzeń drzew i krzewów. Do powierzchni terenu zieleni osiedlowej wliczane są również tereny boisk, placów do gier i innych podobnych obiektów porośniętych zielenią, o ile nie są one wyodrębnione do użytku publicznego.

W kontekście ochrony i rozwoju zieleni, istotne jest wzmocnienie ochrony istniejących zadrzewień w gminie w celu zachowania równowagi ekologicznej i trwałości kluczowych procesów przyrodniczych.

W przypadku przeprowadzanych nasadzeń zastępczych, często ogranicza się je do jednej sadzonki na jedno wycięte drzewo, co nie wystarcza do pełnego zrekompensowania dla środowiska strat dla środowiska związanych z wycinką. Niewłaściwe proporcje między wyciętymi, a posadzonymi drzewami przyczyniają się do negatywnych zmian w zadrzewieniach. Dlatego zalecane jest, aby w miejscu wyciętego drzewa posadzić przynajmniej kilka nowych sadzonek lub aby roślina zastępcza miała co najmniej 7 lat.

Pozostałe ekosystemy

Ekosystemy nieleśne w gminie są głównie związane z terenami rolnymi, które zajmują ponad 80% powierzchni gminy i tworzą mozaikę pól, sadów, osiedli wiejskich i śródpolnych zadrzewień. Uprawy rolne często sąsiadują z rozproszonymi zadrzewieniami, kępami drzew, zagajnikami oraz zadrzewieniami śródpolnymi, a długie granice rolno-leśne wzbogacają ekosystem. Użytki zielone, czyli łąki i pastwiska zajmują 22% gruntów rolnych w gminie, co stanowi 18% jej powierzchni.

Obiektami cennymi przyrodniczo o naturalnej roślinności w gminie są również mało dostępne dla człowieka obszary podmokłe, np. doliny cieków, zaś niewątpliwym urozmaiceniem krajobrazu są nieliczne zbiorniki wodne.

Troska o zadrzewienia i tereny zieleni należy do ustawowych zadań gminy. Zgodnie z art. 78 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, Rada Gminy jest zobowiązana zakładać i utrzymywać w należytym stanie tereny zieleni i zadrzewienia.

5.9.1 Formy Ochrony Przyrody[46]

5.9.1.1 Obszar Natura 2000 Dolina Kostrzynia PLB140009 (obszar specjalnej ochrony ptaków)

Utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.

[46] Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ [dostęp dnia 13.03.2026 r.]

Obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków.

Obszar ten obejmuje 14 376,13 ha i stanowi cenną ostoję awifauny dolin rzecznych na Mazowszu. Jego strukturę przyrodniczą tworzy przede wszystkim dolina rzeki Kostrzyń wraz z rozległymi użytkami zielonymi, mokradłami, kompleksami stawów rybnych, starorzeczami oraz towarzyszącymi im zaroślami, łęgami i olsami. O wysokiej wartości przyrodniczej obszaru decyduje mozaikowy układ siedlisk wodno-błotnych i łąkowo-pastwiskowych, zapewniających dogodne warunki bytowania, żerowania i rozrodu wielu gatunków ptaków.

Obszar Dolina Kostrzynia pełni ważną funkcję w zachowaniu różnorodności biologicznej, zwłaszcza w odniesieniu do ptaków związanych z ekstensywnie użytkowanymi łąkami, szuwarami i stawami rybnymi. W jego granicach stwierdzono co najmniej 20 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, a przedmiotami ochrony są: zielonka *Porzana parva*, derkacz *Crex crex*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, podróżniczek *Luscinia svecica* oraz dziwonia *Carpodacus erythrinus*. Szczególne znaczenie przyrodnicze mają trzy kompleksy stawów rybnych: Słuchocin-Gałki, Rudka i Szostek, a także dolinne łąki i pastwiska, które tworzą podstawę siedliskową dla gatunków lęgowych i migrujących.

W kontekście polityki ochrony środowiska gminy obszar ten należy traktować jako kluczowy element lokalnego i ponadlokalnego systemu przyrodniczego, wymagający zachowania właściwych stosunków wodnych oraz utrzymania ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk. Z dokumentacji obszaru wynika, że istotnymi zagrożeniami dla przedmiotów ochrony są m.in. przesuszanie siedlisk, niekorzystne zmiany w sposobie użytkowania użytków zielonych, zarastanie siedlisk wskutek zaniechania użytkowania, a także zmiany warunków siedliskowych w obrębie kompleksów stawowych. Obszar posiada ustanowiony plan zadań ochronnych, a organem odpowiedzialnym za jego zarządzanie jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie.

5.9.1.2 Obszar chronionego krajobrazu Siedlecko-Węgrowski

Utworzony Uchwałą Nr XVII/99/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach z dnia 28 października 1986 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Obszar rozciąga się na Wysoczyźnie Siedleckiej między Siedlcami a Węgrowem. Jego powierzchnia wynosi 34 696 ha. Przez niemal cały obszar przepływa rzeka Liwiec. Krajobraz ma charakter rolniczy.

Dla obszaru nie ustanowiono planu ochrony. Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Mazowieckiego.

5.9.1.3 Pomniki przyrody

Na terenie gminy zlokalizowane są 2 pomniki przyrody, na które składają się łącznie 3 jesiony wyniosłe *Fraxinus excelsior*.

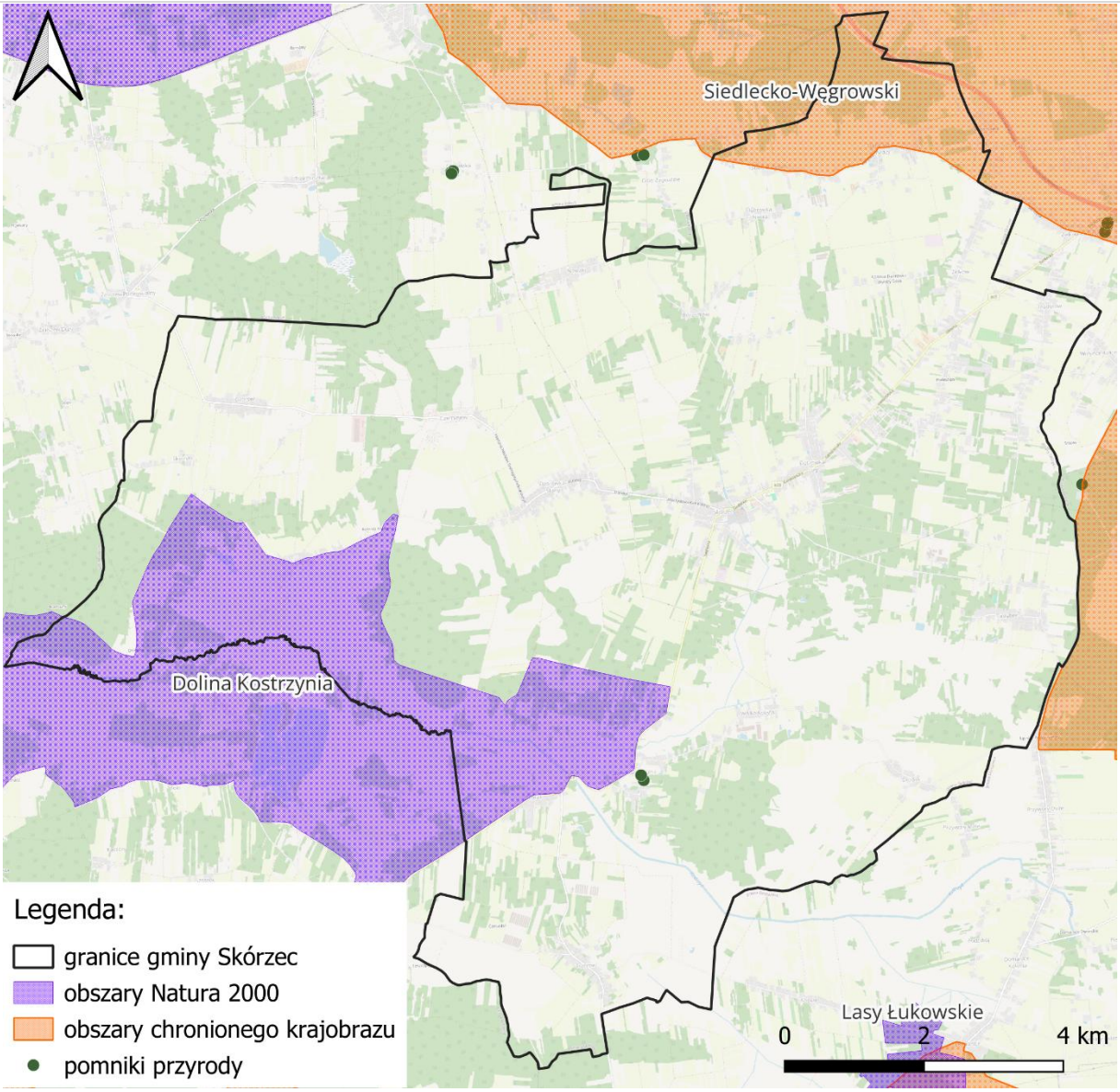

Rysunek 8. Formy ochrony przyrody na tle gminy Skórzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

5.9.2 Korytarze ekologiczne[47]

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie *o ochronie przyrody*, korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów. Teren gminy przecinają następujące ponadlokalne korytarze ekologiczne:

- Dolina Liwca KPnC-2A (według mapy korytarzy ekologicznych 2005),
- Lasy Łukowskie KPnC-3B (wg mapy 2012).

[47] Strona internetowa: *mapa.korytarze.pl* [dostęp dnia 14.11.2025 r.]

5.9.3 Zagadnienia horyzontalne

5.9.3.1 Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu wpływają na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplanie klimatu spowoduje, iż gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków może być uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Dlatego należy chronić struktury przyrodnicze oraz zadbać o zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej.

5.9.3.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Kluczowymi elementami zapobiegającymi będą: efektywny system monitoringu środowiska, przeciwdziałanie efektom susz na siedliska przyrodnicze, zwiększenie zdolności retencyjnych. Natomiast na terenach zurbanizowanych: ograniczenie powierzchni nieprzepuszczalnej dla wody, tworzenie obiektów „niebieskiej infrastruktury", rozwój terenów zieleni.

5.9.3.3 Działania edukacyjne

Prowadzenie szeroko pojętej edukacji w m. in. zakresie:

- roli zjawisk przyrodniczych w procesie zmian klimatycznych,
- presji turystycznej wywieranej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- szkolenia i wsparcia rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych,
- turystyki związanej z gospodarką leśną, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej,
- roli lasów i ich ochrony przed suszą i pożarami.

Funkcję edukacyjną pełnią także szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne.

5.9.3.4 Monitoring środowiska

- współpraca z instytucjami ochrony środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, którego zadaniem jest prowadzenie obserwacji możliwie jak największej liczby elementów środowiska przyrodniczego, w oparciu o planowe, zorganizowane badania stacjonarne.
- monitoring lasów włączono do Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska i obejmuje

m.in.: uszkodzenia lasów, zagrożenia pożarowe i występowanie szkodników owadzich w lasach.

5.9.4 Podsumowanie

Lasy stanowią siedlisko dla większości dzikich gatunków roślin i zwierząt. Pełnią one więc nie tylko istotną funkcję ekologiczną (także ze względu na ich wpływ na klimat), ale także gospodarczą i społeczną. Lesistość gminy wynosi 15,9% co jest wartością niższą od średniej w skali kraju.

Kompleksy leśne występują w rozproszeniu na obszarze całej gminy. Występujące formy ochrony przyrody to: obszar Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu oraz 2 pomniki przyrody. Zróżnicowane i unikatowe zasoby przyrodnicze gminy są w związku z tym należycie chronione, a ponadto mogą zwiększać atrakcyjność turystyczną regionu.

5.9.5 Analiza SWOT

Mocne strony:

- dobrze chronione cenne zasoby przyrodnicze gminy,
- zróżnicowanie form ochrony przyrody.

Słabe strony:

- presja na formy ochrony przyrody oraz powierzchnie biologicznie czynne związana z postępującą urbanizacją,
- dewastacja miejsc w obszarach chronionych poprzez intensyfikację turystyki w sezonie letnim.

Szanse:

- potencjał integracji z „błękitną infrastrukturą".
- dolesienia obszarów, na których występują gleby o niskiej przydatności dla gospodarki rolnej,
- wprowadzenie do zalesień domieszek innych gatunków drzew (liściaste),
- przestrzeganie planów zadań ochronnych dla obszarów objętych formami ochrony przyrody.

Zagrożenia:

- wzrost natężenia ruchu powodujący zwiększoną śmiertelność zwierząt i pogorszający warunki ich migracji,
- zaśmiecanie, niszczenie infrastruktury, zbieractwo runa leśnego, dewastacje roślinności, podpalenia, płoszenie zwierzyny,

- przeznaczanie gruntów leśnych w MPZP na cele inne niż leśne,
- przekształcenia siedlisk przyrodniczych w związku ze zmianami klimatycznymi,
- gradacje owadów,
- szkodniki owadzie i grzybowe,
- nieracjonalna gospodarka leśna.

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony poprzez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast *poważna awaria przemysłowa* rozumiana jest jako poważna awaria w zakładzie.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku. Jak wynika z ewidencji prowadzonej przez WIOŚ w Warszawie, na terenie gminy nie ma zlokalizowanych zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (ZDR). Zlokalizowane są natomiast dwa zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR), tj.:

1. Ferma Drobiu Trzciniec Tomasz Pióro, Trzciniec 160, Skórzec.
2. FERMA DROBIU Jakub Pióro, Żebrak 100, Skórzec.

Brak jest zakładów zaliczanych do Potencjalnych Sprawców Poważnej Awarii.

Na analizowanym terenie występują obiekty, w których wykorzystuje się substancje niebezpieczne. Są to stacje paliw, stacje naprawy pojazdów i inne zakłady przetrzymujące substancje uznane za niebezpieczne. Potencjalnym źródłem poważnych awarii jest także transport drogowy substancji niebezpiecznych, głównie paliw płynnych (LPG, benzyna, olej napędowy). Przypadki wystąpienia poważnych awarii mogą dotyczyć również wycieków substancji ropopochodnych w wyniku wypadków i kolizji drogowych.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 29 sierpnia 2025 r. WIOŚ nie otrzymał zgłoszeń o wystąpieniu awarii powodujących zanieczyszczenie gruntów, wód podziemnych, wód powierzchniowych ani zdarzeń o znamionach poważanej awarii lub poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu art. 3 pkt 23 i 24 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska dotyczących terenu gminy.

Inspekcja Ochrony Środowiska wykonuje zadania ustawowe, wynikające z ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. z 2024.425). Zgodnie

z art. 2 ust. 1 ww. ustawy, do zadań IOŚ należy m.in. kontrola podmiotów korzystających ze środowiska, w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska.

Zgodnie z Rejestrem kontroli w Informatycznym Systemie Kontroli WIOŚ, w okresie od 01.01.2020 r. do 25.02.2026 r. inspektorzy przeprowadzili ogółem 29 kontroli podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy.

Poważne awarie mogą być powodowane przez anomalie pogodowe. Żywioły mogą tworzyć znaczne szkody na obszarach zamieszkanych i użytkowanych przez ludzi, często prowadząc do uszkodzenia infrastruktury, co skutkuje brakiem dostępu do wody pitnej, energii elektrycznej oraz skażeniem środowiska toksycznymi substancjami. Na terenie gminy w ostatnich latach żywiołami powodującymi straty materialne były susze, przymrozki wiosenne oraz wichury.

5.10.1 Zagadnienia horyzontalne

5.10.1.1 Adaptacja do zmian klimatu

Ekstremalne zjawiska pogodowe mogą doprowadzić do uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczeniu energii do odbiorców, a także zakładów przemysłowych, co może doprowadzić do przerwania ich pracy, przegrzania układów technologicznych.

5.10.1.2 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zapobieganie awariom poprzez kontrolę obiektów mogących stanowić zagrożenie, takich jak stacje paliw i zakłady naprawcze. Kluczowe jest również monitorowanie transportu niebezpiecznych materiałów oraz wdrażanie procedur reagowania na potencjalne wycieki. Ważnym elementem zapobiegania i szybkiego reagowania na awarie jest stałe doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) w nowoczesny sprzęt ratowniczy.

5.10.1.3 Działania edukacyjne

Prowadzenie działań edukacyjnych wśród mieszkańców gminy w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia.

5.10.1.4 Monitoring środowiska

Stała współpraca z organami Państwowej Straży Pożarnej, Wojewodą oraz WIOŚ w zakresie prowadzenia kontroli zapobiegających wystąpieniu awarii.

5.10.2 Podsumowanie

Na terenie gminy brak jest zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz zakładów będących potencjalnym sprawcą poważnych awarii. W gminie znajdują się obiekty wykorzystujące substancje niebezpieczne - stacje paliw i warsztaty - transport drogowy tych substancji stanowi dodatkowe ryzyko awarii. Realne są również zagrożenia

żywiołowe, takie jak susze, przymrozki i wichury, które mogą powodować straty materialne oraz szkody w infrastrukturze.

5.10.3 Analiza SWOT

Mocne strony

- brak odnotowanych poważnych awarii w ostatnich latach,
- dobrze doposażone OSP,
- regularne kontrole zakładów na terenie gminy.

Słabe strony

- obecność dwóch zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Szanse

- edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia,
- stała współpraca z Państwową Strażą Pożarną, Wojewodą oraz WIOŚ w zakresie monitoringu i kontroli zapobiegającym wystąpieniom awarii,
- możliwość inwestowania w nowe technologie zapobiegające awariom, co może zwiększyć bezpieczeństwo operacyjne i zredukować ryzyko.

Zagrożenia

- ekstremalne warunki pogodowe mogą prowadzić do uszkodzenia infrastruktury i zakłócenia dostaw energii,
- transport towarów niebezpiecznych, głównie paliw płynnych.

6 Podsumowanie efektów dotychczasowych działań na rzecz ochrony środowiska

Dotychczas obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skórzec na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 przyjęty został uchwałą nr III/15/18 Rady Gminy Skórzec z dnia 3 grudnia 2018 r.

Celem dokumentu oraz zadań z niego wynikających była poprawa stanu środowiska, w tym również odbudowa zasobów przyrodniczych, przy jednoczesnym zapewnieniu warunków rozwoju regionu, zwiększeniu efektywności gospodarki oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Swoim zakresem niniejszy Program obejmował w szczególności:

- identyfikację najważniejszych walorów środowiska naturalnego i zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska,
- wskazanie działań inwestycyjnych, organizacyjnych oraz edukacyjnych zmierzających do poprawy stanu środowiska i zachowania równowagi ekologiczno-społeczno-gospodarczej zgodnie z wymogami polityki ekologicznej państwa i dyrektywami Unii Europejskiej,
- oszacowanie niezbędnych nakładów na inwestycje proekologiczne oraz ustalenie priorytetów i źródeł ich finansowania.

W Programie określono cele główne i kierunki interwencji oraz zadania z zakresu ochrony środowiska, których realizacja spoczywa na samorządzie gminnym, mieszkańcach i innych instytucjach działających na terenie gminy. Były to m.in.:

- ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji,
- modernizacja energetyczna budynków,
- edukacja ekologiczna,
- poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów,
- promowanie wśród mieszkańców gminy segregacji odpadów,
- likwidacja azbestu,
- minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii,
- zwiększenie wsparcia dla jednostek straży pożarnych.

Realizacja Programu Ochrony Środowiska przyniosła wymierne korzyści dla środowiska i mieszkańców gminy. Dalsze działania będą kontynuowane w ramach obecnego programu, aby utrzymać pozytywne trendy i sprostać nowym wyzwaniom środowiskowym.

7 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami a dokumentami, które dotyczą ekologii. Po przeprowadzeniu analizy stanu środowiska w gminie, wyznaczono cele oraz określono zadania, których realizacja przełoży się na poprawę stanu środowiska.

Ponadto kontynuowane będzie zawieranie w aktach prawa miejscowego zapisów mających na celu ochronę środowiska. Należy podkreślić, iż zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym[48], do 30 czerwca 2026 roku samorządy zobligowane są do uchwalenia planu ogólnego, który zastąpi obecne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i w przeciwieństwie do niego, będzie aktem prawa miejscowego. Ustalenia planu ogólnego dadzą podstawę do uchwalania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Trzeba będzie w nim określić strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Wyznaczane w nich kierunki zagospodarowania terenu oraz uwarunkowania, mające wpływ na ochronę środowiska to m.in.:

- ograniczenie możliwości lokalizacji w pobliżu zabudowy mieszkaniowej nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów uciążliwych, w tym mogących potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko takich jak m.in.: fermy wielkopowierzchniowe lub zakłady przetwarzania odpadów przemysłowych,
- zakaz lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów uciążliwych, tj. powodujących przekroczenia ustalonych przepisami odrębnymi standardów jakości środowiska,
- ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez wskazanie terenów jej rozwoju, w pierwszej kolejności w granicach wykształconych już pasów i skupisk zabudowy lub w ich sąsiedztwie,
- wypełnianie wolnych enklaw w pasmach istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej w celu odpowiedniego wykorzystania terenów już zurbanizowanych i stworzenia większej ich zwartości przestrzennej,

[48] Ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2025 poz. 527)

- wyposażanie terenów zabudowy mieszkaniowej co najmniej w sieci elektroenergetyczne i wodociągowe, a strefy koncentracji zabudowy mieszkaniowej także w sieci kanalizacji sanitarnej,
- propagowanie odnawialnych źródeł energii,
- stopniowe ograniczanie wykorzystywania paliw kopalnych (również gazu ziemnego) jako głównego nośnika energii cieplnej stosowanego do ogrzewania budynków mieszkalnych, zgodnie z polityką UE zmierzającą do odstępowania od eksploatacji wszystkich rodzajów kotłów zasilanych paliwami kopalnymi (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków).

Tabela 15. Cele, kierunki interwencji i zadania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Średnia roczna stężenia PM10 [ug/m^3]	średnia: 16,9	średnia: <15,0	Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Prowadzenie punktu konsultacyjnego "Czyste Powietrze"	Gmina Skórzec	Brak zaangażowania mieszkańców, wzrost cen towarów i usług
2.			Średnia roczna stężenia PM2,5 [ug/m^3]	średnia: 9,8	średnia: <5,0		Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	Gmina Skórzec, mieszkańcy gminy	Brak zaangażowania mieszkańców, wzrost cen towarów i usług
3.			średnia roczna BaP [ng/m^3] *źródło: GIOŚ 2024*	maks.: 0,88	maks.: <1,00		Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług
4.	Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego poprzez zachowanie obwiązujących poziomów	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] *źródło: GUS 2024*	38,4	42,0	Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania ruchu drogowego	Poprawa infrastruktury drogowej poprzez budowy, przebudowy, remonty i modernizacje dróg gminnych, chodników i ścieżek	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji [punkty procentowe] *źródło: GUS 2024*	24,8	<20,0	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Budowa infrastruktury kanalizacyjnej, nowe przyłącza do sieci kanalizacyjnej	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług
6.							Zapewnienie ciągłości dostaw wody o właściwych parametrach jakościowych	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług
7.			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] *źródło: GUS 2024*	26	50	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Skórzec, mieszkańcy gminy	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług
8.	Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powtarzaniu odpadów	Poprawa gospodarki odpadami	Waga odebranego i zutylizowanego azbestu [t] *źródło: Baza Azbestowa 2024*	988,4	5 020,5	Usuwanie azbestu z terenu gminy	Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	Gmina Skórzec, mieszkańcy gminy	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług
9.			Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%] *źródło: GUS 2024*	79,0	100,0	Wzrost selektywnej zbiórki odpadów	Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
10.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych	Liczba kampanii edukacyjnych realizowanych corocznie [szt.] *źródło: UM*	Coroczna organizacja akcji polegających na promowaniu: ochrony powietrza, recyklingu, segregowaniu odpadów, sprzątanie świata, oszczędzania wody, ochronie istniejących form przyrody, sadzeniu drzew i krzewów		Edukacja ekologiczna	Działania edukacyjne oraz akcje ekologiczne	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług, brak zaangażowania mieszkańców
11.	Zagrożenia poważnymi awariami	Zmniejszenie potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi i środowiska	Liczba odnotowanych poważnych awarii w ostatnich 5 latach [szt.] *źródło: GIOŚ*	0	0	Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy poprzez walkę z konkretnymi rodzajami zagrożeń	Dofinansowania na zakup sprzętu i wozów dla Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy	Gmina Skórzec	Możliwość nieotrzymania dofinansowania, wzrost cen towarów i usług, zmiany klimatyczne nasilające gwałtowne zjawiska pogodowe

Tabela 16. Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródło finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030	2031-2035	razem	
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Prowadzenie punktu konsultacyjnego "Czyste Powietrze"	Gmina Skórzec	50	55	55	60	60	325	**605**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	Gmina Skórzec, mieszkańcy gminy	300	350	400	450	500	2750	**4750**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Gmina Skórzec	150	200	250	250	300	1750	**2900**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
4.	Zagrożenia hałasem	Poprawa infrastruktury drogowej poprzez budowy, przebudowy, remonty i modernizacje dróg gminnych, chodników i ścieżek	Gmina Skórzec	8000	8500	9000	9000	9500	45000	**89000**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa infrastruktury kanalizacyjnej, nowe przyłącza do sieci kanalizacyjnej	Gmina Skórzec	700	800	900	900	1000	5000	**9300**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
6.	Gospodarka wodno-ściekowa	Zapewnienie ciągłości dostaw wody o właściwych parametrach jakościowych	Gmina Skórzec	400	450	500	500	550	2750	**5150**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
7.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Skórzec, mieszkańcy gminy	180	200	200	220	250	1250	**2300**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
8.	Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powtarzaniu odpadów	Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	Gmina Skórzec, mieszkańcy gminy	70	80	80	90	90	450	**860**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródło finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030	2031-2035	razem	
9.	Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powtarzaniu odpadów	Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Skórzec	100	800	200	100	100	400	**1700**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
10.	Zasoby przyrodnicze	Działania edukacyjne oraz akcje ekologiczne	Gmina Skórzec	25	30	30	35	35	180	**335**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne
11.	Zagrożenia poważnymi awariami	Dofinansowania na zakup sprzętu i wozów dla Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy	Gmina Skórzec	300	400	1200	300	400	1800	**4400**	Środki własne, środki krajowe, fundusze unijne

8 Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu Ochrony Środowiska

W celu skutecznego ukazania efektów podejmowanych działań związanych z ochroną środowiska oraz dokonania rzetelnej oceny realizacji Programu, niezwykle istotnym narzędziem jest odpowiednio opracowany system sprawozdawczości. Dzięki niemu możliwe będzie obiektywne monitorowanie wpływu realizacji zadań na środowisko oraz identyfikacja obszarów, które wymagają dalszych działań lub doskonalenia strategii ochrony. System sprawozdawczości stanowi także ważne narzędzie komunikacji i informacji dla zainteresowanych stron, w tym władz, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych, umożliwiając im lepsze zrozumienie i aktywny udział w procesach związanych z ochroną środowiska. Dlatego istotne jest, aby system ten był kompleksowy, transparentny, oparty na solidnych danych naukowych i uwzględniał zarówno wymiar ekologiczny, społeczny, jak i ekonomiczny.

Celem monitoringu jest ocena realizacji wskazanych w POŚ zadań, w tym:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Monitoring realizacji zadań własnych będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki obrazujące zmianę stanu środowiska na terenie gminy (tabela nr 15) oraz dane dotyczące stanu realizacji zadań ujętych w *POŚ.*

Wójt Gminy Skórzec, zgodnie z art. 18 ust 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, będzie sporządzał co dwa lata raporty z wykonania POŚ, które zostaną przedstawione Radzie Gminy, a następnie przekazane Zarządowi Powiatu Siedleckiego.

Uzasadnienie

do uchwały nr XXV/204/26 Rady Gminy Skórzec z dnia 21 sierpnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2035”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) rada gminy uchwala gminny program ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 1980).

„Program Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2035” został opracowany zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, uwzględniając cele i zadania zawarte w Polityce Ekologicznej Państwa 2030 - podstawowym dokumencie koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy.

Głównym celem opracowania programu ochrony środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Zadania stawiane przed jednostką samorządu terytorialnego pokrywają się z założeniami podstawowej dokumentacji programowej i strategicznej. Program ochrony środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami a dokumentami, które dotyczą ekologii.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko programu ochrony środowiska wynika z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2026 r. poz. 670) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Mazowieckim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Skórzec na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2035” wraz z jego prognozą oddziaływania na środowisko został poddany opiniowaniu przez wyżej wskazane organy, natomiast sam projekt Programu został zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Siedleckiego.

Wójt Gminy Skórzec, stosownie do art. 17 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska**,** zgodnie z art. 39 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu programu ochrony środowiska i prognozy oddziaływania na środowisko podczas konsultacji społecznych. W terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości obwieszczenia o rozpoczęciu procesu opiniowania społecznego nie wniesiono uwag i wniosków do projektu przedmiotowych dokumentów.

Program ochrony środowiska realizuje politykę ekologiczną państwa, a jego treść ma znaczenie kierunkowe, niekonkretyzujące uprawnień i obowiązków podmiotów zewnętrznych a co za tym idzie nie ma charakteru powszechnie obowiązującego, przez co nie jest aktem prawa miejscowego i nie wymaga publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Przewodniczący Rady Gminy Skórzec

Artur Jastrzębski-Pypowski